1862-03-08

Ophavsmand/nøgleperson

Carl Jacobsen

Type:
Dagbog

Sprog:
Dansk

Tilblivelsessted:
Italy

Arkivplacering:
CM 399/1983

Emneord:
Rejsedagbog, rejsedagbøger

Dokumentindhold

1. del af dagbogen fra rejsen til Italien sammen med J. C. Jacobsen

Transskription

[opslag 2 t.v. spredte notater]

[s. 1]
Reise begyndt Lørdag Aften d 8 Marts 1862
Kiel har en hel Deel nye Bygninger men har ellers i det Hele et gammeldags Præg; hyppigt vende Gavlene til Gaden.
Jernbanehotellets Ydre er meget smukt. Det er bygget af gule Steen med Lister af rødbrændte. Hamborg svarer ganske til den Dom der er faldet om den. Det maa være gyseligt at skulle være her længe.
Mandag 10 Marts 1862 Jeg regner ikke at Reisen er begyndt før i dag her i Dresden alt det tidligere, Kjørslen gjennem Berlins lige Gader imorges inclusive, er et mindre behageligt men nødvendigt Forspil.Da vi havde kastet vort Tøi i den første Tjeners Arm her i Stadt ilede vi strax til Galleriet, hvor
[s. 2]
vi tilbragte flere Timer. Det er nu bleven mig klart at man kan see paa Kobberstik længe nok, uden at kjende Billedet, thi selv det bedste Stik er og bliver dog kun en mangelfuld Gjengivelse af Originalen. Dresden har ret gjort et behageligt Indtryk. Dertil har vistnok det fortræffelige Veir bidraget ret, det var saa mildt at vi sad i Sommerfrakker og drak vor Kaffe paa Altanen paa Belvedere, men tillige ogsaa Byens pyntelige Udseende, den har dette misundelsværdige Byggemateriale og overalt den smukke fri Udsigt ud over Elben med Høider i Baggrunden. Der er Marked og Gaderne ere derfor opfyldte af Mennesker.
[s. 3]
Strax imorges ilede jeg op til Galleriet, der aabnedes Kl. 10. Da jeg igaar traadte derind vare mine Forventninger saa overspændte at jeg slet (overstreget) næsten ikke kunde nyde Coreggio. Idag derimod kunde jeg ikke rive mig løs fra hans Billeder, og uagtet Billedet med St. Georg i sin Helhed slet ikke tilfredsstillede mig, de nøgne Been danne en altfor stor Kjødmasse, Johannes's Stilling synes mig alt for bevæget, Madonnas Stilling kan jeg heller ikke finde smuk, kunde jeg ikke andet end beundre Enkelthederne, det forbausende Liv, det deilige Blik, den overordentlige Blidhed og saa den deilige Skjelm af en

Engel der bærer Kirken. Der kommer den Friskhed i Farven saa at Billedet synes at være fra igaar og den saa at sige stereoskopiske Vending af Legemerne. Jeg vil altid med Glæde tænke paa dette Billed. Og om Natten der ved Siden af, og Rideskolen med alle
[s. 4]
sine Pudseerligheder, ved det temmelig honningsøde Smiil, der er Madonna i en Straalegrund, ja selv i hans Ungdomsarbeide, med den stirrende Johannes og den underligt knælende Francis og det i mine Øine uheldige Barn, selv det Billede er der meget man gjerne dvæle ved. Om Madonna di San Sisto kan jeg ikke sige andet end at Steinlas Stik i Kobberst.sml. er den mindst ufuldstændige Efterligning.Tizians Christo delle Moneta forekom mig at være en af de skjønneste og mest værdige og tillokkende Christfigurer, jeg kjender, ogsaa hans Venus glædede mig, jeg sætter den over Jacopo da Palmas. Hans Madonna med den frugtsommelige Kvinde har holdt sig forbausende godt, Kvindens Silkekjole er vel ikke saa godt malet som Hollændernes men .... og navnlig Kvindens Udtryk er smukt. Andrea del Sarto Abrahams Offer. Carlo Dolcis Cæcilia, Paul Veroneses lykkelige Compositioner,Rafael Mengs Amor
[s. 5]
Fra Dresden ad Jernbane til Prag. Egnen bliver skjønnere og skjønnere, de mangfoldige Steenbrud og Granskovene der krone alle Tinder gjør Landskabet i høi Grad malerisk. Kønigstein og Lilienstein rage som vældige Taarne op over Høisletten. Ved Tetschen og Bodenbach er man traadt ind i det .... og her aabner Dalen sig.Vor Vandring en Aften i Prag var ikke rig paa Udbytte. Dog morede det mig meget at se Folk korse sig foran Nepomuks Statue paa .....Broen.Onsdag den 12 MartsTeynskirken har ret smukke Taarne men det indre har moderne Hvælvinger og Pilastre. Tycho Brahes Grav interes-serede mig meget. Indskriften lyder som følger:
[s. 6]
Esse potius quam haberi[1]:

Indskrift død 24 October 1601.
Non Fasces nec opes Sola Artis Saeptra PERENAT[2]

_____
Billedet i rødt Marmor

_____
Det var taaget om Morgenen og først meget seent blev det taalelig klart. Veits kirken er noget at det skjønneste, reneste og meest

organiske Gothik jeg kjender. Den er over malet med ny Kakkelovnsmaling, som forresten gjør en god Virkning. Naar man har saa smukt et Materiale som Sandsten er det igrunden Synd at overmale det, men til pudsede Muursteens-
[s. 7]
kirker, selv protestantiske, forekommer det mig, at en riig Maling maa kunne gjøre en god Virkning. I Slottet saa vi Salen, hvor Rigsraaderne bleve kastede ud, og en meget grim men uhyre stor Balsal med utallige Lysekroner og Lysearme. Pappenheims grav i Klosteret paa Lorenzberg (Strahov Klosteret, red. CG). Udsigten deroppefra var deilig, dog seer man mere af Staden fra Belvedere. Tzergs ? Palais (Czernin red. CG) er umaadelig imposant. Wallensteins er temmelig udstrakt. Hans Portrait der hang i Værelset hvor Hesten fra Lützen staaer, viste en temmelig mager Mand med kort sort Haar, Overskæg og Fipskæg, skarpe Træk og et fast og skarpt Blik. Badekammeret var med Efterligning af Drypsteen ligesaa Fuglehuset i Haven. Buegange rundt omkring i Gaderne. Mange Karnapper (saadanne saaes ogsaa i Dresden. En meget smuk men umaadelig ødsel Sparekassebygning laae tæt ved Hængebroen. Jødekvarteret var dygtig skiddent og lugtede ikke godt paa alle Steder.
[s. 8]
Paa Jernbane om Natten til Wien Torsdag d 13. Marts Toppen af Stefanstaarnet var desværre taget ned men indtil Uhret stod det dog urørt. Naar jeg undtager de umotiverede hinandenskjærende Gavle har jeg intet at udsætte paa Taarnet. Alt er meget organisk voxet op. Dog er Sidelinien ikke rigtig smuk. Choret er smukt udvendig men staar dog langt tilbage for de deilige Sidefacader af Skibet. Portalen er aabenbart sammenflittet paa forskjellige Tider og har som Heelhed ikke den ringeste Betydning. Kirken er beklistret med Bygninger og Torvet hvorpaa den ligger er altfor lille. Taarnet skjærer Kirken midt over saa at man kun seer Halvdelen ad Gangen og Taget er af en urimelig Høide og Kirken viser sig derved endnu kortere. Det Indre er udmærket deiligt kun holder jeg ikke af de rige Nethvælvinger da de ophæver det Opadstræbende og Kirken har for lidt Lys, hvilket deels hidrører
[s. 9]
fra Taarnenes Sted, deels fra de snavsede Vinduer, deels fra de snavsede ganske mørke Piller, Hvælvinger og Vægge. Jeg troer ikke at det at Kirken er en Hallekirke [Hallenkirche, red. CG] har nogen væsentlig Betydning i den Henseende. Pillerne er deilige og slanke og

løbe smukt over i Hvælvingen, undertiden ved et lille fiint Capitæl. Kirkens Prydelser ere i en fuldendt gothisk Stiil. Forresten gjør den vel et høitideligt men dog skummelt Indtryk.Den nye Caserne, bygget af Muursteen er en udmærket smuk Bygning eller rettere 2 adskilte ved en Plads. Arsenalet er i en smuk Stiil og saa storartet at man vanskelig finder dets lige. Uhyre kjørsel paa Gaderne. Gaderne herligt brolagte. Vi hørte Marie v. Rohan i Operaen (Donizetti). Jeg var aldeles fortjusat over den udmærkede Sang Navnlig Fraül. Wildauer og Frl..... og Hr Beck.
[s. 10]
Umaadelig Bygnings Arbeider paa Boulevarderne. 44 Telegraftraade paa Hovedledningerne.
[med blyant] Fredag d 14 Marts
Vi stege om Morgenen i Jernbanevognen paa den uhyre Banegaard for nu at kjøre mere end 24 Timer i Træk (72 Miil) til Triest. Ved Glognitz begynder Bjergstigningen men uheldigvis var det meget taaget saa Udsigten var ikke god, Dog brød Solen igjennem og i den første Dal kunde vi tydelig see Anlæget høit oppe paa Bjerget paa den anden Side Dalen. Imidlertid vare vi kjørte op i Skyerne og nu var atter for en Tid Udsigten spærret. Dog varede det ikke længere end til man gjennem en Tunnel var kommen ind i en anden Dal saa havde Solen der Overmagt, men den Glæde var ogsaa kort thi naar man træder ind i en anden Dal er Veiret strax forandret. Banen gaaer stadig i Krumninger meget snævre, man har derved rig Leilighed til Udsigten over Anlæget, der er
[s. 11]
saa fabelagtigt at 1001 Nats Forfatter vilde være forstummet over at en virkelig, der overgik hans Phantasier. Jeg var glad over at være Menneske at være Europæer at leve i vor Tid. Det saa godt ud at Tunnelen naar man var kjørt igjennem den ligesom en Nedgang Hel eller Tartaros vedblev at udsende store Røgmaser. Gjennemfarten gjennem den store Tunnel vare 4. Minuter. Nedfarten er gjennem en dejlig Dal hvor man man ligesom saa mange Andre Steder paa Jernbane seer et helt Panorama af deilige Partier men i en saadan Uendelighed at man 2 Dage efter neppe husker et eneste. Løverdag [blyant], D. 15 Marts Vaagnede jeg paa Karet, hvordan de Træer der er der see ud om Sommeren veed jeg ei men nu vare de lidet haabefulde. Man naar snart Adriaterhavet og Jernbanen dreier nu ved Skraaningen og
[s. 12]

man har tilhøire den deilige Udsigt over Havet, der dog i mine Øine er og bliver det skjønneste i Naturen. Fra vort Vindue i Hotellet har man en deilig Udsigt udover Havnen med sine Steenquaier og Dæmninger og utallige Skibe. Byen har en ganske italiensk Præg alle Folk see ud som Røvere og ved hveranden maatte jeg tænke "Mon han ikke har Lyst at slaa dig lige i Ansigtet. Forresten ere de meget maleriske ligesaa de Græker og Tyrker man seer. Paa Torvet var der meget Liv der solgtes blandt Andet Rokker og Blæksprutter. Byen selv seer deilig ud paa Moloen ved Fyrtaarnet, hvor det forresten ikke er tilladt at gaa ud, vi saa ogsaa derfra 2 Skibe som bleve jernbeklædte. Ved Lloyds Arsenal laa paa et Værft 3 Skibe der aabenbart ogsaa skulle jernklædes. Byen er meget rig paa Udsigter, den skjønneste er dog oppe ved et Castel hvor man fra forskjellige Standpuncter har Udsigter over
[s. 13]
Havet, begrændset af de deilige Bjerglinier og Bugten ind til Servola med det smukke Klokketaarn. Blandt Jernbanebygningerne vare der 2 Fløie paa henved 400 Alen hver.Om Aften gik vi ombord i Dampskibet og nu har jeg seet Venedig i det Fjerne og længes blot efter at Dampskibet skal løbe ind i Lagunerne. Solen er allerede staaet op over Bølgerne.
Venezia. Venezia. Venezia

I en Gondol seilede vi til Theatret og hørte og saae en Opera og en Ballet. Filomena Pratesi!!!![3] I Gondolen førtes vi til Hotellets Trappe. Jeg siger med Gulnare. Jeg veed ei om jeg drømmer eller vaager Men vaager jeg, da er jeg høist lyksalig.
[s. 14]
Og drømmer jeg igien - o, søde Drøm! Da følg mig i min Slummer dybt i Graven.[4]

_____
Jeg staaer nu foran et deiligt Billede af Seb del Piombo. I Midten en gammel mand, der indskriver noget i en Bog. Tilhøire Johanes der med høire Haand støtter sig til Agnus Dei Staven og med venstre opsamler sit Klædebon. Til venstre en herlig ædel Quinde med en Krukke i Haanden, bagved hende en anden med en let rafaelisk Hovedbøining. Johannes har noget fast af Correggio i sit Udtryk. I det hele Billed er der en Ynde og Sjæl og Høihed, som man sjeldent eller aldrig finder her i Venedigs Malerier.
[s. 15]

Søndag 16
Dogepaladset. Kirken. Pladsen. Vandring til Rialto. I Gondol til Posten og ned ad den store Canal til Piazzetta og tilbage til Academiet. Paa Hjemveien Musik paa Marcuspladsen.

_____

Vi skreve Brev. Gik atter paa Marcuspladsen. I Maaneskin opad Canal Grande til Vendramin og tilbage igjen.
Mandag 17.
Til Frari, Scuola di San Rocco. Tour ud ad Jernbanekanten og Seilads paa Canal grande med den fortræffelige Gondoliere. Vandring gjennem Byen fra Piazetta til Giovanni e Paolo. Vi fik Brev om Aftenen paa Posthuset.
Tirsdag 18
San Marco. Orgelet spillede. Dogepaladset indvendig. Arsenalet. Giardino publico. Giorgio Maggiore Redentore.- Theatret Onsdag 19de Marts
I S. Giovanni Chrisostomo. Seb del Piombo. Gli Gesuiti. Tour til Murano og Torcello. Forgjæves Tour til Posten. Aften i Hotellet
[s. 16]
Torsdag. 20.
Sebastiano (Paul Veronese) Salute. Galeriet Marcustaarnet. - Hos Boghandleren, Regnveir.
Fredag. 21.
San Zaccharia (Sjælemesse). Maria Formosa (Palma vecchio) Giovanni e Paolo. S. Giovanni e Chrisostomo. (Seb del Piombo) derfra til Rialto, seilede til Vendramin og tilbage ned ad Canalen til Piazetta. i San Marco paa Gallerierne og ved Hestene. I Dogepaladset hos Boghandleren.

_____

Strax efter Bordet ilede jeg til Scuola di San Rocco, der er heelt beklædt med Marmor, men i en skjøn og temmelig reen Stiil. Prydet med store corinthiske Søiler. Da jeg gik derfra spilledes der paa Orglet i Frarikirken, jeg gik derind og siddende mellem Tizians og Canovas Mindesmærker hørte jeg Musiken
[s. 17]
klinge i denne skjønne , store Hal. Til Slutning spilledes der en rask Dands, vistnok af en Opera og det endte med noget der lignede Finalen af en Opera-Ouverture, under hvilket Folk gik ud.

_____

Nu skal jeg forlade dette forunderlige Venezia for at drage til andre

Egne - ikke saa tillokkende. Men jeg er glad over at have seet mig saa godt om at jeg hvad det Ydre angaaer troer at have faaet et temmelig sandt og fuldstændigt Billed af Staden. Naar jeg ikke skulde blive her meget længe for at studere Historien og Kunstens Historie, vil jeg betragte mig saa omtrentlig færdig.
Venedig har gjort et stærkt Indtryk paa mig, det Indtryk som den ved sin
[s. 18]
Besynderlighed maa gjøre paa Enhver men dertil kommer at jeg aldrig har set en saa historisk By at Phantasie og Romantikpræget i alle Minder er fremmed for mig, at det er den første Italienske Stad jeg seer. Aldrig vil nogen Stad gjøre et saa stærkt og pludseligt Indtryk paa mig; i den Henseende ville disse Dage staa som Lyspuncter i mit Liv og blandt de mange kjære og skjønne Erindringer som jeg eier, vil jeg stedse tænke mig som en af de allerkjæreste og allerskjønneste Erindringen om
Venedig.

_____
[Herfra med blyant]
Padua den 23 22 Løverdag
Mit Legem fremad gaaer, min Sjæl gjenstridig flyer tilbagesom Flaget paa en Fanestang der føres mod Vinden
[s. 19]
Da jeg læste Sakuntala slog dette Vers mig, jeg tænkte jeg vilde sige det samme naar jeg forlod Rom,- det er muligt- men vist er det at jeg tænker saadan nu, da Venedig ligger bag ved mig!
Igaar Morges gik jeg strax hen paa Marcuspladsen, for anden Gang at glæde mig over det Skjønne og Rige, der her paa alle Sider omgav mig. Fra Hotellet steg vi i Gondolen og førtes nu gjennem den store Canal medens det ene Palads forsvandt efter det andet indtil Banegaarden. Det var meget taaget men lidt efter lidt forsvandt det og tilsidst kunde jeg heller ikke længere see det. Det sidste Glimt af Venedigs Skjønhed var borte fra mig, nu skulde disse Indtryk som
[s. 20]
saalænge havde glædet mig afløses af Andre. Regnen skyllede ned og i daarligt Humeur kom jeg til Padua. Eremitani. Mantegnas kapel[5]. Perspektivet var slaaende og hans Figurer stode prægtigt frit i Rummet. [Med blæk igen] Tæt ved Eremitani ligger St. Maria della Arena[6], en lille Kirke der er malet indvendig af Giotto. Den gjør et behageligt Indtryk med sin ultramarinblaa Tøndehvælving med

Guldstjerner og sine livlige og skjønne Farver. Der er mange Hoveder, der forekom mig uden Betydning, men der er tillige mange, hvis Skjønhed er saa iøinefaldende at man ikke kan lade være at beundre dem.Der er navnlig et herligt Liv, og en deilig Blidhed og Fromhed, men aldrig foræret, ligeledes fandt jeg ikke Lidenskaber udtrykte. Ansigterne vare temmelig runde i deres Form, men Tegningen af Figurerne og Perspektivet var mangelfuldt.
[s. 21]
I Choret bag Alteret er der et Mariabillede der i allerhøieste Grad tiltalte mig. Madonnas Hoved har en smuk fiin Hudfarve og under et let Slør seer man de gule Haar. Hun havde en hvid Klædning og jeg troer en hvidlig Overklædning. Det diende Barn havde en let tætsluttende Skjorte over sig. Grunden var himmelblaa med Spor af Guldstjerner. Det nederste af Billedet var ganske ødelagt men det Øverste og navnlig Hovedet stod endnu i sin Skjønhed. Udtrykket var saa mildt og fromt at det mindede mig om Leonardo, der var intet forceret, det var et ganske roligt Blik, jo længere man saa paa det, desto mere fik man det kjært, man glædede sig over Moderen som saa glædede sig over sit yndige Barn. Hovedet var idealiseret, og det er et af de skjønneste jeg har seet. Vi gik nu gjennem Byen gjennem Salone forbi Universitetet, hvis Gaard er bygget af Sansovino. En Loggia af romersk doriske
[s. 22]
Søiler bærer en af joniske. Byen seer temmelig fattig og kjedelig ud men i næsten alle Gader er der Buegange. Af og til seer man et malerisk Parti med Hængepile, der her saa ganske deilig ud, de vare lige i deres Udspring og de lange Grene med det fine lysegrønne Løv hang helt ned i Floden. I St Antoniokirken lagde jeg navnlig Mærke til Antonii Capel. Bygget af hvidt Marmor i den skjønneste Stiil. Arabeskerne her vare ligesaa skjønne, mangfoldige og fiint udførte som i Venedig. Ligefor dette var et Capel i gothisk Stiil og malet indvendig af Jacop d'Avanzo. Belysningen var ikke gunstig, dog var det kjendeligt at der i hans Malerier var noget der mindede om Venetianerne, baade i Farver og Opstilling. Vi gik derfra over Prato della Valle, til St. Giustiniani, hvis Architectur i antichiseret Stiil, ved et alde
[s. 23]
les flygtigt Øiekast syntes ret smuk og med gode Forhold. Fra Volden kunde vi da det var hørt op med at regne see de euganeiske Bjerge og langt borte straalede de hvide solbeskinnede Tinder af

Tyroleralperne.Vi sov hele Aftenen og Natten.
Søndag d 23 April [blyant]
Imorges gik vi strax hen til Antoniokirken. I Antonio Capellet og et Capel ved Siden deraf er der ophængt en utrolig mængde vidunderlig naive Votiv Billeder, til Minde om overnaturlig Frelse bevirket at Antonio. I Prag havde jeg paa en Muur seet et malet Madonnahoved (grueligt!) og under det en heel Deel Papirsklæder eller Dukketøi - Gud veed hvad - det skulde forestille at være Kroppen til Hovedet, det forekom mig grovt, men blandt votivbillederne saa jeg
[s. 24]
her et hvor en Kone, eller Noget der antydede en kvindelig Skabning laa paa Gulvet over hende stod en Sjover og miishandlede hende frygteligt. At han kilede dygtigt paa var tilstrækkeligt antydet i Billedet. Til Siden i Stuen viste sig St. Antonios. Han har formodentlig igjen banket Sjoveren, og Vedkommende af Taknemmelighed ophængt dette Billede. Jeg glæder mig til at se mere af den slags. En Klerk viste os om i Choret (Antonio af Ghiotto) der umaadelig pragtfuldt aldeles er indfattet i Marmor. Der er der nogle Bronzebasreliefs af Donatello, der mindre interesserede mig end nogle lignende og navnlig en uhyre stor og deilig Cande-laber af Andrea della Biccio. Den var i en skjøn Stiil paa det øverste nær næsten antik og deilig udført i Enkelthederne. Vi vare endnu engang i Maria dell'Arena og kjør-
[s. 25]
te saa paa Jernbane til Verona.

_____
(med blyant) Der var i Choret i St. Antonio et Billede, som skulde være af Giotto og som forestillede St. Antonius. Det var udmærket ved sin Mildhed og Fromhed, et herligt Sidestykke til Madonnabilledet i M. dell. Arena.

_____
Rytterstatuen udenfor S. Antonio forekom mig smuk, Hesten gik smukt og Mandens Hoved manglede ikke Characteer. Han var ældre og alvorlig og lignede noget en Præst.

_____
I Verona gik vi strax hen til Amfiteatret. Af den yderste Ringmuur, der er i tre Etager staar blot 4 Fag Buer. De ere meget stærkt forvittrede og mørke af Ælde, men man læser dog endnu, de romerske Tal over Buerne. I den underste Etage er der
[s. 26]

3 rundtløbende Gange, og Indgangene i Enderne af Bygningen er gjennem en Hal hvilende paa Piller. I nogle af Buerne ligge Stumper af Gesimser og Søiler som sagtens ere fundne i Bygningen. Af andre Oltidsminder i Staden saa vi Porta Borsari der nu kun er en tynd Muur med Facade ud-adtil. Over en Brønd stod der et Sted et par Søiler med deres Gesims, og i en af Gaderne stod Facaden af en Port temmelig vel vedligeholdt.Vi gik ud til Zenokirken, der har en deilig Facade og et smukt høit Taarn med 2 Rader Buer over hinanden. Choret er stærkt forhøiet, og under det er der en herlig stor og smuk Krypte, hvis Hvælvinger bæres af røde Marmorsøiler. Loftet er et Basilicaloft men formodentlig i senere Tider forandret paa en Maaade der var høist uheldig ligesom i Eremitani
[s. 27]
i Padua og i Pesaro maggiore v Verona.Mantegnas Billede var utrolig vel vedligeholdt, hvis det ikke var restaureret. Farverne vare smukke og Figurene stod godt frit; men Ansigtet af Madonna forekom mig uden Udtryk; forresten hang Billedet saa høit og slet at det vanskelig kun-de sees. Vi hørte en Prædiken og derefter en deilig Messe med skjøn Sang og Svar af hele Menigheden. Nogle deilige Drengebørn laa paa Knæ ved mig, de vare ikke meget andægtige, men de sang stadig med i disse Menighedens Svar, der gav Messen noget saa Inderligt og Høitideligt, som der rigtignok ikke er Spor af i vore protestantiske Messer. Vi gik nu hen til Fermo maggiore, hvis Architektur, der noget ligner Zenos ogsaa er sjelden smuk
[s. 28]
Byen havde en livligt, malerisk og historisk Præg. Der vare ikke faa større Privatbygninger fra gamle Tider, der er det smukke Raadhus med sine Buegange og Byen kneiser med mange og smukke Taarne. Den ligger ualmindelig deiligt og fra mange Puncter har man Udsigt til Alperne der nu kneisede med høi Sne. Navnlig viste Mt. Baldo sig i stor Pragt. (I Hovedgaderne er der ligesom her i Parma Steenspor til at kjøre paa) Mandag [med blyant] I Morges den 24 Martsgik vi strax hen til Fermo maggiore og saae Carottas Billede. Der var noget koldt og haardt deri der frastødte mig men de enkelte Figurer vare livlige og vistnok fortræffeligt malede, navnlig den helllige Anna. Der var noget i Madonnas Stilling og Udtryk der mindede om M. della Sedia. Efter et Besøg ved Amphitheatret gik vi ind i Anastasia-kirken, der
[s. 29]
er stor og smuk i gothisk Stiil med meget smukke Forhold, men ogsaa de stødende Bjælker mellem Pillerne. Den har en smuk Port men

Facaden mangler ellers. I Verona er der hyppigt de samme forhøiede Piller (ogsaa af Muursteen) som Herholdt har anvendt paa Bibliotheket. De gjøre den samme udmærkede Virkning. Fra Jernbanegaarden er der en deilig Udsigt til Alperne. Med Toget til Mantua. ved Vettaria (?) hertil Parma. Da vi kom til Po saa vi Apenninerne kneise med deres Snetoppe foran os medens Alperne skinnede bag vor Ryg, og efter en halv Times Kjørsel da Kl var mellem 3 og 4 forlode vi de graa Soldater og traadte ind i det forjettede Land, glade som naar man efter lang Tid første Gang
[s. 30]
favner en Ven.
Nu ere vi her!!!
Tirsdag [med blyant] den 25 Marts Parma [med blyant]
I morges gik vi strax hen til Domen. Baptisteriet som ligger udenfor behagede mig ikke. Det er en Marmorbygning af et meget ærværdigt Udseende, men ikke smuk. Den er temmelig eensformig, bygget i samme Stiil som Kirken, med Søilegallerier udenpaa Muren imellem Pillerne. Kirken selv er bygget i en smuk Rundbuestiil og aldeles bedækket med Malerier, hvor af mange vare meget værdifulde navnlig i Tegningen. Correggios Kuppel er desværre næsten ganske ødelagt. Figurene ere forstørste-delen Engle og meget smaa og ere i et fuldstændigt Chaos, men Malerierne havde lidt saa uhyre at det var umuligt for os at finde hvor Maria havde været.
[s. 31]
Vi bleve i høieste Grad skuffede, men glædede os nu til Johannes Evangelistens Kirke hvor Christi Himmelfart af Correggio befandt sig. Men her var Belysningen overordentlig slet, hele Billedet var temelig mørkt og forsaavidt man kunde se det kunde vi ikke opdage noget interessant. Endydermere skuffet var vort eneste Haab Galleriet og Bibliotheket, vi gik ind i dette da det var i samme Bygning som Galleriet men Marias Himmelkroning forekom mig tem-melig ubetydelig.
I Galleriet saae vi strax Madonna della Scala (Fresko). En Yndig Moder med et ligesaa yndigt Barn. Uden at have Honningsmilet var hun en herlig repræsentant for Coreggios Madonnaer. Flugten til Ægypten henrev mig strax ved sin heldige Bevaring og deilige Enkeltheder. Madonna smiler lidt for honning sødt men hun er deilig.
[s. 32]
ligesom hendes Barn og Mand og den yndige skjælmske Engel der titter ned fra Daddelgrenen, og den der binder Æselet. Og dog saa høit

jeg var stegen i Beundring skulde min Overraskelse og Glæde stige endnu høiere da jeg opdagede Madonna di S. Girolamo. Aldrig har noget Billed henrevet mig og tiltalt mig som dette, med alle dets Mangler, og jeg tvivler om nogensinde at finde Liv, Kjærlighed og indsmigrende Ynde nogetsteds som her I et andet Værelse længe. Placidus's og Flavius's Martyrdød og Korsnedtagelsen. I dette sidste er Christusfiguren ubeskrivelig deilig. Men de sørgende Kvinder synes jeg ikke at han har kunnet fremstille. Madonna der berøres er den bedste troer jeg, men Sligt har Andre dog givet meget bedre.I Galleriet saa vi desuden en smuk Leonardo, en Rafael og en Francesco Francia. Leonardos Billed var et Helgeninde-Hoved, Graat i Graat, med den herlige Ynde og Fromhed, der maatte tiltrække sig Opmærksomhed selv efter at have seet Correg
[s. 33]
gios Madonna og Magdalene.
Vi traf Maleren Roed og hans Datter deroppe og fulgtes med dem hen til S. Paolo hvor Diana og Amorinerne er.
Diana var yndig, uden at være forceret og Børnene - ja om dem behøves der blot at siges at siges at Corregio havde malet dem. Efter at have spadseret en Tour med Roed's gik vi (jeg er overstreget) atter op i Galleriet og flakkede saa noget om i Byen.

_____
Haabet om at faa Garibaldi at see bragte os til at blive i Staden, der ellers var usigelig kjedelig, den følgende Dag.
D. 26 Marts.
Vi gik strax om Morgenen udstafferede med - mirabile dictu - Ridderkors og høi Hat, hen i Galleriet, hvor Betjentene imponerede af disse Insignier og maaske fodrede lidt over Forventning den foregaaende Dag, behandlede os
[s. 34]
som Konger af Blodet, han bragte os Stole naar vi gik fra det ene Værelse til det anden, og saa ofte han gik forbi os tog han Hatten af og ikke han alene, men de Reisende som han viste om, Franskmænd, Italienere eller hvad de vare for nogle - Hattene af !!!
Det var uhyre morsomt.
Nu saa vi atter Leonardo, og jeg glædede mig ved den eoforerede Mildhed og Fromhed og Ro der mødte mig, Francesco Francias Billede mindede mig om M del Granducca, men forekom mig naar jeg undtager dennes ualmindelig deilige Hudfarve, at staae over Rafaels. Jeg dvælede endnu et Øieblik ved Parmeggianos Catharinas

Trolovelse, men det var kun den deilige lille Catharina og Jesusbarnet der kunde i mine Øine sættes ved Siden af Correggios Billeder, i de øvrige
[s. 35]
Figurer manglede uhyre meget og Farven og Klarheden, Livet o.s.v. o.s.v.
Nu kom vi til Corregios.
Ak hvor det er deiligt! Naar jeg tænker paa hans Billeder paa Hvilen paa Flugten paa Madonna di San Girolamo, og her paa Magdalena fremfor alle, da kan jeg ikke andet end troe at aldrig vil noget Billede tiltale mig som dette,- men hvor gjør jeg saa af Madonna di san Sisto - at dette og særlig Magdalena er Topmaalet af al Malerkunst, og det trods alle dets Mangler. Den døde Christus, Placidus, _Flavia_ Madonna, Magdalena, og det lille Jesusbarn og atter Madonna og atter Barnet med de deilige Øine, Joseph og den lille Skjælm over den grønne Palmegreen, kan jeg tænke mig noget skjønnere, kan man tænke sig
[s. 36]
Kunsten bragt videre frem. Rafael har heri ikke overgaaet Corregio, og hvo veed om han i nogen enkelt Genre er steget saa høit som Corregio i sin. Manden fra Trafalgar [med blyant].
Vi vare tillige oppe i Kobberstiksamlingen, hvor der arbeidedes paa Fortsættelsen af Toschis Stik.
Vi vare afvexlende i Kirker og i Galleriet. Garibaldi kom ikke og vi reiste desuagtet om Aftenen til Bologna. Byen selv er meget kjedelig.
Torsdag[med blyant] D. 27 Marts
Efter den forrige Dags Buer[?] vilde Bologna ikke smage os. Vi maatte vel tilstaa at Byen har et ualmindelig historisk Præg, vi maatte forundre os over St Petroniuskirkens Størrelse, men den var kold og uden Farver. Torvet var livligt og i høi Grad malerisk og den Statue paa Springvandet af Giovanni da B. forekom os ypperlig. Han er ikke i Thorvaldsens rene Stiil. Kroppen er lidt dreiet, men Hovedet er ypperligt. Buegange, de skjæve Taarne. De 8 Kirker paa et Sted
[s. 37]
Vi vare oppe i Galleriet, hvor jeg strax opsøgte Cecilia, men i den Grad var mit Øie blændet af Corregios Malerier, at jeg ikke kunde blive henrevet af dette Billede. Jeg mandede mig selv op til Beundring baade af Hovedfiguren og af Paulus og tildeels ogsaa af de Andre, men nogen rigtig inderlig Glæde følte jeg ikke. Jeg var mat og slap ligesom i Padua da jeg havde vendt Venedig Ryggen - det er dog

aldeles ubegribeligt at det i dag ikke er mere end en Uge siden!
Fredag [med blyant] Igaar den 28 Marts kjørte vi med Karet op til Faenza en skiden By og saa i Diligence til Ravenna, mine langlige Ønskers Maal. Vi gik [herfra med blyant] først hen i Domen, der var en gl Basilica, men som nu er kold moderne Kirke, Det var den gl. Prædikestol med sine Dyrbasreliefs der havde draget os did. Den er meget stor og skilt i 2 Dele en paa hver
[s. 38]
Side af Khoret, i Omgangen. Dyrene der forestillede Lam, Paafugl, Hjort, Due, Sommerfugl, Fisk vare meget raat udførte. Langt bedre var et Christusbillede, Brystbillede en 3/4 Alen høit. Det var et ganske fladt Relief, forgyldt; det var en ecce homo og der var Sjæl i Hovedet. Elfenbensstolen i Sacristiet er af Størrelse som en almindelig Stol, lidt større maaske, den var pudset op og af mat hvid Farve det saa ikke saa godt ud som et stykke der laa, men havde beholdt den gamle gulbrune Farve. Ornamenterne vare forholdviis fortrinlige og Figurene mange Gange bedre end de paa Prædikestolen. Ornamenterne vare i den antike Stiil.
Ved siden af Domen ligger Baptisteriet der udenpaa aldeles ikke har nogen Udsmykning, men som indeni er bedækket med Mosaiker, der tildeels ere vel vedli-
[s. 39]
geholdte. I Midten. Daaben. Udenom denne i den flade Hvælving, Apostlene. Udenom dem endnu i Hvælvingen nogle Ornamenter i Pompeiansk Stiil, i Fligene et Ornament. Derunder følge Vinduerne der staa 3 og 3 men de yderste ere tilmurede. Under dem komme Blindinger, i disse ere Mosaikerne næsten ganske borte. Disse Mosaiker, vare hvad Ornamenterne angaar ganske fortrinlige og Figurene, vare Engle [lig] med dem vi havde seet i Markuskirken, de havde endnu beholdt meget af det skjønne antike Klædebon. Døbekarret i Midten var beklædt med Marmor og Porphyrplader, Lignende vare indlagte i den underste Række Blindinger. Alter for Jupiter, og et smuk Renselseskar, antikt.
[s. 40]
[med blæk igen]
Vi besøgte dernæst Vitaliskirken. det er en deilig Hal med rigt Lys, der nok i sin Tid har været tilstrækkeligt til de Mosaiker der havde prydet den. Choret der har beholdt sine Mosaiker er høiere end Absis og paa i det Stykke Endevæg, der derved er opstaaet er der brudt 3 Vinduer hvis Lys stikker i Øinene naar man fra Kirken beragter Choret, og

derfor udøver en kjedelig Virkning. Mosaikerne have ikke længer de gamle antike Ornamenter og det er nærmest blot deres Farver der gjør disse smukke, de have meget Characteren af Tæpper og Randen ligner et i Flige udskaaret Tæppe. Figurene ere meget rigere end de i Giovanni in fonte og selv den meget priste Theodora er umaadelig stiv og flad, men forresten som saadan en ganske god Typos for Byzantinsk Stiil fra den Tid. Billedet ligeoverfor med Justinian forekom mig ringere. Den nederste
[s. 41]
Deel af Kirken er beklædt med Marmor rødt og hvidt og bliver nu restaureret. Kirken lider meget af Fugtighed. Søilerne ere paa sine Steder graae. Gulvet er hævet accurat Høiden af min Regnskjerm. Mosaikgulvet er ikke det gamle, af dette seer man blot hist og her nogle Stykker men der er ikke meget ved det. Vor smukke Fører viste os nu over i Galla Placidias Capel der ligesaalidt som Vitalis har noget udsmykket Ydre. I Midten en Kuppel der gaaer i eet med Fligene: blaa med mange og store Guldstjerner, en smuk bruun Rand adskiller dette fra Partiet over Buerne hvor der paa hver Side af en Skaal med Duer staaer en Figur i hvidt antik Klædebon paa en grøn Jordbund. Foldekastet er meget frit og har ogsaa Runding [?] Stillingerne ere endnu smukke og ikke uden Afvexling. Men man maa jo ikke anlægge en Adam Møllersk Maalestok. Et nydeligt Baand med Vinranker slutter det Parti forneden
[s. 42]
ved Buen og de fire Tøndehvælvinger begrændses udadtil med en Lisen (i Sideskiben af flere Række parallelløbende Plade) (i Choret af en deilig farverig à la grecque og i Skibet af en tæt og tyk Blomsterfletning. Ornamenterne i Tøndehvælvingerne vare i Sideskibene Blad og Grenornamenter og i Langskibet og Choret store Rosetter. De var af Guld i mørkeblaa Grund desværre vare de kun daarligt belyste af et ganske lille Vindue i Endevæggen, der vare prydede med Figurer, som man meget vanskelig kunde see. I Hvælvingen over Hovedindgangen er Jesus mellem Faarene. Her ligesom de andre Steder hvor vi have seet Mosaiker ere alle skarpe Kanter sløifede, det maa sagtens være uundgaaeligt men det seer ikke godt ud (f. Ex hvor Kuppelens Flige flyde ud i det firkantede Rum) Man gik nogle Trin ned i Bygningen der var meget fugtig og til visse Tider staaer under Vand.
[s. 43]
Derpaa til Apollinarenuovo. Her ligesom ved Domen staaer det gamle

runde Taarn. Uanseeligt Ydre. Det er blot Langskibet der staaer ubeskadiget Khoret og det 4 kantede Rum foran er berøvet sine Mosaiker men dog vistnok i det væsentlige ved de gamle Forhold. I Fligene over Søilerne nogle nye Malerier. Men over disse gaaer paa begge Sider i hele Kirkens Længde til Vinduerne et Mosaik i Guldgrund. Til venstre seer man i herlig Belysning da Vinduerne paa denne Side ere Blændede, nærmest oppe ved Altret Madonna mellem 4 Helgene, foran hende (hun er rigtignok viist enface) knæle de hellige 3 Konger og derpaa følge en Række af kvindelige Helgener, længst til høire Classis. Figurerne her ere meget ens formige og der er kun lidt Afvexling i Stilling og Klædebon. Sjæl i Ansigtet er der ikke men af og til en smuk Form og dette store Mosaik, der har holdt sig godt
[s. 44]
gjør en god Virkning, der i sin Tid da der ikke saas paa det kunstneriske og paa Finesser endog maa ha' været meget høitidelig. Mellem Vinduerne er der Helgen billeder og over dem smaa bibelske Fremstillinger.
Paa den modsatte Væg er Christus fremstillet og en Række Helgene der nærmer sig til ham og nærmest Indgangen Theodoriks Palads og Ravenna.
Naar jeg undtager Christus hvori der virkelig er Sjæl og en eller 2 af Helgene ere Figurene ogsaa her ... løse og selv uden smuk Form [x)]
Mosaikerne her staa altsaa tilbage for dem i S. Giovani in P og i G. Placidias Capel, men der er dog endnu Skjønheds rester tilbage. Ved Apollinare kirken ligger Theodoriks Palads, som vi rigtignok ikke paa nogen Maade kunde faa til at stemme med Afbildningen i Kirken.
[x)] Blaat tavlet Loft med Guldrosetter Murene har slaaet Buler og hælde lidt.
[s. 45]
I det indre af det raaklinede Huuses Gaard seer man Levningerne af et Gammelt Trappetaarn

_____
Agathekirken har et Loft med synligt raat Bjælkeværk (Det er den ældste i Ravenna) men er ellers uden Udsmykning. Den har givet sig saa stærk at man i Midterskibet har opført en Bue ved Indgangen og derved ligesom dannet et Slags Narthex, og i Side skibene er der ogsaa opført Buer. Der er her ligesom i Apollinare en gammel Prædikestol af Marmor. De bæres begge af 4 Søiler og denne var besat udenpaa med Halvsøiler, den Apollare havde et Kors og nogle Ornamenter i Relief. [med blyant] Dantes Grav

Vi gik derpaa en Tour over Byens gamle Mure, der for en Deel ere omdannede til Spadseregange, Luften var mild og frisk ovenpaa Regnen. Det var en Foraarsglæde efter at have vandret om i Oldtidsverdens
[s. 46]
Efteraar. Byen har ikke noget specielt historisk Præg, den er jo lille men temmelig reenlig og Yderkanterne der ikke ere bebyggede optages af Marker og Haver. Havet har trukket sig tilbage og Floden idet dens Løb derved er bleven længere faaet en høiere Vandstand, deraf den store Fugtighed.
I Fremmedbogen læste vi Ussings, Herholdts, Meldahls, en Scharlings og en Petersens Navne, Theophilus Hansen. [med blyant]) Hilcker ?
[blyant] Løverdag d 29 Marts
Vi gik først hen og glædede os over Apollinarekirken, derpaa i S. Giovanni der desværre er aldeles ombygget, har et hvælvet Loft og har beholdt sine gamle Søiler.
Theodori Basilica 7 Søiler i hver Række har et Tavlet Loft men er uden Udsmykning. Ved den ligger Baptisteriet Maria in Cosmedin, der er betydeligt mindre end det andet men ligeledes har en flad Kuppel bedækket med Mosaiker. I Midten Daaben
[s. 47]
uden om Helgene, i deres Krands var paa en Throne afbildet ikke Frelseren men Korset. Figurene maaske endnu mindre gode end de i Apollinare. Restaureret. Vi toge en Vogn og kjørte ud til Classis over det flade Land, der begrændses af Pinieskoven i Baggrunden og hvor kun Kirken med sit Taarn rager op. Kirkens Ydre er uanseligt, saameget mere som der er paaklinet et Huus foran Facaden.
Kirke er herlig bred og stor og holdt i en god Stand. Mosaikerne af Biskopperne ere overmalede og det samme gjælder for en stor Deel om dem i Chornischen, men det er forhaabentlig blot foreløbig da den efter Munkenes Sigende skulde underkastes en Istandsættelse. Mosaikerne var paa Guldgrund men forresten ringere end det vi hidtil havde seet. Korset i Midten i den mørke, blaa, Grund gjør en ypperlig Virkning i Midten af det er der
[s. 48]
et lille Christus(bryst)billede. Under det Apollinaris der prædiker for Menigheden der er fremstillet som Faar. Vorherres Haand i Skyer øverst i Nischen. I Loftet sees Bjælkeværket, Søilerne der staa paa deres store gamle 4 kantede Plinther er udspaltede paa tvers af Marmoraarene. I Theodoriks Gravmæle der staaer under Vand og dybt

nede i Jorden er der i den nederste Etage et Rum i Form af et græsk Kors og over det en Rotunde. Tæt derved laa Hovederne af de gamle parrede Søiler der havde staaet paa Omgangen. Bygningsarbeidet var særdeles omhyggeligt udført.
Efter atter at have besøgt Vitale og G. Placidia stege vi i Diligencen og kjørte en høist kjedelig Tour i Regnvejr og med Hesteplageri til Faenza og med Jernbanen til Bologna. [Herfra med blyant] der var ikke et Huus i Ravenna uden at der stod malet w Victor Emanuel Garibaldi o.s.v.
[s. 49]
[med blyant] Søndag d. 30 Marts
Vi stege i Diligencen om Morgenen kl 7 for nu uafbrudt i 12 Timer at kjøre til Pistoia. Det varede længe inden vi kom ud af Bolognas Udenværker, der strække sig meget langt paa begge Sider af Floden. Der anlægges en Jernbane der ligesom Veien følger Floden. Et Sted saa vi en uhyre stor Tunnel begynde og en heel Række Schachter gaae ned til den. Egnen var deilig en smuk Dal, dog ikke med megen Trævæxt men med den skyllende Flod i Bunden. Ved Poveretta[7] fik vi nye 2 Heste til (7 i alt) og kjørte nu i Hast rask opad. Dalen blev smallere og Floden vildere det styrtregnede og Vandet løb ned ad alle Klipperne og de smaa Vandfald suse forbi ved hvert Skridt. Heller ikke her var der mange Træer. Hvert Øieblik gik det i Gallop men tilsidst blev det dog for drøit og nu asede Hestene vanskelig op til
[s. 50]
Toppen. Ved hver Vending af Veien saae vi hvor høit vi vare stegne siden den forrige Vending. Men da vi endelig vare over Toppen og den steile Nedstigning begyndte knaldede og smældede Kudskene og alle 7 Heste galopperede nu i fuld Fart ned til Skiftestedet. Med to friske Heste begyndte nu Nedstigningen eller rettere Nedfarten thi i flyvende Galop og uden Bremser foer vi ned ad den steile Vei der paa den ene Side begrændsedes af Bjerget paa den anden af Afgrund. Arnodalen laae dybt under os, Pistoia med sin Forstad nærmest og en Flod slyngede sig gjennem det grønne aldeles flade Teppe der var oversaaet af de hvide Huse. Efterhaanden saae man Dalen mindre i Fugleperspektiv og tilsidst aged vi stadig galopperende gjennem Pistoias Gader til Jerbanegaarden og kjørte saa med Jernbanen til Firenze og slap ind i Hotel Italia.
[s. 51]
Mandag [blyant] d. 31 Marts
Regnveir. Domen. Lorenzo og Michels. Capel. Maria Novella udvendig. Piazza della Signoria Uffici (Niobiderne). Jeg gik om Aftenen hen til

Pitti.
Tirsdag [blyant] 1 April
Maria Novella (Taddeo Gaddi) Pitti. Carmine. Tour til Cascini om Aftenen.
Onsdag [blyant] 2 April St Croce. Uffici Blomsterudstilling Theatret
Torsdag [blyant] 3 April Jeg gik til Lorenzo alene. Pitti. Bobolis Haver Til ... om Aftenen. Fredag [blyant] 4 April
Til Pisa. Campo Santo. Baptisteriet (Echo) Domen (Sodoma). Til Mistre og fik Lacinio's Stik. Op i det skjæve Taarn. Om Aftenen i Vognen en deilig lille ragazzino og _fanciullina_, der smilede som Corregios Englebørn bag Skyerne og krøb op paa mig og kyssede mig da jeg vilde sige hende Farvel. Løverdag [blyant] 5 April San Marco. Academiet. Palazzo Pandolfini. Piazza dell Independenza. Piazza Annunciata med Loggier. Kirken Annunciata (A. del Sarto). Fængselsgaarden. Palazzo Vecchios Taarn.
[s. 52]
6te April Søndag [blyant] Capella Maria Novella Uffici, Bobolis Haver
7. April Mandag [blyant]
Jeg gik i Maria novella og derpaa i Or san Michele. Der var endnu ikke aabnet da jeg kom til Pitti og jeg besøgte derfor Niobiderne og gik nu til Pitti og tog Afsked med Perlerne. Medens Fader var hos en Banquier ventede jeg nedenfor i Lanzis Loggia, hvor de yndigste to smaa Pigebørn dandsede med hinanden. Vi gik til en Kunsthandler og kjøbte Stik efter Fiesole og vare om Aftenen hos Bardi og fik Leonardos Nadver og Photographier efter Haandtegningerne. 50 francs
Tirsdag [blyant] 8 April.
Lorenzo, San Marco. Ufficierne. San Miniato, skrev Brev om Aftenen
Onsdag [onsdag] 9 April
Alene i Carmine. I Croce til Giotto og Taddeo Gaddi og Mausoleerne, I Domen til Michels Gruppe. I Annunciata til Andrea del Sarto i Academiet
[s. 53]
[herfra med blyant] Capella Strozzi i Maria novella. Filippino Lippis Malerier gjøre her ikke det behagelige Indtryk paa mig som det i Galleriet paa Chrbg. Der er her noget vist klodset og plumpt i alle Figurerne, der i det mindre Billede ikke gjør sig saameget gjældende men her virker yderst uheldigt. Derimod ere Ansigterne meget udtryksfulde. Det smukkeste af Billederne troer jeg er det til venstre hvor en Helgen opvækker en Død Kvinde. Hans Ansigt er fuldt af

Fromhed og hendes Forundring er tydelig og treffende skjøndt ikke smuk. Hans Billeder her savne aldeles den Noblesse som ellers hans Forgjængere i saa høi Grad besidde.
[s. 54]
En Undtagelse gjør dog den ligeoverfor staaende St. [her ubeskrevet] der baaade i Klædedragt der ellers ikke er Malerens stærke Side men navnlig i Stilling og Holdning er en Figur fuld af Værdighed og Simpelhed

_____
[Med pen]
Donatellos Georg forekom mig at have et kjækt og mandigt Udtryk i Ansigtet men Halsen er ligesom Benene ganske stiv og han seer derfor ikke godt ud.
Derimod var han(s) Petrus gruelig ligeledes Ghibertis Johannes.
Hvorimod Ghiberthis Stefanus baade i Hoved og Stilling er en god Figur
[blyant] 21 1/2 Cls i Middagsheden i Lanzis Loggia
[s. 55]
Siena Torsdag [blyant] d. 10. April
Uagtet jeg idag har forladt Florents med den Bevidsthed maaskee aldrig mere at see det vil jeg dog betegne denne Dag med et rødt Mærke som een af de lykkelige Dage, da jeg føler mig saa glad og fornøiet som jeg vel kan blive den Dag jeg har forladt Firenze og 2 Dage førend jeg skal betræde den evige Stad.

_____
I morges forlod jeg Florents, opfyldt og glad over hvad jeg havde seet dér men med den overveiende Følelse af at have seet forlidt paa Grund af et altfor kort Ophold. Jeg var i daarligt Lune og forudsaa en Slappelse og Dorskhed som i Padua eller Bologna.
Dette er heldigvis ikke blevet saaledes men vil formodentlig i høi Grad indfinde sig imorgen og i overmorgen paa Reisen til Rom. Allerede da vi i strakt
[s. 56]
Galop kjørte ind i Byen bleve vi overraskede af dens maleriske Beliggenhed og fuldstændig italienske Præg og ved senere at gaa om i Byen er det blevet os klart at det egentlig først er idag den 10 April at vi ere fuldstændig i Italien - hvad Under at vi da ere stemte til godt Humeur? Byen er bygget i 3 Flige eller paa tre Høie, adskilte af 3 dybe Dale. Hovedgadens nette og pyntelige Udseende tilligemed de faa mindre Paladser, der er dog et der synes at ville maale sig med Strozzi

gjør et behageligt Indtryk; Hovedgaden gaaer paa en Rygning og man seer ned ad de steile Gader til begge Sider og finder ofte Bjergene i Baggrunden. Torvet er overordentlig malerisk det ligger lavt og skraaner ned til Palazzo publico's Muursteens Bygning, der, hvis den ikke var lidt
[s. 57]
for symmetrisk kjækt kunde træde i Skranken med P. vecchio i Firenze. Jacopo da fontes Brønd er desværre frygtelig forvittret og ødelagt. Vi skyndte os op til Domen der ligger paa den ene store Høi og som med sit Taarn og Kuppel ganske behersker Omgivelserne. Man træder ind ad en deilig og fint udført Portal i den paabegyndte nye Kirkebygning der er særdeles malerisk med sin høie Gavlvæg og vældige Sidebuer og befinder sig nu paa Pladsen foran denne med skinnende Marmor aldeles beklædte Kirke. Siderne af Kirken skades noget af de sorte Bælter der strække sig rundt om den men Forsiden pranger med rødt og sort Marmor anvendt paa den skjønneste Maade i den skinnende hvide Marmormuur.
Der er fuldt af deilige Enkeltheder
[s. 58]
og de himmelblaa trekantede Gavle med de gyldne Figurer gjøre fjernt og nær en uforlignelig Virkning. Hovedvirkningen er saa skjøn at man ikke dvæler ved at Spirene ere for tykke eller andre smaa Misgreb. Der er en Phantasi og Skjønhed i den Stiil, der sætter den i Rang med Marcuskirken. Taarnet minder om St. Zeno v Verona. Det Indre er med runde Buer og Hvælvinger og det sexkantede Chorparti frembringer i Forbindelse med de derom grupperede Partier et eget Spil med en ypperlig Virkning. Naar jeg undtager de grimme Striber der er anvendt overalt er det blot nogle Enkeltheder der saare den critiske Tilskuer. Til den modsatte Side har Kirken en anden Portal i en noget mindre pragtfuld men mere reen gothisk Stiil, der dog ikke gjør den mægtige Virkning som den mere blandede paa Hovedfacaden. I Kirken er der nogle smaa men gode og frie Compositioner af Daccio og et
s. 59
større Madonna billede af ham med Helgen. Disse sidste ere for en stor Deel ypperlig gjorte, gode Hoveder, Jesusbarnet er med Liv og Skjønhed, det sidste kan ikke siges om Maria men hun har et pænt Udtryk. Jeg sætter hende under Cimabues men Barnet og de Hellige høiere.Prædikestolen af Niccola Pisano er ganske i samme Stiil som den i Pisa, men det synes mig at Figurene her ere bedre, der ere endog skjønne Hoveder. Trappen dertil gjort i Midten af det 16 Aarh. er det

skjønneste jeg troer at have seet i Marmorornamentik. De lange Arabesker staae vel i Udførelse og Composition tilbage for det vi have seet i Venedig og Padua men de ganske flade Ornamenter i Relief. Lindorme og Blade ere det smukkeste jeg endnu har seet. Der er et Capel med Fresker efter Tegninger af Rafael udførte af Pinturicchio. Det synes mig at Udfø-
s. 60
relsen var mindre end middelmaadig men i Tegningen sporer man tydelig Rafael i Peruginos Skole. Slette Perspectiver aldeles uden Dybde og alting seet i høit Fugleperspektiv.Fra et Fortezza har man en deilig Udsigt til Lanskabet der er bakket og med Bjerge i Baggunden til alle Sider.Efter Middag gik vi atter hen til Kirken og morede os godt over nogle unge Fyre der spillede Langboldt.Fredag (blyant) d. 11 AprilOm Morgenen strax hen i Domenica til Guido af Sienas Billede. Christusbarnet var smukt og livligt og der var en Blødhed og en Skjønhed og Mildhed i Madonnas Aasyn som forbauser at finde i Kunst fra Tid før Cimabue. Der er ikke det Trekantede Ansigt og den lidt trynede eller suurmulende for at bruge et altfor stærkt Udtryk i hendes Mund.Paa begge Side(r) en Rad Helgene med idetmindste flere gode Hoveder. Derimod var den Klynge af Engle for oven uheldig.
s. 61
Uagtet Billedet har før hængt over Indgangen til Kirken var det dog nogenlunde vel bevaret. I Kirken er der et Kapel malet af Sodoma. Et Sted seer man den hensegnende Mag-dalena fortræffeligt fremstillet og over hende viser sig en Christusfigur, der mod Sædvane i de store Mestres Billeder maa kaldes vellykket. Jeg husker den ikke ganske grant men jeg troer hverken at den savnede Adel eller god Udførelse og smuk var den. Magdalena i Henryklelse var ligeledes mesterlig fremstillet. Fortrinlig Tegning og udtryksfulde Figurer udmærkede ogsaa et større Billede i Kapellet. En Forbryder er henrettet, Magdalen(a) beder for hans Sjæl og det afhuggede Hoved slaaer med et fromt Blik Øinene op. Manden i den hvide Kutte der hæver Hovedet høit i Veiret og med et trøstig, ja næsten seierstolt Blik seer paa Tilskueren ville gjøre selv den største Mester Ære. Ypperlige og smukke Hoveder
s. 62
Jeg kom til at tæne paa Bolognesernes Billeder men Sodo-ma har heri lagt den Inderlighed som disse manglede. I Galleriet var der lidet der interesserede mig. Der var et Billede af Guido af Siena som savnede ganske den bløde Form ved det milde Udtryk. Det var haarde Farver

og Udtrykket var vel livligt, men aldeles ikke Madonnaagtigt.Af Luca Signorelli saae vi der et Billede hvor Aeneas flygter med Anchises. Anchises var meget uheldig malet og det Samme troer jeg var Tilfælde med det Øvrige af Billedet. I et andet Billede vare nogle nøgne Fanger fremstillede. Udtryk var der ikke meget af, men Figurerne vare godt tegnede, man fattige i Forskjellighed i Stillinger og Benene dygtigt fordreiede. Endnu et Besøg i Domen og saa i Diligencen.
s. 63
Siena tager sig deiligt ud fra Syd den kneiser paa sine Høi(e) med sine to eller tre herlige Taarne. Veien til Rom er ellers uden synderlig Interesse. Men det var dog lifligt om Aftenen at stige ud af Diligencen og gaa op ad Bjerget i forveien.Landskabet var øde og Alt var stille man hørte kun en dæmpet Fuglekvidren. Det var deiligt at gaae paa Veien til Rom ene i disse Bjerge. Det vare ikke storartede Natur-skjønheder; jeg kom til at tænke paa vor hjemlige Land-skaber, de ere heller ikke storartede, men der er i dem som der var her en vis Duft eller Friskhed der kan virke ligesaa behageligt ja næsten velgjørende som de herligste men altfor forroste og fortrampede Skjønheder.Om Natten ramte det sørgelige Uheld vor Postillon at han faldt af Hesten og fik Benet kvast under Hjulet. Jeg har aldrig været Vidne til saa frygtelige Smerter hos et Menneske, hvis Velfærd derved gaaer til Spilde
s. 64
og det var mig umuligt at sove. Vi kom til Aquapendente via Grændsen og afleverede Passet, det var en evig lang Venten 5 Quarteer! Og medens vi ventede kom en Vogn kjørende bag efter os, det var den ulykkelige Postillon der bragtes til Hospitalet i Byen. Hans Hustru fulgte med jeg kunde høre hendes Jamren, det var rædsomt!! Den næste Dag Løverdag d 12 April løb langsomt, og havde den meste Betydning som Øvelse i Taalmodighed. Der var Ingen i Kirken i Viterbo til at vise os Seb. d. Piombos Korsnedtagelse, og vi kunde ikke finde det selv. Montefiascone laa herligt paa Toppen af et Bjerg og kneisede med sin Kuppel i stor Afstand.Over den sidste Høi, opdagede vi en stor By. Er det Rom ? ja det kan ikke være Andet - nei, den kan jo ikke ligge dér - jo der der var ganske vist St. Peters Kuppel ?- Bas... for. Jo ! Der er Kuppelen af San Pietro.Jeg har seet den evige Stad !!! Kl. var 3 1/2.
s. 65
Den halve Tid med Kroppen halv ude af Vognen, naaede vi Storta og kom endelig til Høiderne førend Ponte Molle, hvorfra jeg saa Capitolet og Middelhavet. Førend Solen gik ned vare vi paa Piazza del Popolo.

Men nu gik Tiden med Pas og Told og søgen Leilighed og Solen var langt nede men Maanen ogsaa desto høiere oppe da vi kunde tiltræde vor første Vandring i denne Stad, som jeg i Billeder har seet paa fra mine første Dage, hvis navn jeg har stavet saa længe jeg har kundet tale og hvor mine Tanker har været saalænge jeg har kunnet ønske.Nu var jeg ved Maalet, gid jeg maa gaa mere mættet herfra end jeg er gaaet fra Florents. Jeg ønsker ikke at komme her tiere, men jeg ønsker at drage saa megen Nytte deraf som det er i min Magt at jeg tit i Erindringen
s. 66
kan hensætte mig hertil uden at savne ikke at have det for Øie.Der var Illumination i Byen, det var Aftenen førend den stille Uge og det var en Aarsdag efter at Paven var kommet fra Gaëta.Da vi traadte ud paa Corso var den derfor stærkt oplyst og oplivet af Mennesker. Hver Lygtepæl bar en straalende Gaspyramide og foroven vare alle Husene illuminerede endogsaa i smaa Sidegader med Papirslygter. Man mærkede knap Maaneskinnet for de straalende Gasblus. Vi hastede gjennem denne Tummel og snart dreiede vi gjennem Via Pedacchia og stode nu ved Basaltløverne foran Capitolium der skinnede af Blus.Vi havde naaet vore Ønskers Maal, en Bevidsthed, som kun Faa er givet, og som gjennemstrømmede mig med en Gysen, der blandede sig med Ærefryg(t)
s. 67
for den classiske og historike Jordbund. Maanen skinnede stærkt over Bygningen og Jupiter funklede over sin Høi.Jeg var paa Capitolium og takkede Jupiters Herre. Men Kalken var ikke tømt - Vi ilede ned ad Trappen til Forum og i det vi lod Blussene og den Christelige Fest bagved os saa vi Septimius Sever's Bue ligge oplyst af Maanen for vore Øine. Rundt om vare Kirkerne oplyste af Blus alene Forum laa i Stilhed kun oplyst af Maanen. Vi gik langsomt fremad gjennemstrømmede i bogstavelig Forstand af Beundring over det vi saa. Triumbuen stod som en vældig Colos dybt nede mellem de omgivende Græsmasser. Man kan læse saa meget man vil om Roms Storhed og Undergang, men det meest talende Vidnesbyrd om begge Dele er Forums Plads til den Grad opfyldt af sine egne Ruiner. Aedes Concordiae, hvor Cicero havde tordnet laa ved Siden af os.
s. 68
og heelt tilhøire paa begge Sider af Clivus ragede de slanke Søiler op som evige Helteskikkelser, talende skjønne tause Minder om den gamle Tids Magt og Skjønhed. Tanker hentede fra 25 Aarhundreder

opstode hos mig efterhaanden som jeg gik frem.Julius Cæsars Pragtværk, Penaternes Tempel, Castor og Pollux, Antoninus og Faustina Via Sacra Constantinus vældige Basilika. Vi gik gjennem Titus Triumfbue. Den var et minde om Opfyldelsen af Christi Spaadom og om Hævnen af Christi Død. Tænker man ikke paa det i forveien da minder den 7 armede Lysestage En om det naar man gaaer igjennem den. Nu saae vi Constantins Bue Mindet fra Christendommens Seirs Tid, og til venstre laa Colosseums Masse for os. Ved første Øiekast syntes den ikke saa vældig som jeg havde tænkt.
s. 69
Vi gik derind. Skildvagten ved Hovedindgangen formeente os Adgang, og dette nedslog os Noget, men forhøiede tillige vor Glæde da vi uhindret gik ind ad Sidegangene. Vi stode nu i den Bygning som Jøder havde opført og hvor Christne havde lidt.Den Bygning der mere end nogen Andet viser os Roms Storhed, Roms Vansmag, samtidig med Kunstsands. En Mand med en Lygte gik foran os og nogle Andre op gjennem Byg-ningen og vandrede gjennem de uhyre Gange og trapper naaede vi op til det øverste nybyggede Gallerie. Hvor paa den ene side en Kirke straalede af Lys paa Coelius neden Palatin, Romulus gamle Stad.Vuggen for alt det senere og Keiserpaldsernes Sted Gift-bylden i det syge Legeme laae i Maaneskinnet. Og til den anden Side kneisede Maria Maggiores Taarn oplyst lige til Spidsen ved Lamper.
s. 70
Ved Fakkelskin vandrede vi om gjennem de lange Gange og begave os nu aldeles opfyldte - ja opfyldt som jeg troer jeg aldrig har været af noget! - paa Tilbageveien ad Via Sacra og Forum tildeels vandrende over den gamle Steenbro. Vi gik op forbi Scala Xanta og kom tilfældigvis til Pantheon og efter et Aftensmaaltid hos Lepre gik vi nu stagtrætte hjem. En Aften som denne lever man kun een Gang i sit Liv og det er ikke 1 af 1000 givet at have et saadant Held som vi. Saalænge min Hukommelse eller Erindring lever skal denne Aften staa for mig, og saa ofte jeg seer Jupiter funkle vil jeg tænke paa hiin Aften da den straalede over hans Tempel og aldrig vil jeg være Maanevognen saa taknemmelig som
s. 71
hiin Aften, da jeg ved dens Lys for første Gang betraadte den Jord hvor Scipionerne havde vandret.Vi vare næsten maalløse over det vi saa, og jeg troer i den Tid vi gik over Pladsen vexlede vi ikke andre Ord end Seer du Clivus dér, og seer du dér Concordia Templet o.s.v. En Aften som denne, maa jeg kalde for den høiste Glæde jeg har havt og

ikke vilde jeg miste Erindringen derover for Aar af mit Liv. Der var Intet jeg kunde have ønsket anderledes.
Det var den første Aften i Rom

_____
s. 72
D. 13 April. Palmesøndag (blyant)Vi gik til S. Pietro og overværede Messen. Kirken gjorde ikke Indtrykket af det Uhyre som jeg egentlig havde ventet, Forholdene ere nemlig saa skjønne og harmoniske at det er ved at betragte Enkelthederne at man seer de virkelige Forhold.Vi traf med Nielsen og fulgtes om med ham, efter Palme-uddelingen og Processionen til Trinità dei monti og gik til Trajans, August, Nervas Forum, Forum Romanum, Keiser paladserne, Vesta templet, Kloaka maxima, Janus, Guldsmedenes Bue. Saa M. Pincio at høre Musiken og see Udsigten.Glandspunctet i denne Dag var dog at sidde høit paa Keiserpaladsernes Ruiner og see ud over Tiberen: at sidde der hvor i sin Tid disse Mænd havde svælget der vel vare Sviin og Tyranner men dog mærkværdige Vidnesbyrd om hvorvidt Udskeielser kan gaa, naar hverken Frygt for Guder eller Mennesker lægger noget Baand paa
s. 73
dem. Saavidt var altsaa Romerne komne at slige Uhyrer taaltes og tilbedtes, at saadanne Mennesker ansaaes for Salige. Vare virkelig Keiserne Ræpræsentanter for Romerfolket?Paa Palatin havde Romolus bygget sin Stad, paa Palatin havde pontifex maximus boet der havde August havt sin beskedne Bolig og dets Høi havde endelig keiserne ganske optaget til deres Paladser. Pragten er borte, vi gik paa de gamle Gulve i Pragtsalene men Vægge Loft og Gulv-beklædning selv var borte og kun hist og her stod en ... Muur frem der mindede om hvad der havde været. Roserne stod i Blomster og stedsegrønne Træer voxede i hele Haver oppe i Salene. Vedbenden slyngede sig allevegne. Malerisk Skjønhed, colossale Muurmasser, historisk Fortid, Udsigten over Rom og Tiberen, Campagnen og til Albaner Bjergene, det er det der udmærker dette Sted fremfor de fleste andre Minder.Det var den første dag i Rom !!!
s. 74
Tirsdag d. 14 April Pantheon, Pompeius Theater, Octavii Buegang Marcellus Thater, Ghetto, Tarpeiske Klippe, Capitolets Samlinger. Ulvinden, Scipio Africanus Maior. Vespasians Tavle. Om Aftenen i Foreningen.Onsdag d. 15 AprilMaria Maggiore. Pietro in Vinculi, ForumOnsdag 16 AprilJeg var ved Palazzo Farnese, Capella Sistina (I),

ForeningD. Skjærtorsdag 17 AprilVi gik om Formiddagen til Peterskirken, hvor vi i samme Grad forbausedes over Enkelthedernes uhyre Maal og glædede os over deres Skjønhed og over at see den om ikke opfyldt saa dog oplivet af Menneskemasser. Peterspladsen var opfyldt af Soldater og saa deilig broget ud. Vi kom for seent til Pavens Velsignelse men vi saa Afladsedlerne flyve om i Luften. Vi traf Nielsen ved Udgangen og fulgtes med ham gjennem Vaticanet. Jeg saa ikke paa nogen en-

s. 75

kelt Statue og dog var jeg saa bedøvet da vi vare lidt over halvveis at jeg næsten ikke gad vende mig efter nogen Statue mere. Vi kjørte en Tour ud til Ponte Molle med Nielsen og vare med Ravnkilde som vi traf i Foreningen i et Osterie.Det var ret gemytligt og behageligt, men de vi sad sluttede .... og der desuden intet Liv var i Osteriet, var der ikke noget egentligt Udbytte.Igaarmorges den 18 April, Langfredag (blyant)gik vi forbi Bibolas Gravmæle og det mamertinske Fængsel over Forum forbi Colossæet ned til Lateranet.Vi vare først inde i Baptisteriet, der vel er meget moderniseret og bemalet, men som dog har beholdt i oprindelig Form.Indgangen til Narthex dannes af 2 Porphyr Søiler og Mamorpilastre, der tilligemed deres Bjælkeværk er stjaalet andetstedsfra.I den ene Ende af Narthex staaer den gamle

s. 76

Nische, med den Mosaik, dette bestaaaer blot i det alminde-lige Arabeskornament af grønne og gyldne Stykker i en blaa Grund det haar saaledes megen Lighed med det i Galla Placidias Capel i Ravenna men er neppe saa fiint og smukt gjort. Det er fra den samme Tid som G. Placidias.Efter at have seet de to andre Capeller med Mosaik gik vi i Laterankirken der vel har den gamle Basilikaform og en vistnok ældgammel Omgang om Tribunen. I denne er der et Mosaik der tydelig nok viser sig at være fra den begyndende Renaissances Tid. Alteret er noget for stort men i en gothisk Stiil. I det Sidekapel har Torlonia inrettet en Familie-begravelse. Det er utrolig pragtfuldt med Dørkarme af Giallo antico og Alter med Malakit og Lapis Lazuli men det er i en ædel Stiil at al denne Pragt selv i et Begravelsescapel synes at være berettiget.I et Capel ligeover, som ligeledes har en

s. 77

uhyre Pragt er det et Mosaikmalerie efter Guido en knælende Munk, det er saa godt udført at det med Hensyn til Udtryk Fiinheden staaer ved Siden af Oliemalerier. Statuerne i Nischen ere af Bec... Skole og lige gode i Stillinger og Klædedragt og dog er der i Manges Hoveder

Liv og Udtryk.Facaden er vældig stor men aldeles uorganisk og uharmonisk paaklæbet Kirken men dens Architectur er smuk og i høi Grad tiltalende. Vi kom ind i den lille Klostergaard. Der var saa skjøn at Lindarajas Have næppe har overgaaet det.Roserne blomstrede og Figner og Nerier strakte deres grønne Løv ud over dem.Det var vanskeligt at rive sig løs fra den. Mosaiket i Tricliniet syntes mig ringere end de andre vi havde seet.Vi gik om til Caracallas Bade og vandrede paa de gamle Mosaikgulve.
s. 78
Vi aflagde efter Middag et Besøg hos Küchler og i Foreningen om Aftenen. Den 19 April. Paaske Løverdag (blyant)Vi gik i Capella Sistina (II) og hørte Messe af Palæstrina og gik derfra i Billedgalleriet til Transfigurationen og Madonna di Foligno o.s.v.San Onofrio. Tassos Værelse. Leonardos Billede. Udsigt fra Tassos Eg.Fader havde Tandpine om Aftenen.d. 20 April Paaske dagPeterskirken. Farnesina. Aqua Paolo. Illumination og i Foreningen(herfra med blyant) d. 21 AprilBrev om Formiddagen. Vi gik dernæst til Capitol og saakaldte tarpeiske Klippe i Gaden Torre de Specchi og vare inde ved nogle Quader-substructioner paa Mt. Caprino. En uforglemmelig Aften i Foreningen. Afskedsgilde for Bjønstjerne Bjørnson. En Normand Bætzmaad ? udbragte Skaalen for ham
s. 79
og udtalte Glæden over hans nye Bane (forhaabentlig i sproglig Henseende). Cand Nielsen udbragte Skaalen for Norge. Fader udbragte en Skaal for Norden som Frihedens Hjem. Bjørnstjerne udbragte en Skaal for Fader, der havde sat Alexandertoget i sin Sal.Tivoli d. 22 AprilVi kjørte med Nielsen og Scharling fra Rom Kl. 6 om Morgenen. Mindre Søiler med snoede Cannelurer. I Hadrians Villa saa vi Spor af Freskodecoration og Stukdecoration_____
Desuden udbragte Bjørnson en Skaal for Sverrig."Naar man har Sødskende elsker man altid den meest der ulykkelig eller i Nød, Danmark var i Nød og han maatte sige at efter Norge
s. 80
elskede han Danmark høiest.Sverrig havde Magten og han haabede, at det vilde bruge den til Danmarks Frelse.

_____
Endvidere en livlig Skaal for Musikeren Ravnkilde der virkede ligesom den gode Nisse i de gode Huse. Scharling udbragte en Skaal for Kvinden Synnøve Solbakken (?)

_____
Bjergene ved Tivoli ere nøgne paa den øverste Deel og beklædte med Olivenskove længere nede. Bjergene selv ved Tivoli ere saaledes ikke særdeles smukke og naar man siger at Tivoli ligger smukt gjælder det om den side der vender mod Bjergene. Naturen er her saa skjøn og eiendommelig at jeg ikke har seet noget lignende og jeg tvivler om at der her i Italien er Steder, der
s. 81
kunne sættes ved Siden deraf.Der sad nogle Damer med blaat Slør, den ene der stadig tilslørede sig var vist Dronningen af Neapel.Igaar d 23 Aprilgik vi omkring paa den modsatte Side af ..... vare i Maecenas Villa og Villa d'Este. Om Eftermiddagen nede i Dalen ved Neptunsgrotten.d. 24 AprilImorges op paa et Bjerg udenfor Byen med Udsigt over Campagnen til den ene Side og til Sabinerbjergene og Aqvaductruiner og Tivolibyen til den anden. Vi gik senere ned i Dalen og kjørte i Middagsstunden til Rom.Aften i Foreningen.
s. 82
d. 25 Aprill Peterskirken til Pietà, i Stanzerne (I) og Loggierne Læste Brev i Palazzo Borgheses Gaard.ForumLøverdag d 26 AprilMaria Minerva. Michels Christus.Statuen er smuk hvad Stilling og Hoved angaaer men Hovedet synes mig at mangle klart Udtryk og Armenes Stilling eller Bevægelse heller, tydelig at være motiveret(med pen igen)Vi gik senere til Tabulariet, hvis Mure indvendig ere meget beskadigede af Saltet men alle Pillerne og Buerne staae dog endnu. Custoden sagde at Triumfalveien havde gaaet derigjennem, dette synes ogsaa at bekræfte at Jovis tempel laa paa den sydvestlige Høi. Mellem mindre Fragmenter var der opstillet det restaurerede Gesims af Concordia og Saturntempel. Concordias bar Prisen. Saturns er meget overlæsset selv Æggene ere prydede og det skriver sig
s. 83
aabenbart fra Keisertiden, muligviis fra Vespasians Tid, men om dette er Templets Bygningstid eller blot en Restauration det veed jeg ikke.Vi vare nede i Carcers to Afdelinger og gik i Villa Borghese (I) og Monte Pincio.Dameselskab i Foreningend. 27 AprilTour til Frascati med Ravnkilde Vinge og Block. Deilig Vandring i en nysudsprungen Skov. Udsigt fra Monte Dragone og Hvilen i Villa Torlonia ved Vandspringet.Masser af Folk paa Torvet paa Grund af Tombola. Uheldig Æselridt.Mandag (med blyant) d. 28 AprilAndrea della Valle. Stanzerne (II). Om Aftenen i Foreningen.d. 29 AprilHos Lægen. I Palazzo Borghese. Leonardos Skole. Rafaels Gravlæggelse. Coreggios

Danae. Tizians Kjærligheder. Aftenen hjemme.Onsdag (med svag blyant) d. 30 AprilOm Morgenen over Forum og Colosseum til Laterankirken og den yndige Klostergaard. I St Croce in Gerusalemme i Nærheden af Lateranets Museer.
s. 84
Sirenerne er ganske afblomstrede her i den lille Klostergaard og Roserne er for største Delen visne. Men Ukrudtet er kommet høiere op end da jeg var her sidst og Valmuerne prale med deres skarlagenrøde Blomster.Gaarden er mærkelig nok regelmæssig og beviser at det Regelm ogsaa baade kan være skjønt og malerisk.
_____
af Minerva Medica, der vel ikke har megen Interesse men dog er en smuk Ruin. Diocletians Bade. Bravo var her iaften og fortalte os meget om hans Forhold til Thorvaldsen og omtalte meget (overstreget) hans Forlegenhed, der ofte gav ham Anledning til at dølge sine Grunde. F. Ex Da han vaklede med at reise til Danmark var blandt Andre en af Grundene den at han havde Kongens Tilladelse til at bære hans tydske og fremmede Ordner, det ville han ikke
s. 85
rigtig ud med. Han vilde heller ikke gjerne reise med Paulsen.
_____
d. 1. Mai Jeg gik til SS. Cosmo e Damiano til Pietro in Vincoli. Maria Maggiore, forgjæves Gang til Ludovisi, Barberinis Samlinger.Villa Medici d. 2 Mai Fredag [blyant] Francesca Romana. Maria in Cosmedin. Palazzo Doria. Kjøretour med Fader i Villa Borghese. M. Pincio. M Cavallo. Forum. Aften i Foreningen. d. 3 MaiLuigi dei Francesi. Maria del Pace. Capucinerkirken. Palazzo Sciarra. M. Pincio. d. 4 Mai Søndag Forgjæves Tour til Teodoro, i Keiserpaladserne, i Farnesina. Forsøg paa at trænge ind i Vaticanet. Peterskirken. Mt. Mario. Latium laa dér udbredt for Fødderne. Corso fart paa Mt. Pincio og i Villa Borghese, d. 5 MaiPalazzo (II) Borghese. Besøg hos Fladager der havde en Theseus paa Stopelen !!?? Vaticanet (II) Belvedere. Villa Pamfili.
s. 86
Dronningen af Neapel(Med blyant)d. 6 MaiKlostergaard med Cypresser. Maria degli Angeli . Agnese fuori St. Costanza. Villa Albanini. Apollino er overordentlig deilig, hans Øine ere indlagte og ere derfor noget stirrende. I samme Værelse er der en Minerva af Alabast med Bronce-hoved, Hænder og Fødder. Det er en lille Statuette, der ligner noget Thorvaldsens. Antinous er fint udført. Udtrykket i Hovedet er ikke stærkt betegnet.Interessant Sokratesbuste, det

fiffige er dog ikke her saa fremtrædende som i Rafaels i Skolen i Athen som ligner dette meget. Sapphos Profil er deilig men forfra er hendes Under-ansigt ikke rigtig smukt
s. 87
I de gamle etruskiske Skulpturer vare mærkelig nok modsat Ægineterne Hovederne gode medens Klædebonnet og Figurernes Stilling var meget primitivt.I Casinoet i Haven er der en udmærket smuk Serapisbuste at sort Basalt. Fra Altanen var der en deilig Udsigt ud over Bjergene. Nogle vare ganske hvide i Sollyset medens foran og bag ved Kjæderne vare i Skygge og næsten sortblaae.Aften i Foreningen. Afsked med Weilbach
s. 88
d. 7 April (overstreget) MaiTour til Paolo fuori. Veien langs under Aventin og Cestii Pyramide. Kirkens Skib er ligesaa bredt som Peterskirkens. Den moderne Udsmykning er baade smagfuld og passende og uhyre pragtfuld, men samstemmer ikke godt med de gamle Mosaiker.Klostergaarden er bedre vedligeholdt end denne ved Lateran. Men den er ikke saa hyggelig og indesluttet som dette deilige Sted. Den danner kun en fri Gang udenfor ikke under Bygningen.Cæcilia Metella og Borgen derved. Palazzo Colonna. En yndig Luini der dog ikke, hvad Madonnabilledet angaaer er Leonardos Type.
s. 89
Et ganske udmærket Portræt af en Colonna af Holbein. En rigtig gammel Adelsmand med et langt rødt Skjæg. To smuk-ke Billeder af Tintoretto. Narcissus og en Familie der bestraales af den hellige Aand. Fra Havens Terrasse en deilig Udsigt over Byen og uhyre Blokke af Gesimset fra Solens Tempel. Det franske Academi: Cæsars Død. Et altfor fransk livfuldt Billede. Men Cæsar og Brutus vare ganske udmærkede. Tour til Ponte molle med Rætzmann.Torsdag d. 8 April (overstreget)Keiserpaladserne de franske Udgravninger. Villa Ludovisi. St Lorenzo. Ciro (Giro?) ned til Lateran o.s.v.Aftenen i Foreningen
s. 90
Fredag I dag den 9 Mai + 7 [Herfra med pen igen]
Imorges tidlig til Lateran. I Baptisteriet en Johannes Døber af Donatello. Jeg syntes at Hovedet manglede Sjæl; men at den ellers ikke var uden Skjønhed. Baptisteriet her er forsaavidt smukkere end Costanza ved Agnese som det er friere idet de to Søilestillingerne, der her ovenpaa hinanden bære den øverste Tromle staae frit fra Ydermurene og holdes kun sammen af deres Steenbjælkeværk,

medens der i Costanza kun var en parret Søilestilling, der bar Overbygningen og som var forbundet med Ydermurene med en Hvælving. Museo Gregoriano.Smuk Statue af Germanicus. Do. af Livia, Tiberius og Claudius med Egekrandse. Brittanicus og Germanicus i Vaaben.Den herlige Statue af Sophokles er gullig i Marmoret men dettes Overflade er ikke fiin, Udtrykket i Stilling
s. 91
og Hoved er overordentlig levende og i Skjønhed synes den mig at staa over Æschines fra Neapel.Det christelige Museum.En Statuette med et smukt Udtryk af den "gode Hyrde". Copier efter Freskomalerier i Catacomberne i San Callisto. De ere ganske pompeianske i deres Anordning og Stiil. Dog ikke med saa klare Farver eller smuk Udførelse. Ofte Frem-stillinger af den gode Hyrde. I det 2det næste Værelse vise Copierne en større Fjerning fra den antike Stiil men tillige en større Stivhed og Ubehjælpsomhed. Et Christushoved den alm. Typos.

_____

Et større Mosaikgulv fra Hadrians Villa. Flere mindre med Citronskaller, Muus, Sneglehuse os.v. der forestilles liggende paa Gulvet.Volterras Carton til Korsnedtagelsen. Foruden den mesterlige mere sande en(d) skjønne Hovedgruppe til høire en Figur med et
s. 92
ualmindeligt Liv. Tilvenstre en smuk Kvindegruppe med Følelse baade i Ansigter og Stillinger. Hovederne paa det store Mosaik fra Caracallas Thermer ere tildeels godt gjorte. De have et frygteligt vildt og raat slagteragtigt Udseende.Herlig Udsugt fra Belvedere paa Taget. Jeg gik i Kloster-gaarden og derfra hjem og kjørte nu ud ad Porta Giovanni til de nyopdagede Grave.Den første har Loftet prydet med hvide Stukornamenter med Figurer og Arabesker uden Farver Figurerne ere kjækt og smagfuldt skizzerede. Væggenes Marmorbeklædning er borteHer tegning:
s. 93
I den anden Grav er Forkammeret prydet med Fresker, der dog for Størstedelen ere borte og afblegede. Derimod staaer det andet Kammer næsten i sin oprindelige Pragt med sine kraftige Farver og rige Stukbasreliefs. Blandt disse er der en Priamus og Achilles hvor Compositionen meget ligner Thorvaldsens.Paa en Cornische har der staaet Urner. Gulvets Mosaik som i Caracallas Bade. I den store Sarcophag i Kammeret ligge endnu de to Liig, gjennem et Hul i Kisten seer man deres Been.Nærved disse Grave staae endnu to gamle

Gravover-bygninger af røde Steen og i Tempelform. Det ene endog i 2 Etager. Stenene ere lidt indhulede og Fugerne derfor ganske fine. Capitæler der ligeledes ere af Muursteen have holdt sig forbausende godt. Egnen er smuk og med Udsigt til maleriske Vandledninger.[med blyant] x) Muurværkets forfald fra den gode til den slette hel-
s. 94
ler sidder jeg paa Servius's Muur.For 2000 Aar siden skjærmede den for Rom og holdt alle Fremmede ude. Nu er de galliske Soldater Roms eneste Støtte.d. 10 MaiTil S. Prisca til Servii gamle Mure. Til Scipionernes Grav. Den oprindelige Indgang var fra Via Latina. Der er endnu et Portal inde i Graven. De ere udhugne af Klippemassen ligesom Katakomber. Der er Indskrifter rundt omkring men ellers intet at see. Man gaaer ned med sit Voxlys i disse sorte Gange hvor i 2000 Aar Benene af Roms bedste Klenodier har hvilet indtil i forrige Aarhundrede St Peters Efterfølger paa christelig Viis lod dem udkaste af Kisterne. Den gamle Mand der viste os om gav os en Rose ved Udgangen
s. 95
Længere oppe er Pomponii Grav. Det er et Columbarium. Men der er flere af Stederne der er mere end alm. udstyrede med Portaler med malet Stukloft loftet er fiint malet med Arabesker. Et Mosaik paa Væggen over Trappen. To andre Columbarier det en(e) har en Pille i Midten ligeledes besat med Gravsteder. Det andet er for Juliernes Frigivne og man læser dér Navnene Cæsar. Ti. Claudius, Oct. Julia o.s.v. Sext. Pompeius. De brændte Been ligge endnu i Krukkerne.-Palazzo. Sciarra II, Villa Borghese II., Hadrians Busten har noget simpelt i sit Udtryk og Form. Derimod er der noget Ædelt i Antonins der ganske svarer til den Person den frem-stiller. En deilig draperet Vestalinde. Bacchus. Vespasiansbuste. Ceres. Juno. Hermafrodit. Tyrtæus, Praxiteles Faunen.Aften i Foreningen.
s. 96
Søndag den 11 Mai
Tour forbi Pantheon til Velabrum for at se Folkelivet. En Række bleve barberede. En Skriver. Over Cælius til Lateran-kirken. I Titibade. Malerierne i Pompeiansk Stiil. I en Krog under Bygningen seer man et Mosaikgulv vistnok fra Mæcenas's Huus. ColloseumMandag d. 12 MaiI Palazzo Corsini. Braccio Nuovo (III) og Biga Salen i Vaticanet. Hos Novaldini.Jeg var I Foreningen Tirsdag d 13 MaiDoria. Farnese. Caracios Malerier. Selve Billederne syntes mig ypperlige men den barokke Architectur og Anordning gjør Skade. Der er deiligt Liv og

Skjønhed deri. Bacchus er den antike Type, Ariadne er en smuk men ikke idealisk Skjønhed.
s. 97
Besøg i Freund Værksted. En Amor og Psyke. I Capuciner Kirken. Guidos herlige Michael og St Franciscus Død i Fresco af Domenico, det er et mærkværdig natursandt, men mindre skjønt Billede. Aftenen i Foreningen.Tour i Maaneskin med de tvende Abrahams til Forum.d. 14 Mai...I Pal. Borghese (III), i Spada, i Rospigliosi. I Carlo i Catinari ere der 4 Bileder af Domenichino i Kuppelfligene. Foruden Guidos uforglemmelige Billede i Pal. Rosp. var der et større af Domenichino. Davids Triumf. Der var dér nogle meget levende Kvinder.-Tour til Constantins Buen og til Colosseet.d. 15 MaiImorges til det archæologiske Bibliothek for at see Caninos Værk. I det pavelige Kobberstik Udsalg. I Capitoliets Skulptursamling (II).
s. 98
[Med Blyant] Fredag 16 Mai Pietro in Montorio. Conturerne af Sebastians Maleri vare indridsede i Væggen.- Stanzerne (III) og Laurentii Capel i Vaticanet. Med Freunds om Eftermiddagen i Villa Doria Pamfili og i Palombella.Løverdag 17 MaiTour til Albanerbjergene. Fra Banegaarden saae vi om Morgenen Bjergene ligge i den skjønneste blaa Farve.Fra Ariccia: Touren gjennem Skovene forbi Albanersøen til Rocca di Papa og til Monte Cavo. Ad den romerske Vei fore vi vildt og naaede endelig Ariccia.
s. 99
Søndag 18 Mai.Med Freunds til Genzano der er endnu mere skidden end Valby men i et af Husen(e) er der indmuret et Basrelief i græsk Stiil Amazone-Kamp: det har Valby ikke.Langs Nemi Søen til Nemi gjennem Skoven til Albano. Tombola der. Vi fulgtes dertil med nogle danske Damer. Horatiernes Gravmæle. Deilig og stolt Romerinde. En smuk Profil. Om Aftenen Fyrværkeri.
s. 100
Her en runeindskrift:

19 Mai.Om Morgenen over Albano og langs med Søen gjennem den deilig Buegang af Træer til Castel Gandolfo. Nedfart til Emissariet.- I en smuk Vei tildeels gjennem en Skov med nogle smukke Kastanietræer til Marino. Derfra til Grotta ferrata, hvor vi kjendte Billedet i Thor. Museum. Gjennem en lang og skjøn Allee og gjennem Skoven ved Frascati gjen-nem en Villa til den-

s. 101
ne By. Jeg gik senere til Villa Torlonia, den nedgaaende Sol belyste Trætoppene ved Vandspringet. d. 20 Mai.Vi rede om Morgenen paa Æsler gjennem Villa Rufinella til Tusculum. Paa Klippen hvor den gamle Arx har været er der plantet et Kors og man har derfra en riig og viid Udsigt til alle Sider. Ad Skovveie naaede vi ned til Monte Dragone og derfra gik vi til V. Falkonieri, hvor vi tilsidst fandt det nydelige lille Bassin ? fra Thorv. Museum. Deilige Kastanier danne en lille Lund foran Indgangen. Derfra til Villa Aldobrandini der kneiser over de mange Terasser. Den er baade stor og smuk og har en stor Vandkunst men den behagede mig dog ikke som Villa Torlonia, hvor vi tilbragte den sidste Tid inden vi kjørte hjem. Aftenen i Foreningen.
s. 102
d. 21 Mai Onsdag (med blyant)Jeg var i Onofrio. Vi vare i den etruskiske Samling og i Rotunden (IV) i Vaticanet. I Minervakirken til Mikels Christus. Hovedet er smukt og ædelt med et alvorligt, næsten strængt Udtryk.d. 22 Mai, Torsdag (med blyant)I Peterskuppelen, Lanternens indvendige Diameter 26'. Deroppe fra seer man ret godt Kirkens Størrelse og Høide naar Folkene i Kirken see ud som om de gik i en Dal. Vi gik i Capella Sistina og Paulina. Indkjøb af Guldstads og Bronze og af en Skaal og en Lampe til mig selv. Conservatorenes Palads i, i Minervakirken til en Fest. I Foreningen d. 23 Mai Fredag [med blyant] Jeg var i Pal. Borghese (IV) og i Braccio nuovo (V). Hos Küchler. Hvor vi saae en smuk Madonna I Peruginos Stiil. Aftenen i Foreningen. d. 24 Mai
s. 103
I Clemente. Masaccios Kapel. I Udgravningerne under Kirken er der funden en Søile af verde antico, rundt om var der Spor af Vægmalerier og navnlig var der paa et Sted paa en Pille et større Billede tilbage. Det var aabenbart fra en Tid, der endnu mindede om Antikerne, flere af Hovederne vare særdeles smukke. Denne Bygning hvilede paa Murene af et romersk Tempel.3 Bygninger ovenpaa hinanden !!!I Sciarra og Rospigliosi og om Eftermiddagen i Borgheses Villa (III). I Foreningen.d. 25 MaiOm Morgenen kjørte vi i 3 Vogne til Frascati, hvor vi efter en let Frokost gik til Villa Aldobrabdini, og i Eftermiddag gik vi til Villa Torlonia hvor jeg var en sidste Gang oppe ved
s. 104
Vandspringet, og hvor jeg i Forskoven saa Solnedgangen mellem Træerne. Kjøretouren om Aftenen var deilig mild over de vaade Grøfter svævede Masser af de smaa lysende Insecter.d 26 Mai

Mandag (med Blyant)Over Trajans Forum, hvor vi inde i en Gaard kunde see den halvrunde Teglsteensmuur, til Pietro in Vinculi. Foruden Moses er der en smuk Catarina af Guercio i Sacristiet. Haabet af Guido et smukt Billede der er ganske fri for den kridtagtige Tone. Et mindre betydeligt Billede af Domenichino, Peter i Fængslet. Fra Klostrets Altaner er der deilig Udsigt over Titi Bade og Rom, ligesom man ogsaa fra Loggien foran Kirken har et smuk Billede med Capitoliums Taarn-

s. 105

net og Palmen i Forgrunden.I Klostergaarden med Orangetræer er der en Brønd af M. Angelo, 2 Par Søiler bære Stenbjælken til Tridsen. Vi vare ved Sette Sale ovenpaa dem er Udsigten ogsaa smuk og viid et Par Alen under Jordsmonnet seer man et Sted det antike Mosaikgulv.- Den protestantiske Kirkegaard. Monte Testaccio med en smuk Udsigt baade til det moderne Rom og den øde Verdensstad.Fra Marmorata har man et deiligt Billede af Capitolium, hvor Husene hæve sig over hinanden. Alle Tidsaldre ere dér repræsenterede. Cloaca Maxima. Pilllerne af Ponte Sublicio. Vestatemplet, Torre de Conti, der blev bygget af Innocens III dengang da Paven var Solen og

s. 106

Keiseren Maanen. Capitoliums Taarnet og endelig Hængebroen fra Ponte rotto.d 27 Tisdag (med blyant) I den vaticanske Malerisamling (II). Et undermalet Billede af Leonardo St Hieronymus. Det var navnlig den fremtrædende Modellering der tiltrak sig min Opmærksomhed.Guercino Thomas der føler Christ i Naglegabet. Der var en Skjønhed og Friskhed i dette Billede, der forundrede mig. Det lignede ikke Guercino, der forekommer mig ellers meget kjedelig, men en langt større Mester. Mørke Skygger. Francesco Francia en smuk Madonna i hans almindelige Stiil, lidt rødmosset. Mantegna. Billedet skal nok være godt og man seer ogsaa Runding i Legmerne.

s. 107

men det var dog kun en af Figurerne der rigtig tiltalte mig.Rafael. Predellaen er i hans tidlige Stiil. Kongernes Tilbedelse er det samme som vi have hjemme, men jeg frygter at vort er en copi. I Bebudelsen er Maria yndig men Engelen kommer løbende ! ind. Fiesoles Billeder interesserede mig ikke.Gozzolis Predella lignede i Stilen ganske hans Billeder i Pisa. Perugio. 3 Hoveder - En gammel kraftig Helgen til høire.Murillos 1) Catarinas Trolovelse. Madonna og navnlig Catharina er en deilig men aldeles jordisk Spanierinde, Jesusbarnet sidder meget naturligt men mindre skjønt som et, sig nu hvad der foregaaer

ubekymret Barn. 2) Den fortabte Søn en skjøndt Billede.
s. 108
Rafael. Nogle smaa hvide Figurer i Nischer, ganske rafaeliske Madonna di Foligno.Jeg veed blot - nei! jeg veed Ingenting Derpaa i Skulptursamlingen (VI) i Belvedere Om Aftenen og Eftermiddagen i Rafaels Kneipe med Bravo.D. 28 Mai (Onsdag)Jeg gik i Luigi dei Francesi. Saa den smukke maleriske Udsigt fra Tiberbroerne. Et Brudstykke af Tildannelsen af Tiberøen til et Skib.St Cæcilia af Maderno. Statuens Stilling er smuk og naturlig. Folderne i Klædebonnet ere hule. I Capella Sistina og Paolina.- Dette sidste overtraf meget mine Forventninger.Compositionen synes mig, at være udadlelig og mange af de enkelte Figurer og navnlig Paulus og Petrus ere ganske udmær-
s. 109
kede.- I Capitolets Skulptursamling hvor vi saa Venus Capitolinus. Jeg havde ikke drømt om at den kolde Gipsfigur paa Charlottenborg kunde være saa deilig i Marmor at jeg fristedes til at sætte den høiere end baade den medicæiske, Thorvaldsens og Afrodite fra Melos. Næsen og nogle af Fingrene ere restaurerede.Cloaca Maxima. Maria in Trastevered. 29 Mai Torsdag Chr. Himmelfartsdag (med blyant)I Maria del Popolo. Capella Chigi. En Jonas af Rafael, der vel var i en simpel Stiil men som dog ved den flygtige Betragt-ning syntes mig mindre betydelig. Den venstre Deel af Legemet dannede en lige kjedelig Linie Mosaikerne syntes mig ikke fiint udførte men man kjendte strax Rafaels
s. 110
Tegning. Hos Blok glædede jeg mig over Lazari Opvækkelse. Efter en Hviil kjørte vi til Caracallas Bade og om Aftenen en Tour med Blok Ravnkilde og Glosimodt til Ponte Molle. D 30 Mai Fredag (blyant)Jeg var i Prassede. Marii Trofæer. Gallienus Buen. I Vaticanets Malerisamling (III) og i Stanzerne (IV). Kuffertpakning. Foreningen i Palombella.d 31 Mai Løverdag (blyant)I Pantheon, Farvel i San Pietro. I Mosaikfabriken. Rafaels Jesaias (Basilica di sant'Agostino, red CG). Vaticanske Bibliothek. Et Maleri af den gode Hyrde ret smukt gjort men uden synderlig Udtryk. I det aldbr. Bryllup ere Figurene rask gjorte og det synes mig at Udtrykket i Hovederne er fortræffeligt. En stor Ravskaal. 26 Oxer for en Vogn med et Lokomotiv.
s. 111
10' bred og 6' høi. Visiter. Om Eftermiddagen Farvel til det gamle Rom. Trajansforum. Capitolium over Forum til Colosseet Constantinsbuen

til Keiserpaladser hvorfra vi saa Solens Nedgang ved Peterskirken. Over Forum og Capitol hjem. I Foreningen.Søndag (med blyant) d. 1 Juni SkjærsommerdagVi gik til Pantheon og sagde dér Farvel. Bravo kom til os og Glosimodt sagde os Farvel ved Jernbanegaarden.Til Civita vecchia. Svømmende Mennesker i Havnen. Kl 4 forlod Skibet Havnen. Der var ikke Bølgegang men nogen Dønning. Havet saa ikke mere .....blaat ud her end ved Triest, men naar man saa ned i Bølgerne havde de en mørk "viinblaa" Farve.Ved Solnedgang saae jeg endnu engang Peterskuppelen - den sidste Hilsen fra eller det sidste Blik af Rom.
[s. 112]
Næste Morgen den 2 Juni Mandag [med blyant] seilede vi forbi de skjønne Kyster hvor man seer den ene Bjerglinie bag den anden til Neapel. Vort Vindue i St. Lucia Quai vender ud til Bugten og vi have som Point de vue Vesuv lige for os og paa den ene Side Kysten henad Castel a mare og paa den anden Kysten hen til Neapel og Havnen med Fyrtaarnet.
Vi gik op paa Pi[a]zzo Falcone til Dantepladsen og derpaa en Tour op ad Toledogaden der ligesom hele Byen var smykket med Flag fra en Fest om Søndagen til Minde om Palermos Indtagelse af Garibaldi.
Om Eftermiddagen en Tour gjennem Villa Reale ud af Byen gjennem Forstaden langs Stranden og om Aftenen i Theatret.
[s. 113]
d. 3 Juni Tirsdag [med blyant]
I Museo Borbonico foreløbigt Besøg. Jeg vidste vel at Vægmalerierne vare smaa, men jeg havde dor troet dem større og bedre bevarede.
En Tour gjennem Posilipgrotten til Agnanosøen, Hundegrotten, Ammoniakgrotten, vildtvoxende Nerier [Merian?], Svedebadene og derfra til Pozzoli til Solfatara til Amfiteatret med den aldeles bevarede Underbygning af Arenaen. Udsigt over Bugten ved Bajæ og Caligulas Bro. Serapistemplet gjennem Posilipgrotten hjem
d 4 Juni Onsdag [blyant]
I Museo Borbonico. Jeg løb Bronzerne og Vaserne igjennem. Om Eftermiddagen en Kjøretour til Capo di monte bag om Byen til den botaniske Have. Araucaria exelsa (Stuegran, Etagetræ, red. cg) var mere opadstræbende og frodig end hjemme men tillige strittende, slet ikke smuk.
s. 114
d. 5 Juni. Torsdag [blyant]
Tour til Pompei. Vei gaaer til Torre del Greco næsten hele Tiden

gjennem en sammenhængende By eller Gade. I Torre del Greco bare mange Huse Spor af Jordskjælvet men der var ikke - i det mindste ikke i Hovedgaden - noget Spor af en saadan Totalødelæggelse som Bladene omtalte.
Vi saae Pompei.
Jeg var saa heldig at det første jeg saa var Amrii [?] D.'s Huus[8]. Jeg kjendte Veien der, og det var med en overvættes Glæde at jeg besøgte de bekjendte Steder, den smukke Terrasse med det store Spiseværelse, den nydelige Have og fremfor alt det lille Sovekammer med de 3 Vinduer. Efter at have tilbragt 5 stive men deilige Timer i Byen og seet Bjergkrandsen i den skjønneste Belysning eller rettere Skygge toge vi hjem
[s. 115]
d 6 Juni Fredag [blyant]
Bronzerne i Museo Borbonico. Om Eftermiddagen en Tour til Camaldoli. Veien derop er smuk, der er et Sted en Dyb ganske smal men træbegroet Kløft, hvor man i Baggrunden seer Havet saa høit at Capri laae ligesom en Sky i den disige Luft og Dampskibet syntes at seile i Luften. Der er meget smuk Udsigt baade fra Cast. St. Elmo og fra Camaldoli. Men Luften var disig og jeg var voldsom træt [utydeligt]. Der kom dog en smuk Belysning i Nordvest hvor Pynten ved Terracina syntes at være i Glød og de andre Pynter i deres forskjellige Belysninger efter en anden gjorde en fortræffe-
[s. 116]
lig Virkning.
7 Juni Løverdag [blyant]
Vi Kjørte gjennem Posilipgrotten til Pozzuoli og seilede derfra i en Baad til Lucriner og Averner søen hvor vi saa Sybillegrotten og i Frastand Indgangen til den Grotte der fører til Cumæ. Sibyllegrotten selv er uden Interesse, der er Spor af Vægmalerier (Arabesker) i et Rum og Badekar med tilhørende Leier. den ligger ved og har Indgang fra en lang Tunnel, der vistnok i gammel Tid har tjent som Vei.
Derfra med Baaden til Bajæ hvor vi saae Udsigten og navnlig Bjergene ved Sorrent i en deilig blaa Belysning. Langs hele Kysten seer man opus reticulatum og lige ned
[s. 117]
til Vandet strække Sporene sig af Villaerne. Det s.k. Venustempel ved Bajæ er ret anseeligt (31 Skridt i diam). I Badene er der endnu Spor af - Ja hele Hvælvinger overtrukne med Stukpuds med Ornamenter. I en Kuppel med prægtig Gjenlyd og Hviskegalleri saae vi en Tarantella (for

Penge) af nogle Piger og en gammel Carricatur. Vi traf et Par Svenskere i Værtshuset. Det store Piscina i B- hvor Agrippina blev myrdet. Derpaa i Baaden forbi Cap Misenum, gjennem den Pynt der danner den anden Grændse af den romerske Hav er der bygget tvende Tunneler eller Huller. Forbi Procida til Ischia.
Aftenrøden speilede sig deiligt paa Bølgerne, og derpaa kappedes Fyret
[s. 118]
paa Ischia med Maanelyset. En deilig Aften paa Hotellets Terrasse
d. 8 Juni Pintsedag [blyant]
Vi saae Kl. 5. Morgenbelysningen ved Procida og Cap Misenum. Gik atter iseng og seilede om Formiddagen over det ganske blaa Vand til Procida.
Fra Castellet var der en deilig Udsigt til alle Sider; jeg havde aldrig før seet Vandet saa blaat.
Der var faa, der bare Dragten, der var ikke noget særdeles Smukt derved, det græske kunde jeg slet ikke see. naar jeg undtager den korte Trøie med Skjøder synes den mig at være temmelig uinteressant. Nu piner Piner Fluerne mig saameget at jeg ikke kan skrive mere!.
Jeg reed om Eftermiddagen op til
[s. 119]
Øens Toppunct Epomeo. Veien gik først gjennem en af de smaa Byer og mellem Orangehaver med Figentræer. Af og til seer man ned i en Kløft over Orangerne til de mærkværdig maleriske Huse paa den modsatte Side, hvor der sjeldent mangler en Loggia med Buer. Veien stiger snart stærkt og de dyrkede Haver høre op, men Jorden er grøn af Gyvel og Myrther og de røde Centhranthus og Venusspeil voxe frodigt. Hele Tiden faaer man smukke og nye Nedblik i Kløfterne. Oppe fra Toppen hvis Spids er saa steil at Føreren maa Hjelpe En op er Udsigten prægtig. I heldig Belysning maa den være udmærket skjøn. Det havde jeg uheldigviis ikke og det var der-
[s. 120]
for væsentlig Udsigtens Vidde som jeg beundrede. Ponza Øerne laae smukt som Silhouetter i Aftenrøden og man kunde see Vandet langt hinsides dem. Cap Misenum (2) Nicita (1) Procida og de mindre Øer ligge ligesom Levninger af en uhyre Bro til Ischia. Mellem Capri og Sorrents Bjerge skimtede jeg i det Fjerneste en Bjergmasse der enten skulde være Siciliens ? eller Calabriens. Nedfarten var uhyre steil.
Mandag [Blyant] d 9 Juni

Jeg gik en smuk formiddagstour til Lacco, og tilbage et Stykke langs Stranden. Om Aftenen en Tour til den modsatte side forbi Teglværkerne til en smuk Lavapynt aldeles overgroet af Blomstrende Myrther.
Solens Nedgang var saa glødende
[s. 121]
som man vist aldrig seer det hjemme. Deilig Maaneskinsaften.
Tirsdag [blyant] d 10 Juni
Vi red om Formiddagen over Bjergene ad en Vei riig paa Udsigten til Byen Ischia. Castellet tager sig særdeles malerisk ud. Havet var det skjønneste klareste Blaat. Om Eftermiddagen gik vi til Fuori, da Søen var for høi til at roe. Ogsaa ad den Vei er der smukke Lavefjelde og Dale. Det var en usigelig Glæde atter see det graa Hav skumme i Brænding mod Kysten, og jeg misunder ikke Italienerne det blaa Hav, naar jeg blot altid maa kunne glæde mig over de graa rullende Bølger. Paa Hjemveien havde vi en ret smuk Solnedgang hvor nogle østlige hvide Tordenskyer bleve farvede med Rosenskjær.
[s. 122]
11 Juni
Vi seilede Kl. 5 fra Ischia og saa endnu en Gang den smukke Dal, hvori Hotellet ligger. Dagen i Neapel gik uafbenyttet hen. Jeg drak om Middagen i perlende Château Lafitte en Skaal for den nordiske Sag, for de skandinaviske Studenter og for mine Venner, hvis philosophiske Examen begyndte den Dag.
12 Juni
I Museet. Paa Jernbane til Salerno. Bugten er indesluttet af Bjerge, der vel ikke ere meget høie, men tegne sig med smukke Linier i Synskredsen. Det samme gjælder her, som om mange af de italienske Bjerge jeg har seet, at det navnlig er Belysningen og Omridsene der gjør dem skjønne saa at medens de fjerne Bjer-
jeg kunde læse ved Maaneskinnet
[s. 123]
ge ere smukke, synes de nærmeste ikke i nogen sær Grad udmærkede. Drengen med et Buxeben.
d. 13 Juni
Tidlig Kl. 5 kjørte vi ad en kjøn Vei til Pæstum. Neptunstemplet glædede mig ubeskriveligt. Stenen havde en rødbrun Farve der overordentlig fremhævede Luftens klare Blaa naar man saae den mellem Søilerne. Basilicaen er mindre skjøn i det Søilerne vare mere tilspidsede foroven.

Cerestemplet laa i den Henseende paa Grændsen af det skjønne. Amphiteatrets Plads er kjendelig og en af Portene (indenfor hvilken der er Spor af den gl. Brolægning) staaer endnu. Paa den ydre Slutsteen er der Spor af en Basrelieffigur. Tilbage til Salerno.
Jeg saa en Slange løbe over Veien.
[s. 124]
Kjørsel til Amalfi. Veien er smuk og gaaer i Bugter følgende Fjeldenes Form hele Tiden langs med Havet.
Lørdag [blyant] d. 14 Juni. Vi gik imorges op gjennem Mølledalen i hvis Aabning til Havet Amalfi ligger. I Førstningen gaaer man langsmed duftende Citronhaver og Viinterrasser men lidt efter lidt bliver Dalen snævrere. Bebyggelsen hører op og man passerer blot enkelte Papirmøller. Man møder stadig Kvinder kraftige som Amazoner der paa deres Skuldre bærer uhyre Dragter af Brænde, Bundter af 10 Alen lang Træer, efter Førerens Sigende til en Vægt af 200 (pundtegn) og derover. Naturen faaer Udseen-
[s. 125]
det af en smal Schweitzer-Kløft, med næsten lodrette Fjelde og udhængende Klipper, men isteden for Graner klæde Kastanier Siderne. Myrtherne voxe istedet for Alperoser. Blomsterfloren er meget riig. Ad slette og steile, men paa Udsigter rige Stier gik vi op til nogle Landsbyer og steg endelig op til Ravello til en Villa, hvis Have prangede af Nerier, og hvor der over en lodret Væg var opført en Kiosk og en Terrasse, hvor fra man saae Bakkerne ligge i flere hundrede Fods Dybde under Ens Fødder. Høiden var altsaa ikke noget Uhyre, men det fuldkommen lodrette gjorde en slaaende Virkning. Havet, der var overordentlig blaat laa for En i stor Udstrækning
[s. 126]
paa begge Sider indesluttet begrændset af Bjerge. Det var Middag og Skyggen var ganske kort, men en frisk Søluft mildnede Varmen og gjorde Luften meget behagelig. Det er i Sandhed et af de skjønneste - om ikke det skjønneste Punct jeg har seet. Men man faaer det heller ikke for ingenting. Nedstigningen var drøi. Om Eftermidagen gik vi en Tour op til Franciscanerklosteret hvor jeg i den lille Gaard strax gjenkjendte Ernst Meyers Billede. I Haven er der en Pergola, maaskee den der har givet Anledning til den paa Carlsberg hvorfra der er en smuk Udsigt ud over Søen og til begge Sider. Om Aftenen var Byen illumineret, jeg troer en Antoniafest, hele den
[s. 127]
Række hvor Campo Santo ligger bar saavidt Husene rakte betegnet

med Lys, ogsaa et af Skibene havde couleurte Lamper.
d. 15 Juni . Søndag (blyant)
Imorges kl. 4 stege vi i Baad og roede til Capri følgende langsmed den skjønne Kyst hvor Klipperne staae lodret ned i Havet. I Grotten tætved Amalfi seilede vi ind. Baadsfolkene sang smukt derinde. Var man ikke allerede saa forvænt, vilde en Grotte som denne gjøre et levende Indtryk paa En, men nu er jeg allerede lidet modtagelig for den øieblikkelige Nydelse deraf - men i Erindringen vil jeg vist ikke sjælden gjenkalde mig den. Kapris Klipper ere langtfra saa røde som dem Købke har malet
[s. 128]
dog ere de skjønne ved deres Høide og Steilhed. Efter Middag gik vi til Arco naturale, hvor jeg i lige Grad beundrede den store Bue og de imponerende Omgivelser. Vi gik ogsaa til Tibers Slot; der hvor Slaverne bleve kastede ned, (en Steen brugte 8 Secunder og dandsede derpaa nogen Tid til den naaede Vandet), til Fyrtaarnet (?), hvor der er et Udsigtspunct og op til selve Slottet hvor man seer Substructionerne med hvidt Mosaikgulv.
Mandag [blyant] Den 16 Juni
Den blaa Grotte.
Havet var ikke ganske blikstille og vi maatte lægge os ganske ned (i) Baaden da vi seilede ind af det lille Hul. Det var noget uhyggeligt i denne Indfart, hvor Baaden tørnede mod Klippesiderne,
[s. 129]
men det bidrog blot til at forhøie Virkningen af det magiske lyseblaa Skjær i det _jeg slog Øiet op inde i Grotten_. Skjæret paa Hvælvingen er ganske lyse blaat noget Sølvagtigt, og altsaa (idetmindste idag) langtfra det, som Malerne vise.
Vandet har den deiligste himmelblaa Farve og er aldeles krystalklart og Aarene og Hænderne naar man stikker dem i Vandet bliver ligesom forsølvede. Føreren af Baaden sprang i Vandet og saae ganske ud som en Sølvmand. Vandet var i en let Bølgebevægelse og Lysets Spil og Nuancer dér, var overordentlig skjøn.Lysvirkningen derinde var omtrent i Styrke som Maaneskin.
Vandets Farve og Klarhed er egentlig det skjønneste i Grotten, men Skjæret
[s. 130]
paa Hvælvingen er det meest forunderlig(e) og beskæftigede meest mig. Det er ikke lige stærkt overalt og viser sig paa den Side af Stevnen, der er imod Indløbet. I Sammenligning med Vandets Skjær er

det naturligviis kun svagt, men naar jeg længere udelukkende saa paa Hvælvingen viiste det sig tydeligere.
Nu er dette, det sidste af de store Ønsker, her paa Reisen opfyldt.- Veien Seiladsen der til er smuk og gaaer for en Deel under Capris lodrette Klipper, der ligesom de ved Amalfi bestaa af Kalksteen og have en smuk gulbrun Farve (ikke rødlig). Der er paa flere Steder smaae Huller hvor Bølgerne slaar op over, og hvor den indesluttede Luft puster Vandet ud

____
Kl. 3-4 forlod vi Capri i en Seilbaad, idet jeg ofte vendte mig om efter den
[s. 131]
skjønne Ø, der fra Sorentsiden netop tager sig meget smuk ud og danner en smuk Linie. Sorrent ligger herligt ovenpaa en lodret Klippevæg der staar lige ned til Vandet. Hotellerne som ligge dér vare indbydende nok men dog troer jeg Cocumella her ligger endnu skjønnere omgivet af Orangelunde, en deilig For- og Mellemgrund med Havet og Bjergene i Baggrunden.
Vi have truffet her og underholdt os noget med en Landsmandinde Hændschell, der opholder sig her i Hotellet.
Tirsdag (blyant) d. 17 Juni.
Om Formiddagen gjorde vi en Udflugt til Conti delle fontanelle og Arco San Elia. Veien gaaer mellem Orangehaver indtil man har forladt Sletten.
Paa den anden Side af Bjergryggen ved Salernobugten fører Stien hen til et Udsigtspunct, hvor man har en
[s. 132]
Kjedel under sig, der er aaben mod Havet og hvor en Klippeblok rager op og danner ligesom en Port, medens der igjennem Klippevæggen til venstre er en naturlig Bue. Mellem disse Stene viste Havet sig herligt blaat og Sirenernes Øer laa udenfor i en smuk Belysning. Fra Bjerget(s) Rygning har man den smukke Udsigt til begge Havbugter paa een Gang.
Ved Middagstid gik vi ned til Stranden der er tæt ved Hotellet. Man passerer ad Trappen gjennem nogle Klippegange eller Grotter hvorfra man har den skjønneste Udsigt over Neapels Bugt indfattet i Klipperanden.

_____
Vi vare inde i en Orangehave
[s. 133]

Hele Sorrents Plaine har et brat Klippeaffald mod Havet (jeg tænker 100' høit) og mange Steder er der hugget lignende Grotter og Trapper ned dertil. Vi toge et Bad deri. Havet var varmt og deiligt men meget saltere end i Kallebodstrand. Om Eftermiddagen en Tour til Deserto et forhenværende Kloster. Veien er skjøn og riig paa Udsigter der dog skjules noget af Træerne, men smukkest er det dog naar man har naaet Toppen, hvor man fra Klostrets flade Tag kan see til alle Sider,: til Capri der netop tager sig fordelagtigt ud herfra, til Salernobugten og de taagede Bjerge der begrændser den mod Sydost til Landet og Sorrents Plaine og til Neapels Bugt
[s. 134]
og Økjæden ligeoverfor.
Onsdag [blyant] d 18 Juni
Voldsomt Tordenveir om Natten. Lyn fulgte paa Lyn men Tordenen var en svag Rullen. Uveiret maa have været temmelig fjernt. Vi kjørte om Morgenen til Pompeii ad den magelige og udsigtsrige Vei til Castelamare. I Sorrents Slette er der nogle lodrette men smalle Kløfter som Veien passerer over, dernæst gaaer den om Bjergpynten og dreier ind i en smuk og temmelig snæver Dal og passerer saa atter en Pynt inden den naaer Castelamare.
Amfiteatret er berøvet sin Pudsbeklædning og gjør derfor ingen Virkning som Bygning. Dets ydre Facade bestaar ikke som Colossæet af en lodret Muur, men
[s. 135]
af to Terrasser, hvoraf den øverste ikke har været videre høi og springer langt tilbage. I Alae er Steentrinene tillige Sæder men i Midterlogerne paa Langsiderne er Trinene for lave og der har der sagtens været finere Træstole for den fornemme Verden. Det samme gjælder om det store Theaters nederste Rækker. Amphitheatret er forholdsviis meget lille og da det er halv nedsænket i Jorden og støttet til Murene har der ikke gaaet betydeligt Materiale dertil. Ovenpaa er der Loger til Damerne.
I det lille Theater er Tilskuerpladsen meget steilere end vi have seet det andetsteds, da der ikke er Søiler forstaaer jeg ikke hvorledes det skal have været bedækket. Orchestret er meget
[s. 136]
lille og er ikke med Trapper i Forbindelse med Scenen.
Det store Theater. Orchestret er en Deel større og staar ligesom i Tusculum og Herculaneum i Forbindelse med Scenen. De underste Tilskuerpladser have vist nok været til Stole. Trinene vare ellers ikke

tilhuggede til Fødderne som i det lille Theater.
Forum Triangulare.
Det har ikke været færdigt efter Jordskælvet, der var fra den antike Tid opstillet et Gesims paa Jorden for at man kunde see hvorledes det skulde have været.
I de nyeste Udgravninger er der nogle Huse med meget smuk Freskomaling og fremfor Alt Thermerne.
De ere dobbelte, den ene Afdeling synes at være noget prægtigere end den anden. Der er dér ogsaa enkelte Bade og i Gaar-
[s. 137]
den et stort Svømmebad.
I den Tragiske Digters Huus traf jeg i Mosaik, det Mønster, jeg har i min Sophapude. [tegning af hagekors] det der nu er Fabrikmærke 1884)
[senere tilføjelse]
Et mærkeligt Huus som Overbeck ikke omtaler er _Ankerets Huus_ ligeoverfor den store Mosaikfontaine, der er der en forsænket Have.
_____
Jeg beundrede ikke mindre end første Gang den smukke Beliggenhed mellem Vesuv og Monte S. Angelo, Apenninerne og Havet. Dette sidste seer man dog nu ikke meget til da den opkastede Jord skjuler det. Efter et Ophold paa 5½ Time kjørte vi ad den smukke Vei hjem langs med Havet der brasede mod Klipperne.
Jeg gik ned til Grotterne hvor jeg længe glædede mig over de vrede Bølger, der langt
[s. 138]
mere tiltalte mig end det allerblaaeste Blaa
Torsdag [blyant] Den 19 Juni
Vi saae den store hvælvede Vandbeholder under Gaarden og kjørte afsted i øsende Regnveir til Castelamare. Paa Jernbane til Portici.
Theatret i Herculaneum er meget stort navnlig er Scenen bred og ved Trappen forbunden med Orchestra. En Theatermaske var aftrykt i Lavaen.
I de nye Udgravninger ere der nogle store Huse, der ikke synes mig at have den pompeianske Grundplan, men som i deres Decoration ganske lignede Pompeiis. Der var for lidt udgravet til at anstile Sammenligninger. Om Eftermiddagen kom Abrahamserne og Galv. Müller til os. Vi vare dorske om Aftenen og maatte drive om i Gaderne for at slaae Tiden ihjel.
[s. 139]
Fredag d. 20 Juni

I Museet, hvor vi traf vore Landsmænd. Vi fulgtes ad og spiste og gjorde Indkjøb af Koraller og Skildpadde sammen. Om Aftenen i en Østerskneipe, hvor der vare nogle der spillede italienske Melodier, senere drev vi om for at se det aftenlige Liv paa Gaderne.
Lørdag d 21 Juni.
I Musæet. Efter Middag vare vi med Müller i Katakomberne, hvor der er nogle Spor af Malerier og Mosaiker, som dog have lidt saa meget, at det kun var ganske enkelte Steder at et Hoved stod saa tydeligt at man kunde see det. De ere meget rummelige og i flere Etager (3) overhinanden. Vi kjørte en Tour til Capo di Monte med den smukke Have. Om Aftenen saa vi ved Stranden fosforglimrende Bølger, der saa nydeligt ud.
[s. 140]
Søndag d 22 Juni
Vi saae om Formiddagen Slottet. Den store Hovedtrappe. Camuccinis Malerier. De ere meget store og udmærkede sig ved smuk Composition, Smag og Skjønhed. Der var ikke nogen stor Rigdom paa karakteristiske Hoveder navnlig manglede de Kraft. Farverne vare skjønne.
I Slottets Sale var der en stor Mængde deiligt Sèvres porcellain. Kl. 3 seilede vi bort, men da det var Graaveir var Fornøielsen ringe.
d. 23 Juni Mandag [blyant]
I Civita vecchias Havn.
d. 24 Juni Tirsdag [blyant])
Om Morgenen til Livorno, hvorfra vi tog til Pisa. Sodomas Billede, Stillingerne ere mere udtryksfulde end Hovederne, navnlig hvad Abraham angaaer. Udmærket Modellering. Cimabues Christushoved tager sig bedst ud, naar man staaer lige under det i Chornischen, da er Udtrykket ophøiet og alvorligt. Seet fra Kirken mangler det
[s. 141]
det Ophøiede og faaer en Mildhed, der dog ikke behagede mig - noget næsten smilende. Kirken er for høi til sin Bredde. Vi saa i Byen to Kirker til af den samme Architectur.- Der var Gudstjeneste i Baptisteriet. Musiken klang mægtigt i den herlige Kuppel. Niccola Pisano overraskede mig atter. En nøgen Figur ypperlig modelleret. Jfr. Maria som Juno. Stærk Paavirkning af Antikerne. Korte Figurer. Et Par Timer i Livorno.Onsdag. 25 JuniBjergene ved Genua laae i Skygge i den fine Morgentaage. Smuk Indseiling. Vandring op gjennem Byen og langs Voldene til Søsiden. Dalen udenfor den gl. Vold og Bakkerne hiinsides bedækkede med Huse og Vilaer med høitliggende Haver

gjøre denne Bye til en af de smukkeste om ikke den smuk-
[s. 142]
keste, jeg har seet. Skuffelse ved Pal. Sauli. Paladsernes Ydre er broget og latterligt bemalet. Men der er herlige Søilegaarde med Trapper og hvælvede Forhaller. Universitetet er navnlig rigt og har en Loggia liig den i Pal. Borghese i Rom. Der er en betydelig Mængde Paladser. Palazzo Doria. Fiin og smagfuld Arabeskdecoration af Pierino del Vaga. Giganternes Kamp. Platform baaren af Søiler med Udsigt til Genua og dens Havn. Vi traf Architect Petersen og vare med ham i en stor og prægtig Cafféhave. 12 Spor i Jernbanehallen [med blyant]
d 26 Juni Torsdag [blyant]
Bjergene laa i smuk Belysning, de nærmeste i rødlig, de fjernere i blaalig. Middelhavet var smukt blaat. Vi saa det fra Jernbanevognen og vendte os om efter det indtil det blev borte for os. Jernbanen løber gjennem en smuk Egn i en snæver
[s. 143]
Dal indesluttet af Jordbjerge, bag ved hvilke der rage nogle stenede og golde rødlige Kuller op. Mange Tunneler, den længste 6-7 Minutter med jevn Fart. Vi kom Kl 3 til Milano og gik strax til Domen, som laa solbeskinnet mod blaa - italiensk blaa - Luft. Paa hele Veien havde Bjergene ligget i en deilig blaa Lufttone. Vi gik derefter ud til Porta orientale til den offentlige Have, hvor jeg havde en Sjælefryd ved at see paa dee deilige Børn der i Mængde færdedes. I en Caffe, hvor vi om Aftenen drak bayersk Øl, var der en lille Pige, der dandsede med en Dreng efter Musiken, et Sidestykke til dem i Lanzi's Loggia i Florents. Der er mange Bygninger med Søilegaarde i Milano og Terracottaforsiringer anvendes meget udenpaa
[s. 144]
Fredag d. 27 Juni.
Paa Taget af Domkirken, 2 Statuer af Canova. Den ene en Napoleonsstatue staaer paa Toppen af et af Spirene, den anden, en mindre, i en Nische paa et Spiir.
Begge lidet synlige. Det nye Trappetaarn har kostet ½ Million Francs. c 120 Spiir.
Det var ikke ganske klart men der var en fri Udsigt til alle Sider over den uhyre Slette, til Alper og Apenniner. I Maria della Grazie. I Brera. Hospitalet med den store Søilegaard. 80 Søiler i hver af de 2 Etager.

_____
Lørdag [blyant]

d. 28 Juni.
I St Maurizio med Luinis Malerier. I Brera. Vi kjørte til Arona og seilede over L. Maggiore til Magadino idet vi toge Afsked med Italien.Kjørsel om Natten til Bernhardia, hvor vi ankom Søndag Morgen
d. 29 Juni. Søndag [blyant]
Videre Kjørsel op over Passet mellem Alperoser og Bjerg-planter. Gjennem Via mala til Chur. Chur til Borschack. Til Lindau.
[s. 145]
Mand d. 30 Juni
Til München. Maximillians Gade. Arcaderne. Ludvigsgaden. Propylæerne. I den engelske Have Café
Tirsdag [blyant] d. 1 Juli
I Allerheiligen Capelle, gamle og nye Pinakothek. Glad Budskab fra Hjemmet [x]. Hos Sedelmayer. Isarthor, den store Kneipe. I den engelske Café...
Onsdag (blyant) d 2 Juli
I Bonifacios Kirken. Glypthoteket. Aakirken, den engelske Have. Theatret. Figaros Bryllup
Torsdag (blyant), d. 3 Juli
Kl. 5 Morgen paa Jernbanen til Harburg, hvor vi ankom
Fredag d 4 Juli kl. 10. Til Altona. Kiel, Korsør
Lørdag d 5 Juli Til Carlsberg.

[x] min Søsters Forlovelse

[Notesbogens anden del er forbeholdt notater. Carl Jacobsen havde for vane at skrive i sine rejsedagbøger fra begge ender.]

Bagfra 1. oplslag s. 1 og side 2
[1]
156 [pundtegn]. Faders Vægt
123 [pundtegn] Min Vægt
førend Reisen
140 [pundtegn] efter Reisen Fader
120 [pundtegn] -- jeg.
_____
[herunder diverse tegninger og skriblerier]

Paulkirkens Skib 31 Skridt bred
Peterskirkens - 32 - -

Constantins Basilika
Rotunden ved Baja 32 x 33

[bagfra s. 2]

Basilikastilen til Enden af d. 9de Aarh.

---

[1] hellere være end antages for at være

[2] Hverken magt eller rigdom, men kun kunstens og videnskabens vælde består.

[3] Italiensk operasangerinde

[4] Adam Oehlenschläger, Alladin eller den forunderlige lampe (Poetiske Skrifter (1805), II, side 239–43.
Gulnare.Jeg veed ey om jeg drømmer eller vaager.Men vaager jeg, da er jeg høist lyksalig,Og drømmer jeg igien — o, søde Drøm!Da følg mig i min Slummer dybt i Graven.

[5] Red. The Church of the Eremitani was bombed and detroyed in the aerial bombing of 1944, together with the frescoes by Mantegna in the Ovetari Chapel, half the apsidal Chapel with Guariento frescoes, made immediately after the work in the Carrarese Palace Chapel]

[6] Cappella degli Scrovegni

[7] Porretta Terme

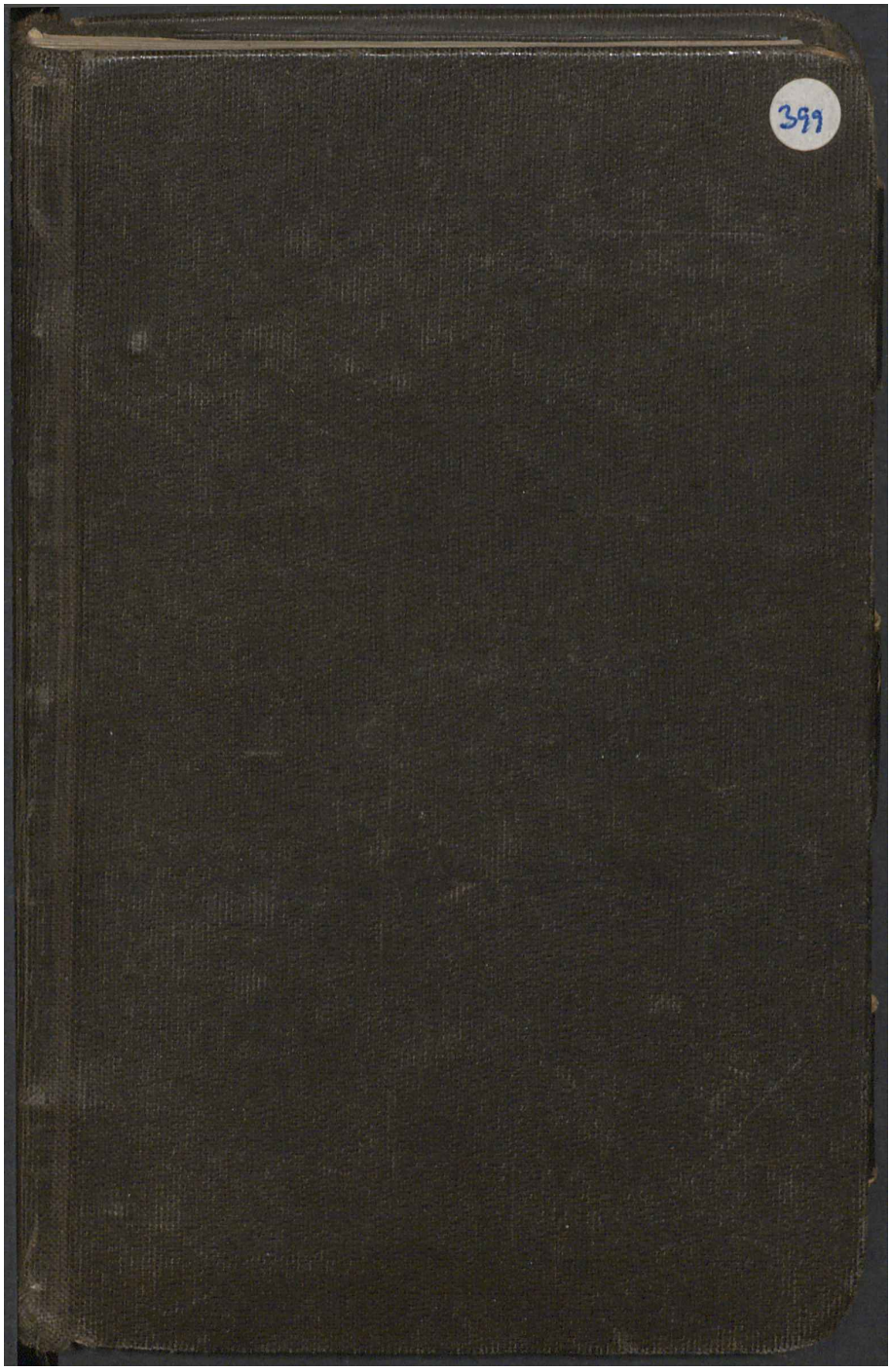
[8] La casa degli Amorini Dorati

OMTALTE VÆRKER

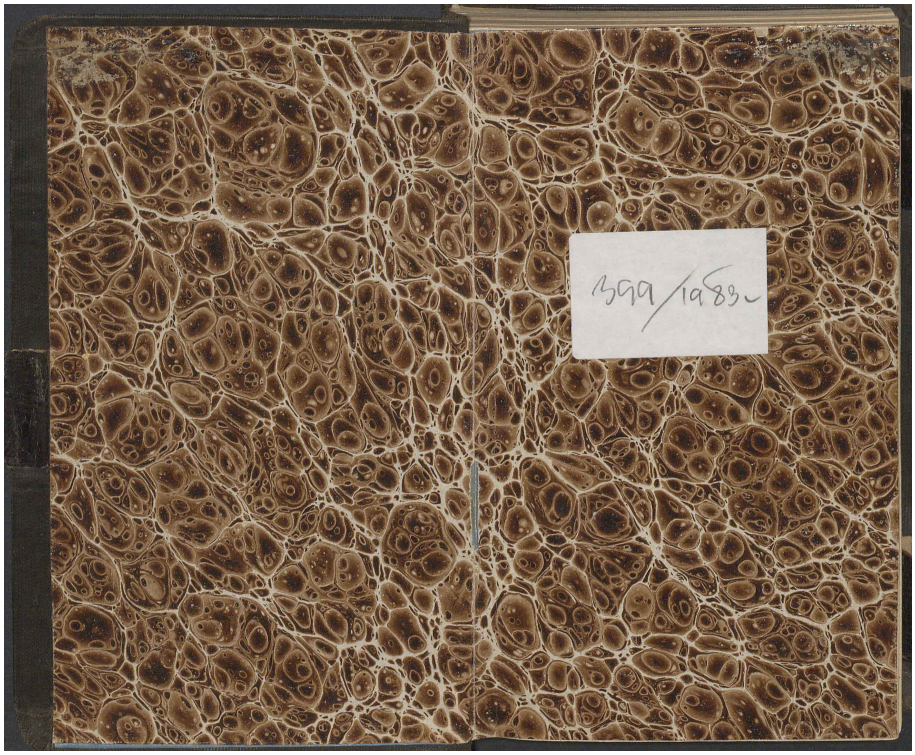

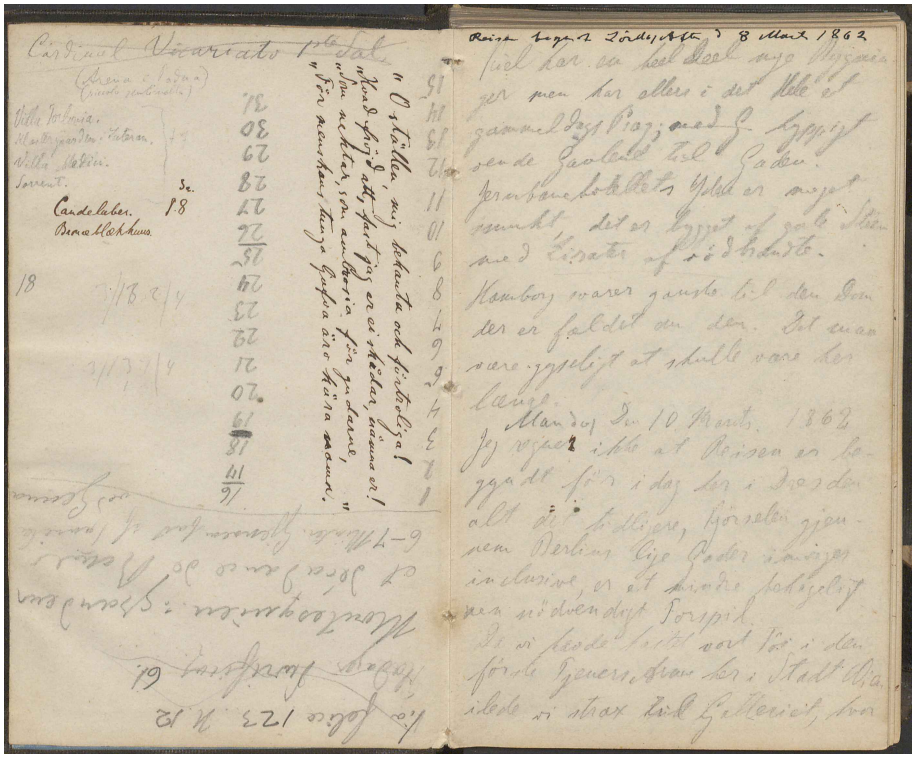
Carl Jacobsens pude med svastika, der omtales på s. 137.

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

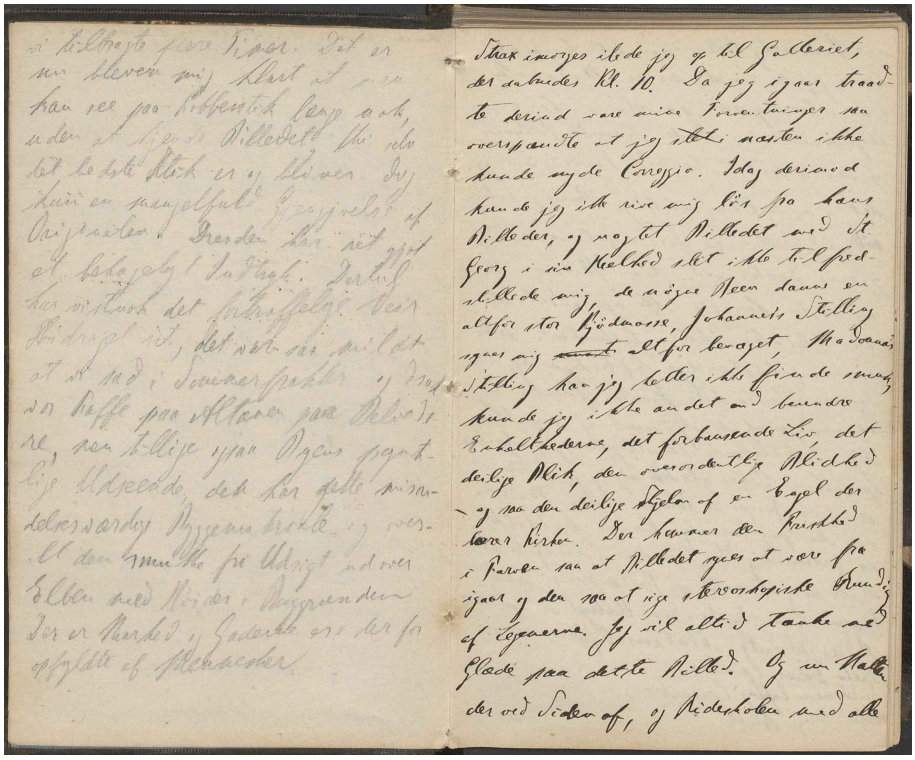

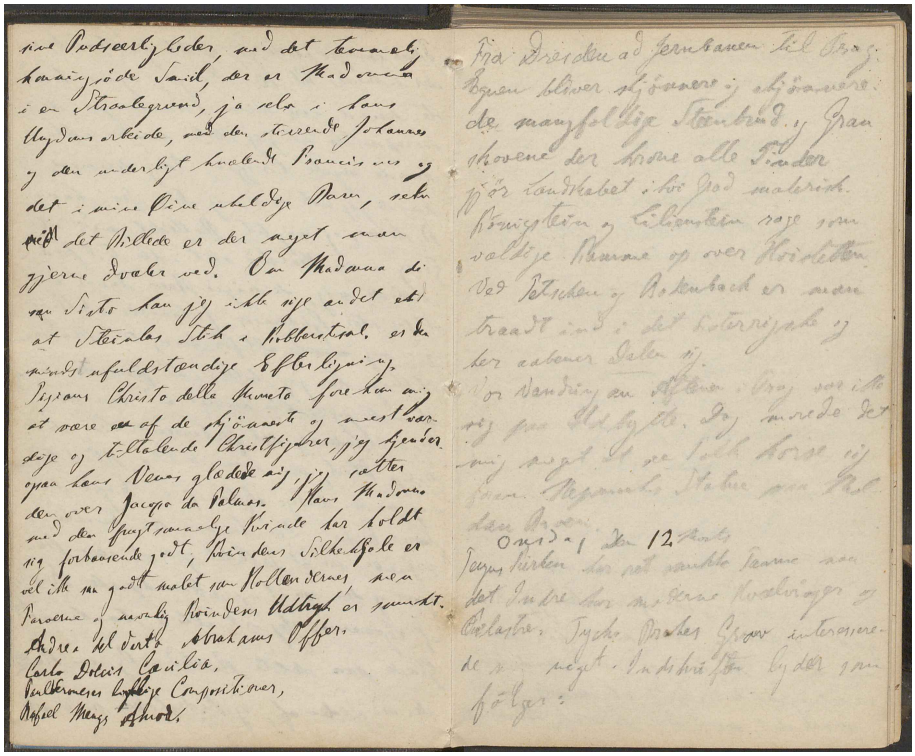
J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

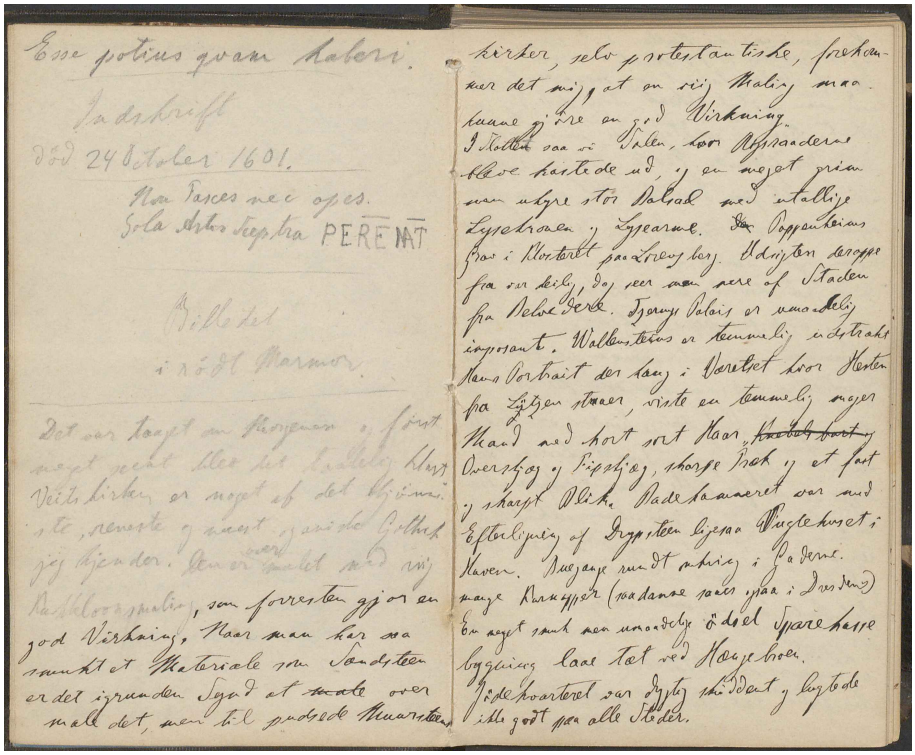

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

Esse potius quam videri.

Indskrift

Død 24 Oktober 1601.

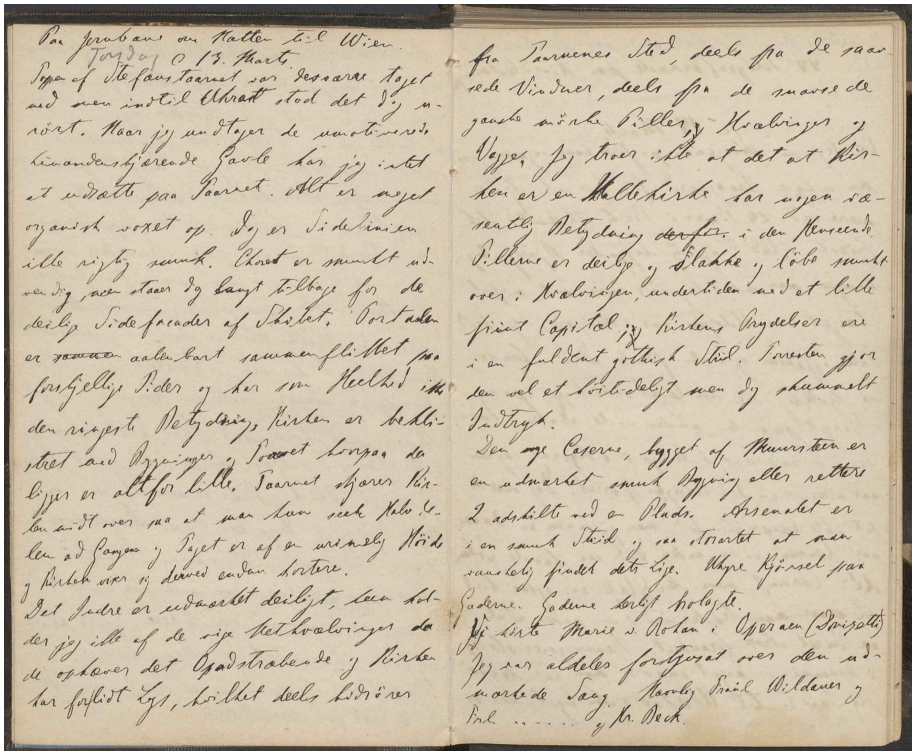
Non Fasces nec opes.
Sola Artes Scepta PERENNAT

Billedet

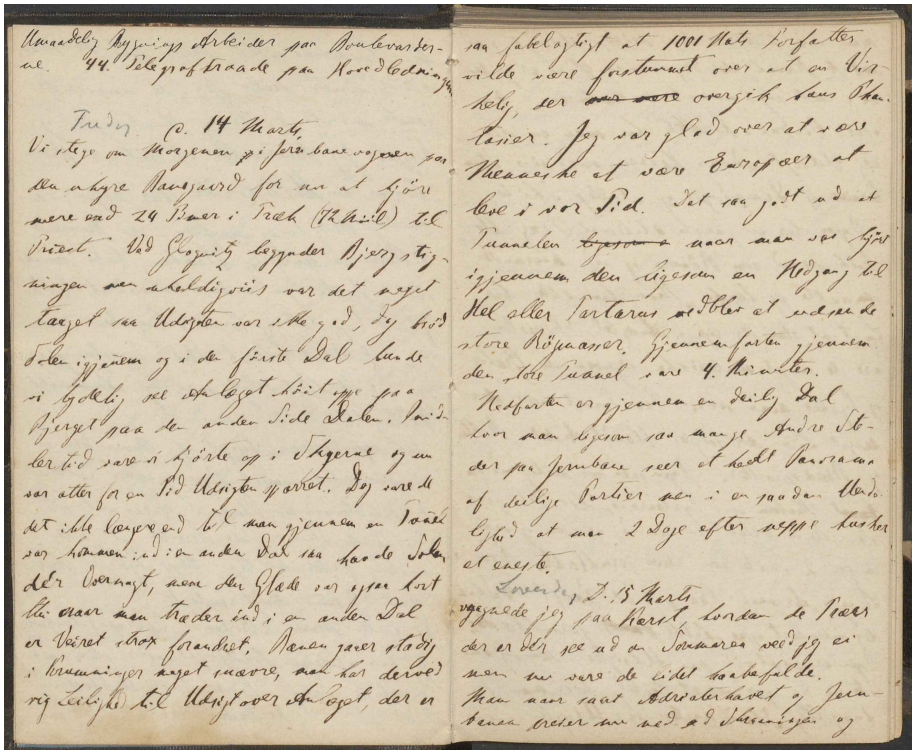
i rødt Marmor.

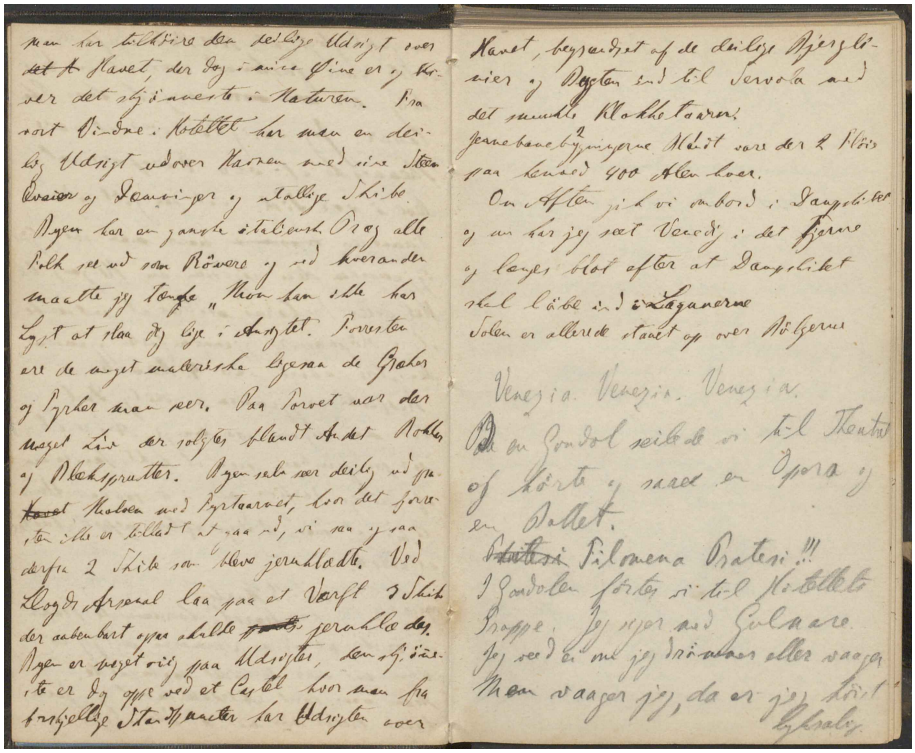
Det var længst om Morgenen i første
Vestkirken er noget af det Skjønneste,
ste, nærmeste og mest ejendommelige
jeg kjender. Den er smukt med sin
Basilikaform, som forresten gjør en
god Virkning, naar man har saa
rundt et Materiale som Sandstenen
er det igrunden Synd at [illegible] over
male det, som til prydede Mesterens

kirker, selv protestantiske, fremkommer det mig, at en rig Maling maatte gjøre en god Virkning.
I Kirken saa vi Solen, som Reflexerne blev kastede ind, i en meget pragtfuld udskaaret Altertavle med utallige Lysestager i Sølvarne. Den Pappenheimske Gaard i Klosterstræde ligger. Udsigten derfra er skjøn, dog ser man mere af Staden fra Belvedere. Tserny Palais er umaadelig imponerende. Wallensteins er temmelig indbydende. Dens Portrait der hænger i Vaabenhuset hvor Herren paa Hesten staaer, viste en temmelig mager Mand med kort sort Haar, [illegible] Overskjæg og Spidskjæg, skarpe Træk og et fast og skarpt Blik. Pladsen omkring var med Efterligning af Brolægningen ligesaa Muurtehuset i Haven. Bygningerne mødte mig i Paradis. mange Variationer (saadanne saaes ogsaa i Dresden) En meget smuk men umaadelig ödsel Sparekasse bygning laae tæt ved Hovedvagten. Politigaarden var dyrket skjødet og lystede ikke godt paa alle Steder.

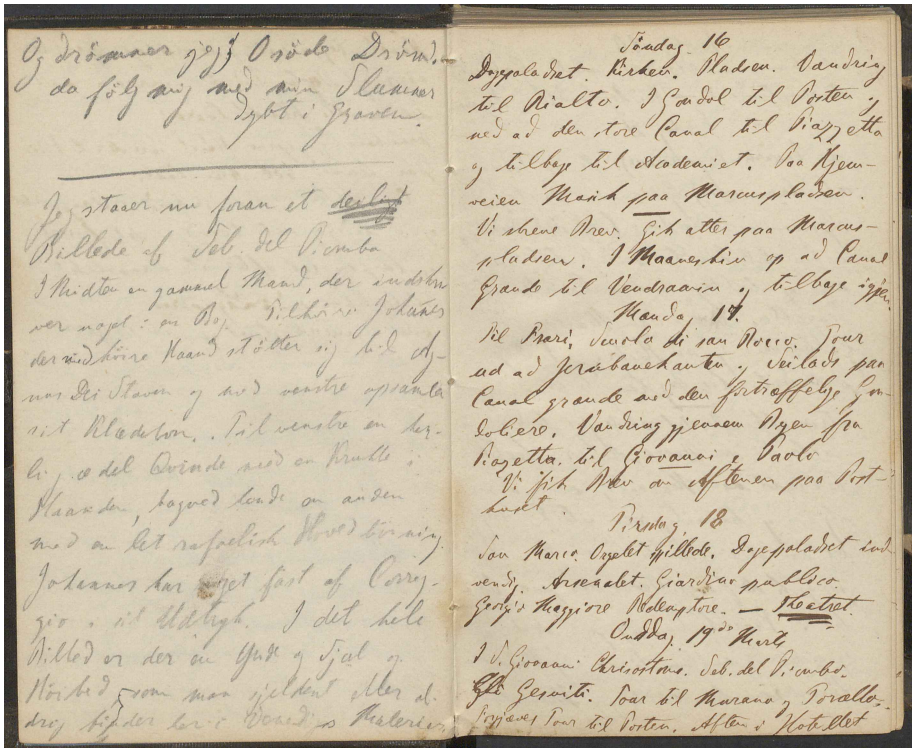
Paa Jernbanen fra Halle til Wien
Torsdag d 13. Marts.
Siden af Stefanstaarnet var dessvaerre dækket med mange indtil Ubrugt stod det dig u-
rørt. Naar jeg undtager de mangfoldige
Levandehjemmede Gavle har jeg intet
at udsætte paa Taarnet. Alt er meget
organisk voxet op. Jeg er Sidelinien
ikke ret klar. Choret er samlet ud-
vendig, men staaer dog langt tilbage for de
dejlige Sidefacader af Skibet. Portalen
er sammen aabenbart sammenflikket paa
forskjellige Tider og her som Hovedsk ikke
den ringeste Betydning, Kirken er bekla-
stret med Bygninger, Taarnet sporges da
ligger er altfor lille. Taarnet skjæres Kir-
ken altfor nær at man kun seer Hele de-
len ad Gangen, Pulpet er af en usædvanlig Skjø-
n Kirken var ej denne endnu kortere.
Det Indre er ødelagt dejligt, saa for-
dres jeg ikke af de nye Hvælvinger da
de ophæver det Ejendommelige i Kirken
har forlost Lys, hvilket deels Vinduer
fra Taarnene Skyd, deels fra de saa-
kaldte Vinduer, deels fra de mange de
jandte mørke Billeder, Hvælvinger og
Vægge, Jeg troer ikke at det at Kir-
ken er en Hallekirke har nogen væ-
sentlig Betydning derfor. i den Henseende
Pillerne er dejlige og Gladhe og Lethed
over i Hvælvingen, undertiden ser det lille
fint Capital ij Kirkens Grundelser ere
i en fuldent gothisk Stiil. Inventar gjør
den vel et lidt delagt men dog skuvaerdt
Indtryk.
Den nye Caserne, bygget af Murstene er
en udmærket smuk Bygning eller rettere
2 adskilte ved en Plads. Arrangementet er
i en smuk Stiil i saa Henseende at man
sandsynligt finder dette Lige. Ukyre Kjøkkener paa
Gaderne. Gaderne dårligt brolagte.
I Kirke Maria v Rotan i Operaen (Spirgetti)
Jeg saa aldeles fortrøstet over den u-
mærkelige Sang Skarpe Smil Ildeners og
Pink ..... og Fr. Beck.

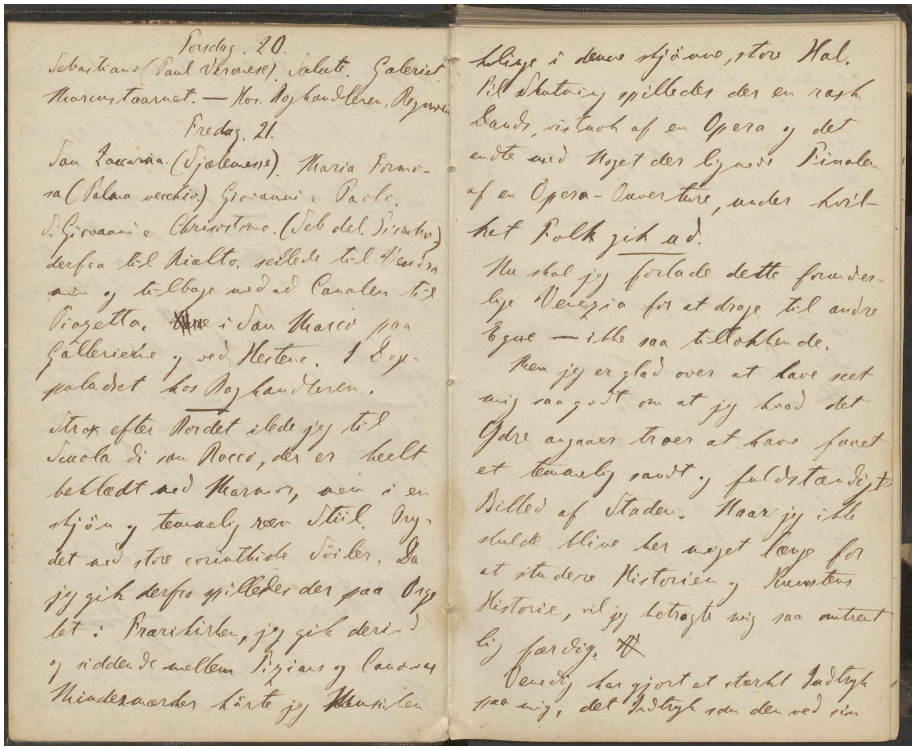

man har tilbage den sælsomme Aldigt over
det store Havet der dog i sine Dine er og bli-
ver det skjønneste i Naturen. Ha
vets Vidder i Kolossen har man en der-
lig Udsigt udover Havet med sine Stem
Svaier og Dampere og talløse Skibe.
Byen har en ganske ejendommelig Drag alle
Folk se ud som Røvere og ved hverander
naadte jeg længe „Men han ville har
Lyst at slaa Dig ihjel". Forresten
ere de meget smukke Ligesaa de Piger
og Kjoler smaa ser. Paa Torvet var der
meget Liv der solgtes blandt Andet Nødder
og Blomsterbuketter. Byen selv er delig ud gra
ver Kanaler med Fortouget, hvor det fore
ten ikke er tilladt at naa ud, vi saa i gaar
derfra 2 Skibe som blev jerndøbte. Ved
Kloden af Arsenal laa paa et Værft 2 Skibe
der næsten ogsaa skulle jerndøbes.
Byen er meget rig paa Aldertider, som ogsaa
de er Dig ogsaa ved et Cafe hvor man fra
forskjellige Standpunkter har Udsigten over
Havet, begrændset af de deilige Bjergkje-
der og Byen ind til Servola med
det samlede Klokketaarn.
Jernbanebygningen Nedit var der 2 Viis
paa henved 400 Mennesker.
Om Aften gik vi ombord i Dampbaaden
og om bar jeg sat Vennerne i det Fjerne
og længes blot efter at Dampskibet
skal løbe ind i Lagunerne
Solen er allerede staaet op over Bjergene

Venezia. Venezia. Venezia.
Da en Gondol seilede vi til Theatret
og hørte i aaret en Opera og
en Ballet.
Teatret Filomena Pratesi!!!
I Gondolen sorter vi til Kabelkla
Trappe. Jeg ryger med Fuldmare.
Jeg ved ei om jeg drømmer eller vaager
Men vaager jeg, da er jeg dérit
lykkelig.

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

Torsdag. 20.
Sebastiano (Paul Veronese). Salute. Galeriet
Marcustaarnet. — Kon. Bygningen. Ryan

Fredag. 21.
San Zaccaria. (Sjelemesse). Maria Formosa (Palma vecchio) Giovanni e Paolo.
S. Giovanni e Christofano. (Veb del Sirocco)
derfra til Rialto. sidder til Vands
paa og tilbage med de Canaler til
Piazetta. [illegible] i San Marco paa
Galleriet og ved Kirken. I Bygningen det kon. Bygningen.

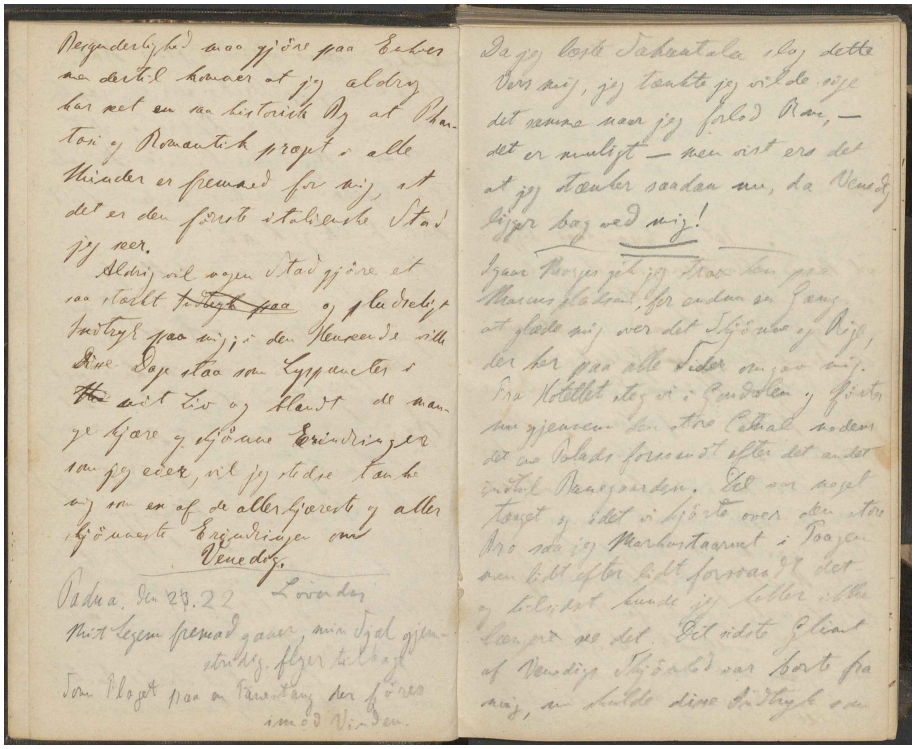
Strax efter Middet ilede jeg til
Scuola di san Rocco, der er heelt
beklædt med Maleri, men i en
stjøn og temmelig ren Stiil. Byg-
det med store comiathide Søiler. Da
jeg gik derfra spillede der paa Org
let i Præsterben, jeg gik der-
og i Midten de mellem Pizzari og Cassay
Mindesmærker hørte jeg Musiken
blive i denne skjønne, store Hal.
Til Slutning spilledes der en nysk
Dands, sidstnævnt af en Opera og det
endte med Noget der lignede Bivalen
af en Opera-Ouverture, under hvil-
ket Folk gik ud.

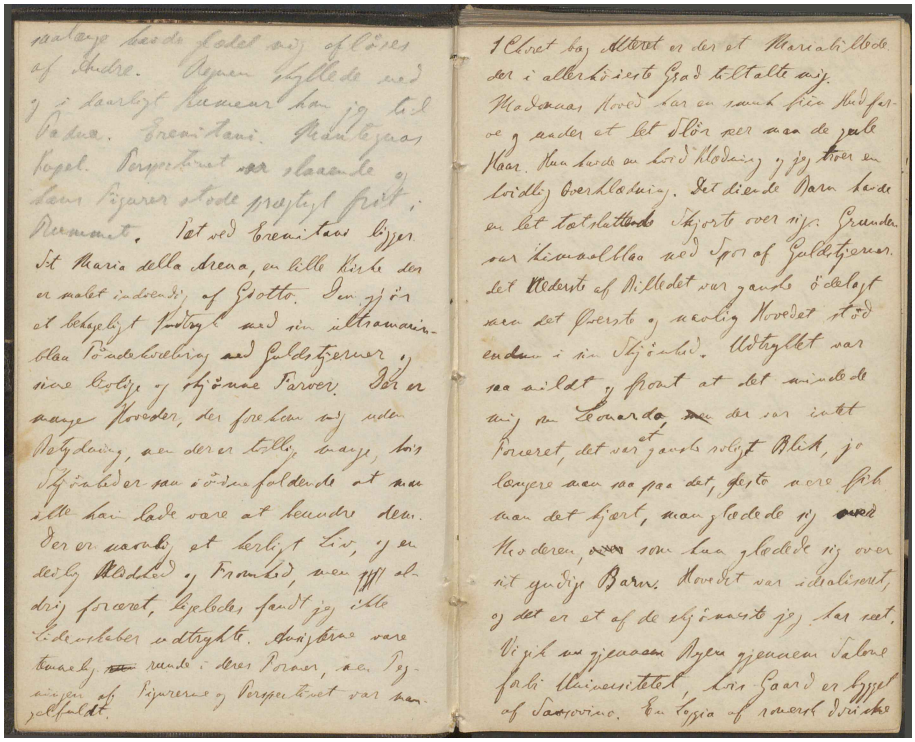
Nu skal jeg forlade dette forunder-
lige Venezia for at drage til andre
Egne — ikke saa tiltrækkende.

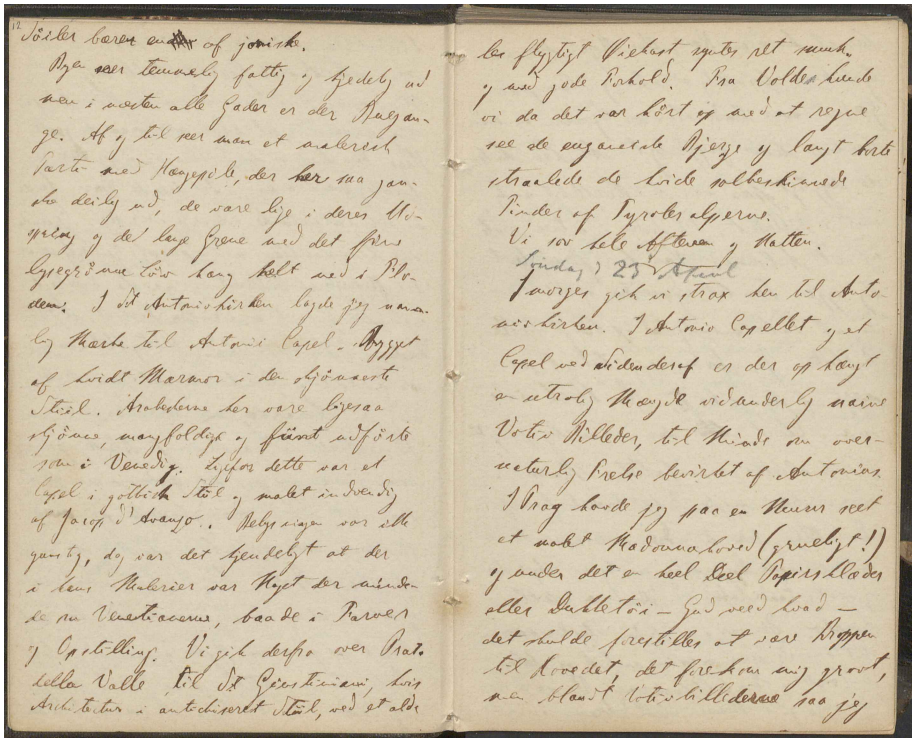
Men jeg er glad over at have seet
mig saa godt om at jeg kjøbt det
store Arbeide troer at have savnet
et temmelig sandt, fuldstændigt
Billed af Staden. Naar jeg ikke
skulde blive her meget længe for
at studere Historien og Kunstens
Historie, vil jeg betragte mig saa omtrent
til Jul. [illegible]

Venedig har gjort et stærkt Indtryk
paa mig, det Indtryk som den ved sin

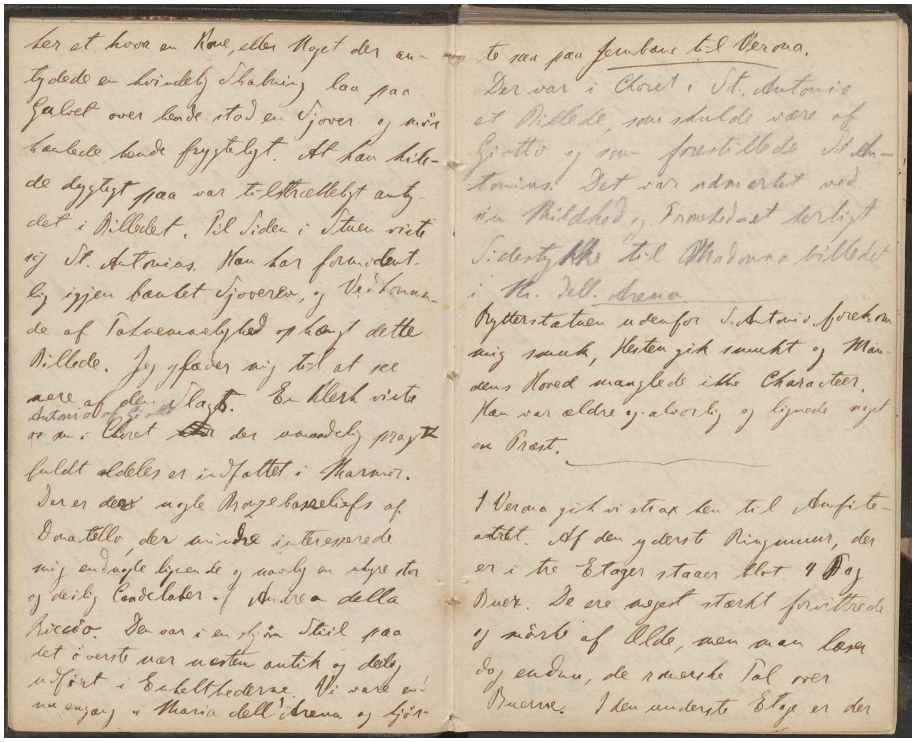
J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

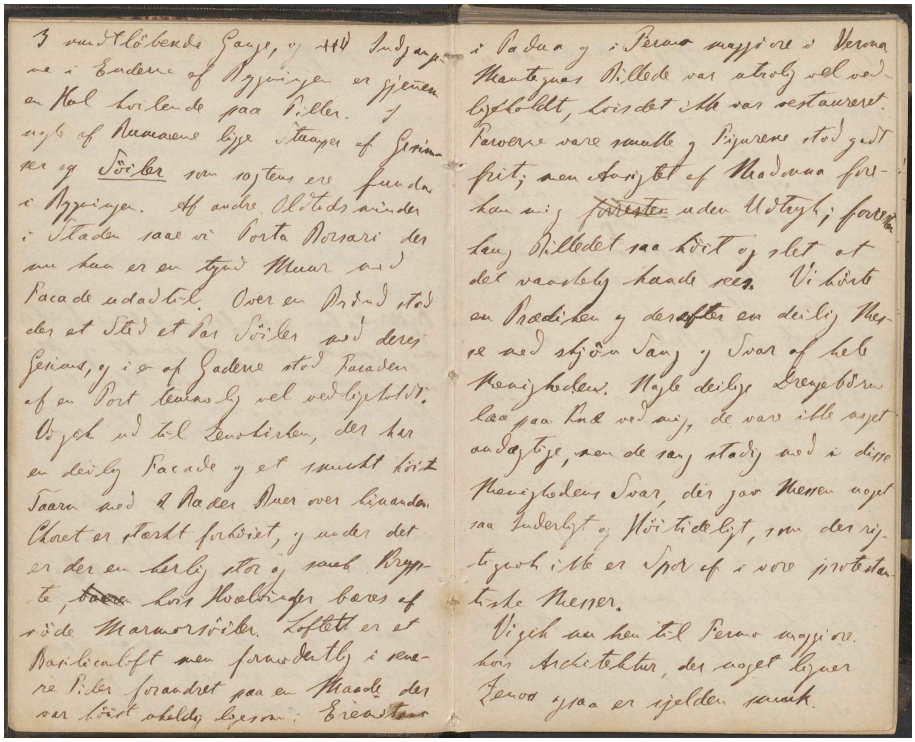

ker at høre en Kone, eller Noget der an-
tydede en kvindelig Skabning laa paa
Gulvet over hvilket stod en Sjover og svin-
gede hvide fygtelyst. At han hilde
dyrket paa var tydeligt ved
det i Billedet. Til Siden i Stuen sidde
og St. Antonius. Han har forresten
ikke igjen bandet Sjoveren, og Ve-
rømmelse af Tolvaarighed og Kunst dette
Billede. Jeg gjader mig til at see
være af [illegible] Skole.
Antonio
er i Chiesa [illegible] der vanskelig mangler
fuldt ligeles er indfattet i Marmor.
Der er desuden nogle Bagelbasreliefs af
Donatello, der minde interesserede
mig endnu ligesaa lidt som nogle store
og deilig Candelaber af Andrea della
Riccio. De var i en ren Stiil paa
det øverste var meesten antik og dels
udført i Bakelthederne. Vi sad en-
nu engang i Maria dell'Arena og gik-
te saa paa jernbane til Verona.

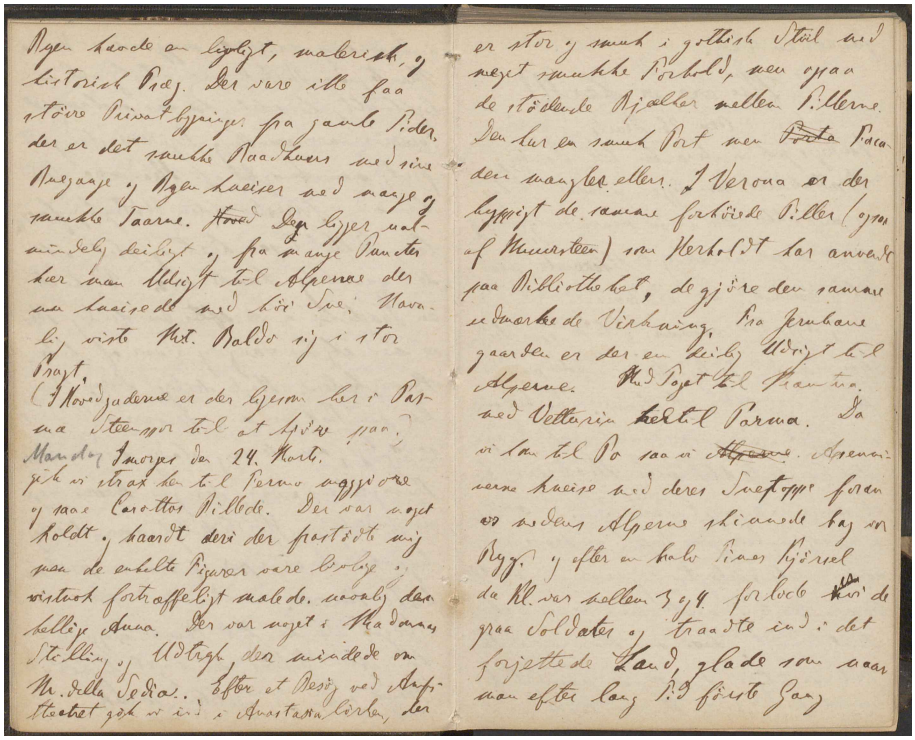
Der var i Choret i St. Antonio
et Billede, som skulde være af
Giotto og som forestillede St. An-
tonius. Det var udmærket ved
sin Skjønhed og Inderlighed derfor
sidder ikke til Madonna billedet
i St. Zeno.

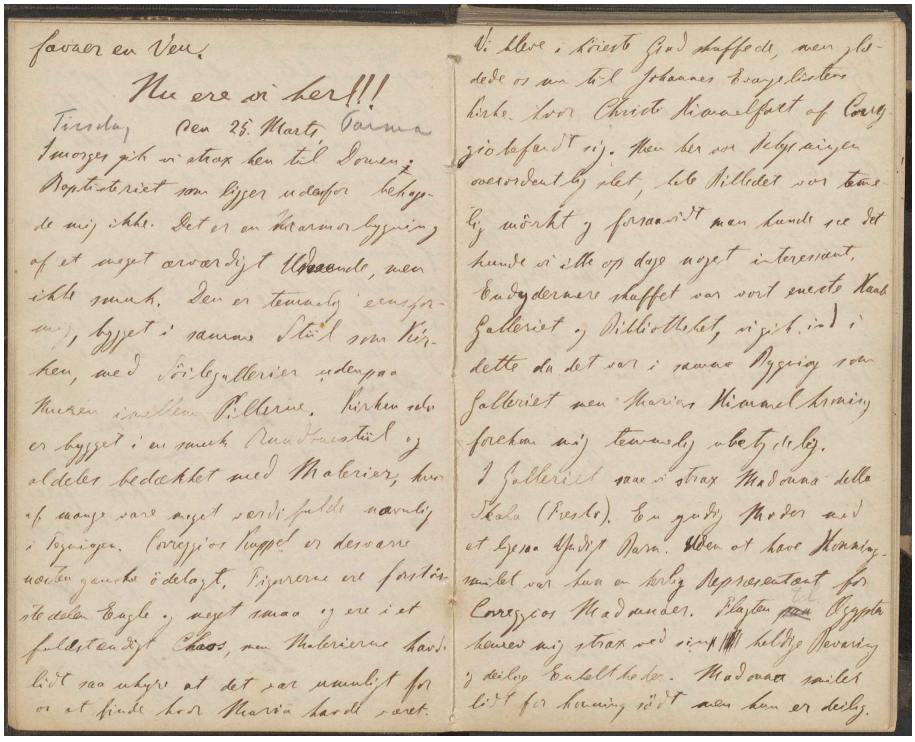
Rytterstatuen udenfor S. Antonio forekom
mig smuk, Hesten ikke smukt og Man-
dens Hoved manglede ikke Character.
Han var ældre og alvorlig og lignede noget
en Præst.

I Verona gik vi straks den til Amfite-
atret. Af den yderste Ringmur, der
er i tre Etager staaer kun 4 Buer.
De ere meget stærkt forvitrede
og mørke af Alder, men man kan
dog endnu se tydelig Tal over
Buerne. I den underste Etage er der

3 rundtløbende Gange, og 114 Indgange i Enderne af Bygningen er gjennem en Hal forbundne paa Piller. I nogle af Rummene ligge Statuer af Grimaser og Sötter som ogsaa ere fundne i Bygningen. Af andre Oldtidsminder i Staden saae vi Porta Borsari der om den er en tynd Mur med Facade udadtil. Over en Port stod der at Stå et Par Sötter ved deres Gesimser, og i en af Gaderne stod Facaden af en Port temmelig vel bevaret.
Vi gik ud til Amfiteatret, der har en deilig Facade og et smukt hvidt Taarn ved 2 Rader Buer over hinanden. Choret er stort forbrudt, og under det er der en herlig stor og smuk Krypte, hvor Kolonner bæres af røde Marmorsöiler. Loftet er et Basilicaloft men forandret paa en Maade der ser hört ubeleilig ligesom i Treasteen i Padua og i Verona mangler Billede var alvorlig vel vedligeholdt, hvorved alt var restaureret. Farverne vare smukke og Figurerne stod godt frit; men Indtrykket af Madonna forsvandt i Forgrunden uden Udtryk; forresten var Billedet saa hört og slet at det vanskelig kunde sees. Vi hörte en Prædiken og derefter en deilig Messe med skjön Sang og Svar af hele Menigheden. Nogle deilige Evangeliebøger laa paa Bordet ved siden, de vare ikke meget anderledes, men de sang stadig ved i disse Menigheders Svar, der jo ikke meget var forskjellige fra vore protestantiske Messer.
Vi gik saa hen til Verona magiore. Hvis Architektur, der noget ligner Venedig, paa en hjelden smuk

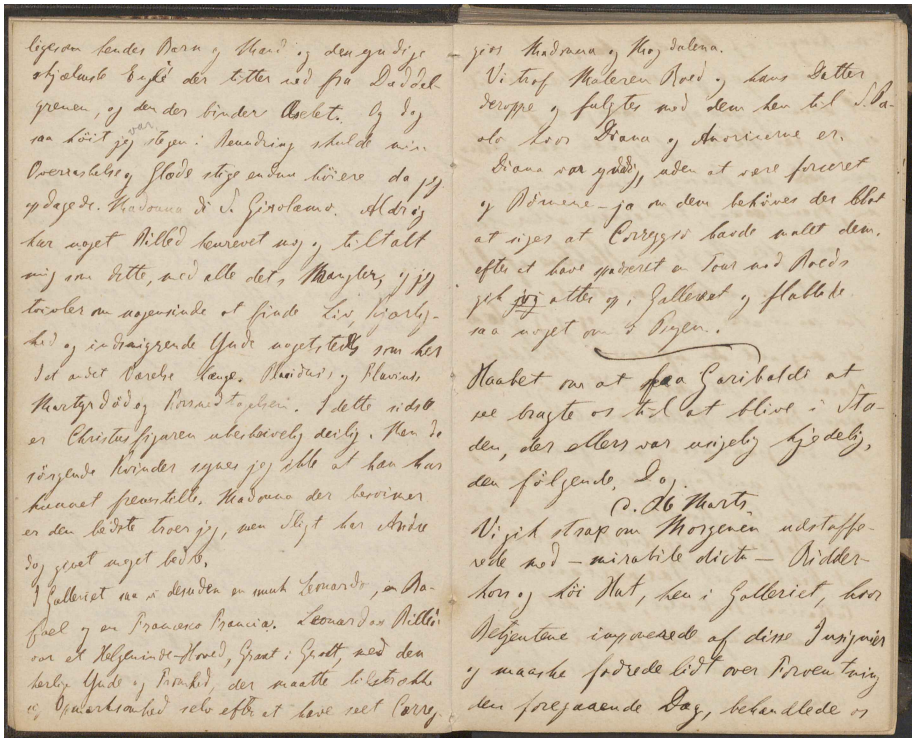

favaer en Vei.

Nu ere vi her!!!

Tirsdag den 25. Marts Formd
Imorges gik vi strax hen til Louvre
Kopiatelieret som ligger udenfor bekym-
re mig ikke. Det er en kjæmpemæssig
af et meget anseligt Udseende, men
ikke smuk. Den er temmelig excentrisk
mig, bygget i samme Stiil som Kir-
ken, med Sidegallerier udenpaa
Museet indeholder Billederne. Kirken selv
er bygget i en smuk Renaissancestiil og
alderles bedækket med Malerier, hvo-
af mange vare meget værdifulde naarsom
i Betragtning. Correggios Kuppel er dessværre
meget gandske ødelagt, Figurerne ere fortvi-
lede delen Engle, meget smaa og ere i et
fuldstændigt Chaos, saa Malerierne havde
lidt saa meget at det var umuligt for
os at finde hvor Maria havde været

d. blev i hvilken Grad skuffede, men glæ-
dede os saa til Johannes Evangelistens
Hode hvor Christi Himmelfart af Correg-
gio befandt sig. Men her var dog ingen
overordentlig glad, ikke Billedet var tem-
lig mørkt og forresten man kunde see det
kunde i alle opp dage meget interessant.
Endeligerasers skuffet var vort sidste Haab
Galleriet og Bibliotheket, vi gik ind i
dette da det var i samme Bygning som
Galleriet men Maria Himmelfart
forekom mig temmelig ubetydelig.
I Galleriet saa vi strax Madonna della
Scala (Prestes). En gudelig Moder med
et Barn Yndigt Barn. Uden at have Kundska-
bet var hun en herlig Repræsentant for
Correggios Madonnaer. Klasten paa Egypta
kunne mig strax ved sin store Herlige Bevaring
i deilige Farvetoner. Madonna smiler
lidt for kjærlig ved Barnet er deilig

ligesom Sandro Botticelli, Mantegna og den yndige, ubeskrivelig skjønne Pietro Perugino, og den der bliver Asketen. Og dog saa sværmt gaar vi rundt i Salene i Nærheden, uhyre Overraskelser og Glæder stige en dem hinsides da vi opdage de. Madonna di S. Girolamo. Aldrig har noget Billede kunnet sige mig, tiltalt mig saa stærkt, med alle dets Mangler, og jeg tvivler om nogensinde at finde Liv, Kjærlighed og indbydende Ynde noget, steds saa kjær som det andet Barbe Kunst. Flamindes og Flamindes Martyrdød og Korsnedtagelsen. I dette sidste er Christus Legemet ubeskriveligt deilig. Han de tørstende Hænder ryges jeg ikke at kalde kunstet fremstillet, Madonna der bevæger er den bedste troer jeg, men Skjøt har dog givet noget godt.

I Galleriet nu i Nærheden en mængde Leonardo, en Rafael og en Francesco Francia. Leonardo's Billede var et Helgenindehoved, Gratis i Profil, med den herlige Ynde og Pragtfuldhed, der maatte tiltrække sig Opmærksomhed selv efter at have set Borgognas Madonna og Kong Salomon.

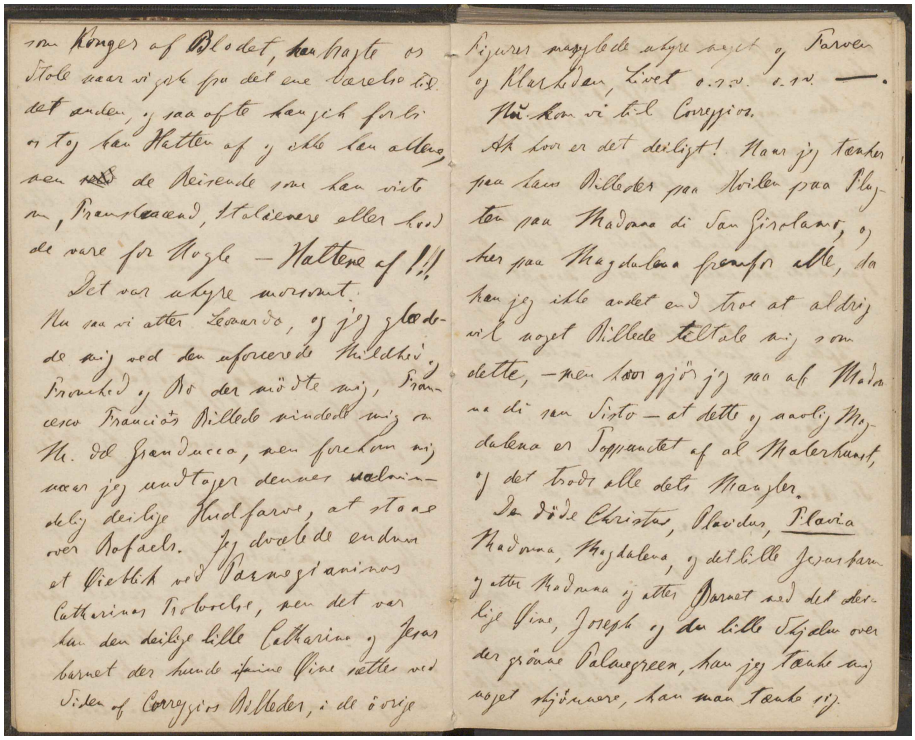
Victor Malerens Navn, hans Gerninger dreiede og fulgtes med den hele Tid. Paolo Veros Diana og Aurorierne er.

Diana var gudelig, uden at være forceret og Dianene – ja en den heftiges der blev at sige at Correggio havde malet dem, efter at have gjennemrendt en Tour med Rocés pige og Galleriet og Hallerne saa meget om i Byen.

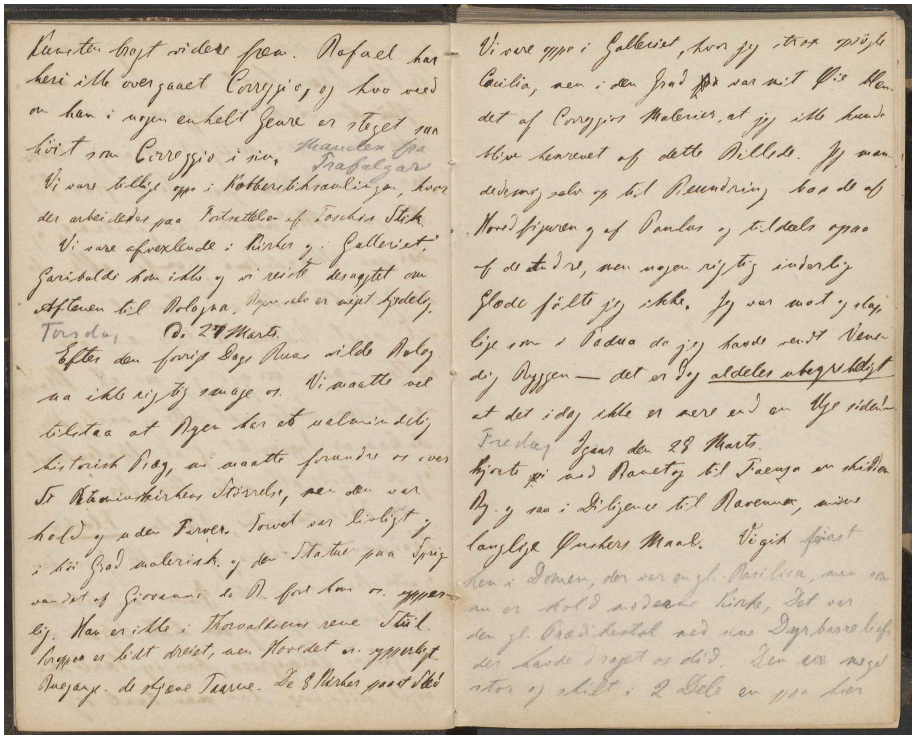
Haabet var at faa Garibaldi at se, brøgte os til at blive i Staden, der ellers var uhyggelig gudelig, den følgende Dag.

D. 26 Marts.

Vi gik strax om Morgenen udenfor Porta Pinciana – via Pinciana dicta – Ridderhesten og det Hus, hvor i Galleriet, hvor Helgenene ingaaende af disse Inskrifter og maaske fordrede lidt over Provenzalerne den foregaaende Dag, behandlede vi

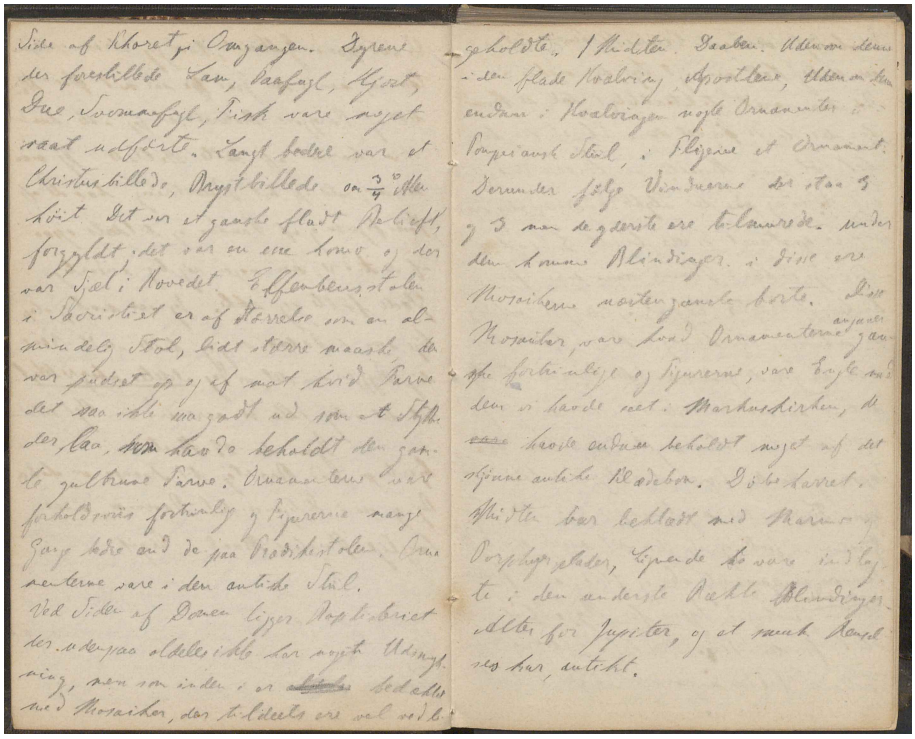
som Konger af Blodet, kan nogle os
Stole naar vi gik fra det ene Værelse til
det andet, i saa ofte kan jeg forli
re Øj kan Hatten af i alle kan allene
den de Reisende som kan vise
os, Pramkarene, Vetturinerne eller hvad
de vare for Nogle — Hattene af!!!
Det var ubyre morsomt.
Nu saa vi atter Leonardo, og jeg glæde-
de mig ved den inforerede Skildhed i
Provinsen, og Nu der mødte mig, Fran-
cesco Francias Billede mindede mig om
Hr. dd Storhertug, som forekom mig
mere jeg undtager dennes nydelig-
dejlige Hudfarve, at stande
over Rafaels. Jeg dvælede endnu
et Øieblik ved Parmegianinos
Catharinas Profetske, men det var
kun den deilige lille Catharina og Jesus
barnet der kunde stemme Øine rolige ved
Siden af Correggios Billeder, i de øvrige
Figurer manglede ubyre meget og Farven
og Karakteren, Livet o.s.v. o.s.v. —.
Hvad kan vi tænke Correggios.
Ak hvor er det deiligt! Naar jeg tænker
paa hans Billeder paa Skolen paa Muse-
et paa Madonna di San Girolamo, og
her paa Magdalena penitens alle, da
kan jeg ikke andet end tro at aldrig
vil noget Billede tiltale mig som
dette, — men hvor gjør jeg paa alle Mado-
ne di san Sisto — at dette og aandig Mag-
dalena er Toppunktet af al Malerkunst,
og det troer alle dets Mangler.
Se døde Christus, Placidus, Maria
Madonna, Magdalena, og det lille Jesusbarn
og atter Madonna og atter Barnet med det deri-
lige Øine, Joseph og den lille Skjalm over
den grønne Palmegreen, kan jeg tænke mig
noget skjønnere, kan man tænke sig

Vi vare ypp i Gallériet, hvor jg stor spiste Cæcilia, men i den Grad at var mit Øie blendet af Correggios Malerier, at jg ikke kunde blive klarsyet af dette Billede. Jg maa derimod tale op til Bemærkning hos de af Hovedfigurerne og af Paulus og Feldtalen oppaa af de andre, men nogen rigtig indtrykt Glæde følte jg ikke. Jg var mest glad ved dig Nyssen — det er dog aldeles ubegribeligt at det i dag ikke er nær end en Uge siden

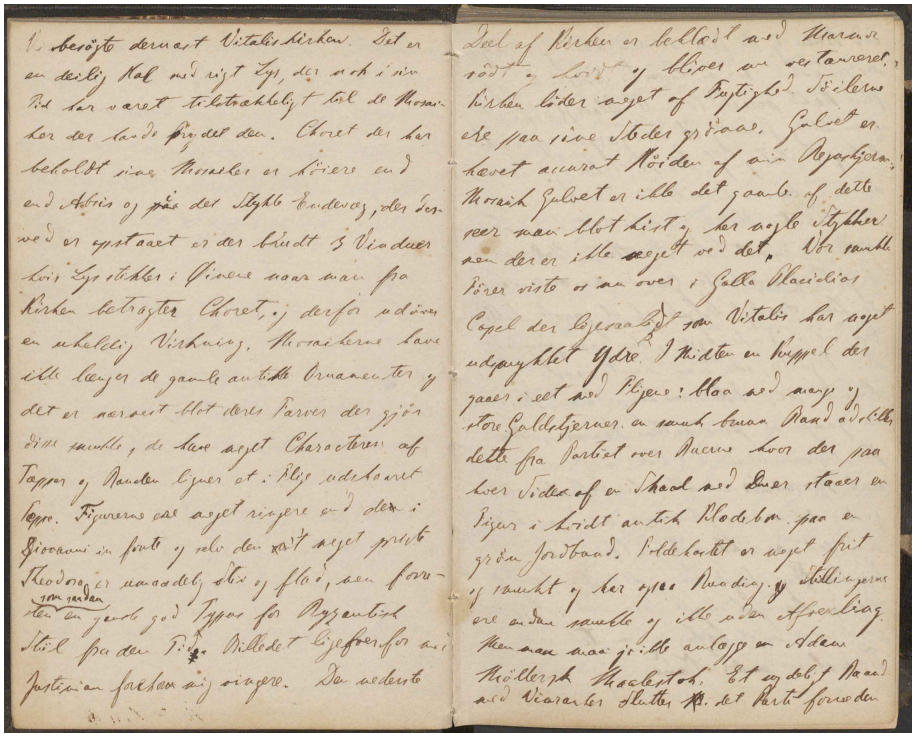
Fredag Igaar den 28 Marts.

Kort før ind Aaret tog Vognen til Parma en skiøn By, jg saa i Diligencen til Nærmere, men Langsige Gaderne Mark. Vigist først kom i Domen, der var en gl. Basilica, men nu er skiøld moderne kirke, Det var den gl. Dåbskirke ved hvis Dyrbare Døb der havde Augustin er døbt. Den er meget stor og skiøn: 2 Dele en paa hver

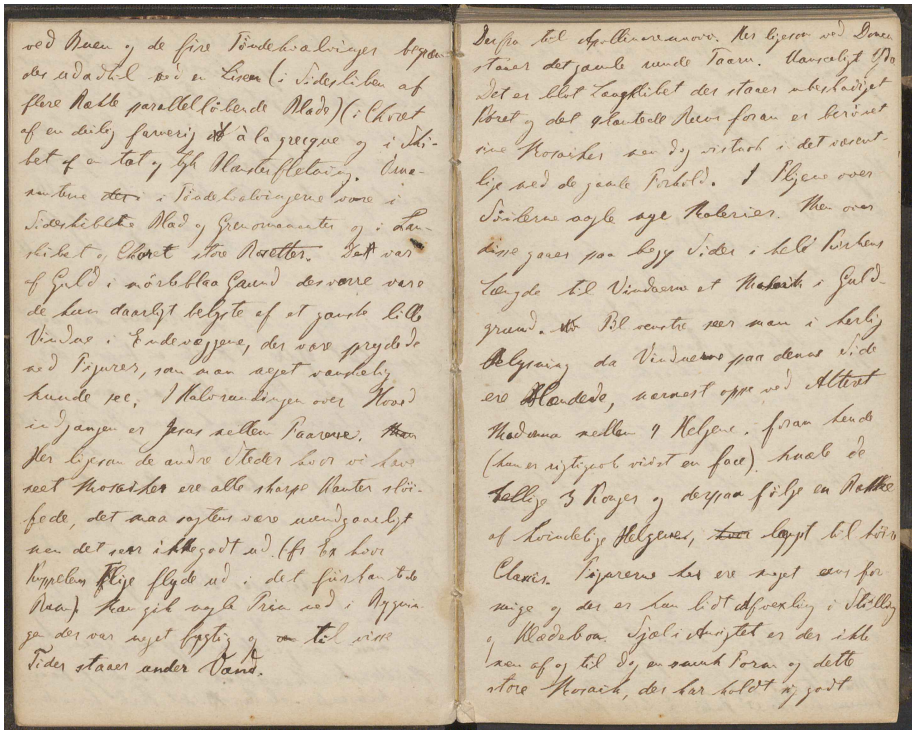

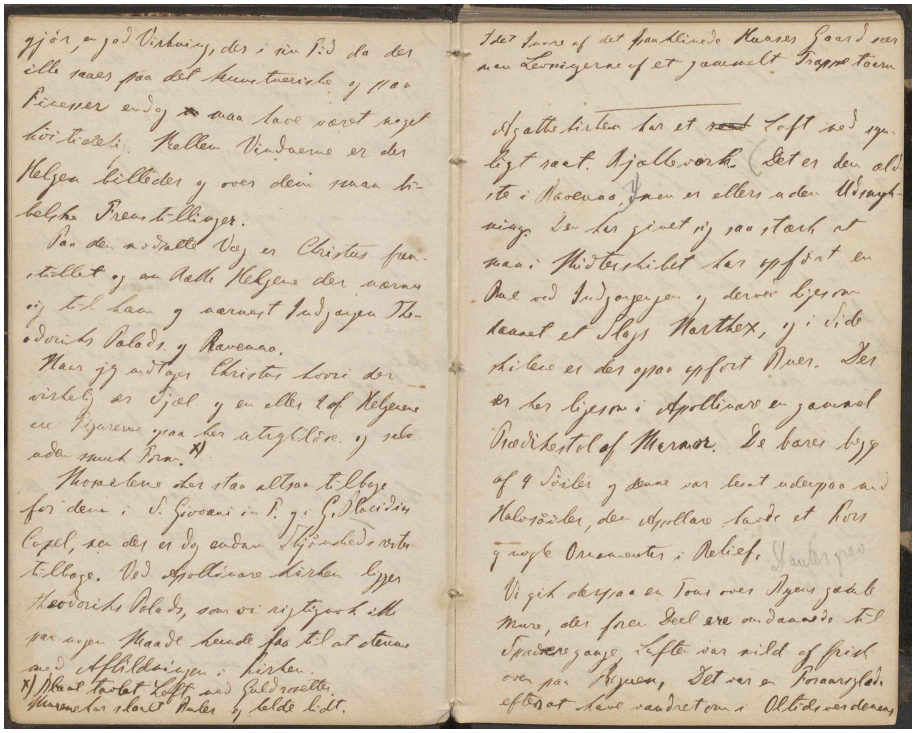
Side af Koret gi Omgangen. Sygene
der forestillede Lam, Vandfugl, Hjort,
Due, Svanefugl, Fisk vare meget
saa udførte. Langt bedre var et
Christushilede, Brystbilledet af [illegible]
Helt. Det var et ganske flodt Arbeide,
forgyldt, det var en stor Krone og der
var Lys i. Rovedet i Apsidenen stolen
i Sacristiet er af Størrelse som en al-
mindelig Stol, lidt større maaske, de
var pudset op og af mat hvid Farve
det saa ikke ud som et Stykke
der kan have beholdt den gan-
ske gulbrune Farve. Ornamenterne var
forholdsvis fortrinlig og Figurerne meget
bedre end de paa Prædikestolen. Orna-
menterne vare i den antike Stil.
Ved Siden af Døren ligger Apostlebrist
der vederpaa oldtids ikke har noget Udmær-
ket, men som ikke er [illegible] bedækket
med Mosaiker, der tildeels ere vel vel-

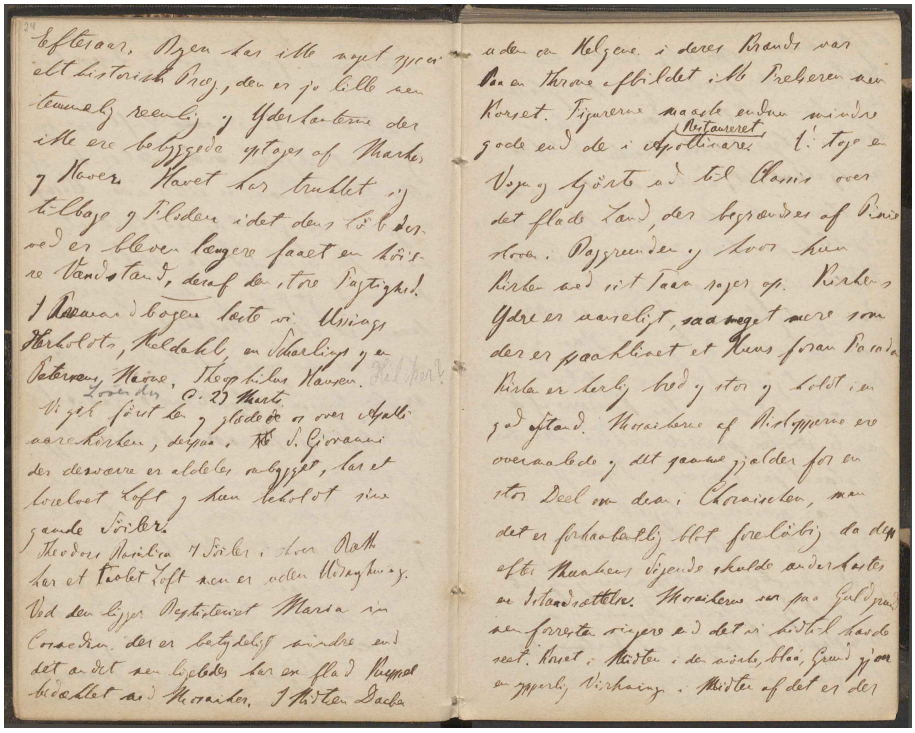
gaholdte. I Midten Jesubarn. Omkring dennes
i den flade Hvælving Apostlene, Ornamen-
endnu i Hvælvingen nogle Ornamenter i
Pompeiansk Stil, i Buegene et Ornament.
Herunder følge Vinduerne der staa 3
og 3 sammen de yderste ere tilmurede. under
den sidste Vindueg. i disse ere
Mosaikerne meget smukke bevarede. Disse
Mosaiker, ere ligesaa Ornamenterne meget gamle
og fortrinlige og Figurerne, vare knap saa
dem i Kuplen ret. Marmorskirken, de
bedste endnu beholdt meget af det
skjønne antike Marmor. Døbefadet.
Midten bar bestaar med Marmor-
Porphyrpiller, Lysene de vare indlag-
te i den nederste Række Blindbuer
Alter for Jupiter, og et smukt Hoved
ses her, antikt.

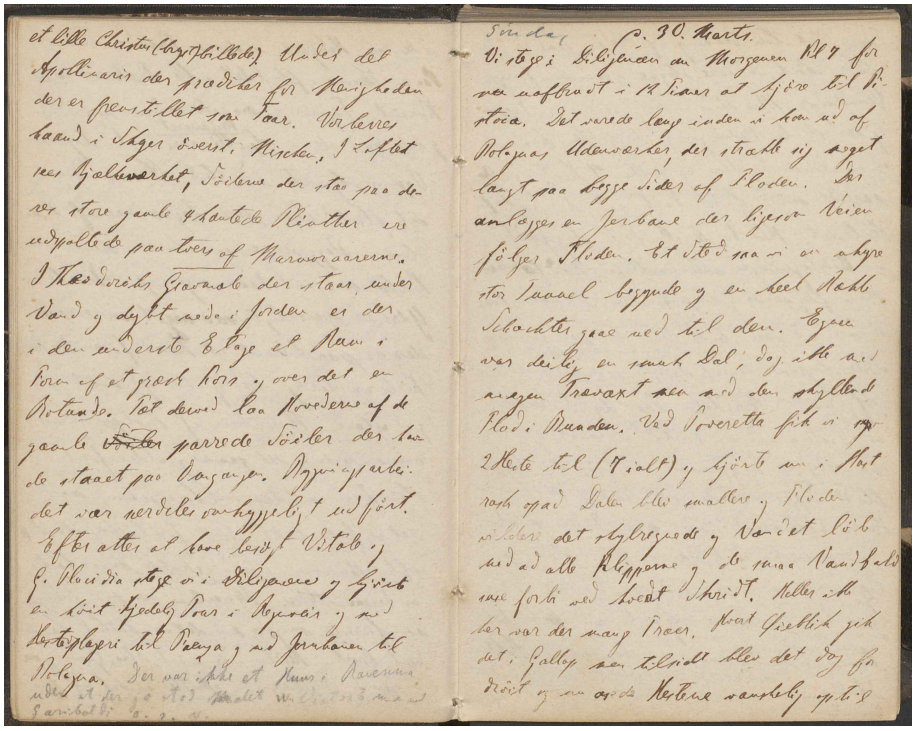

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

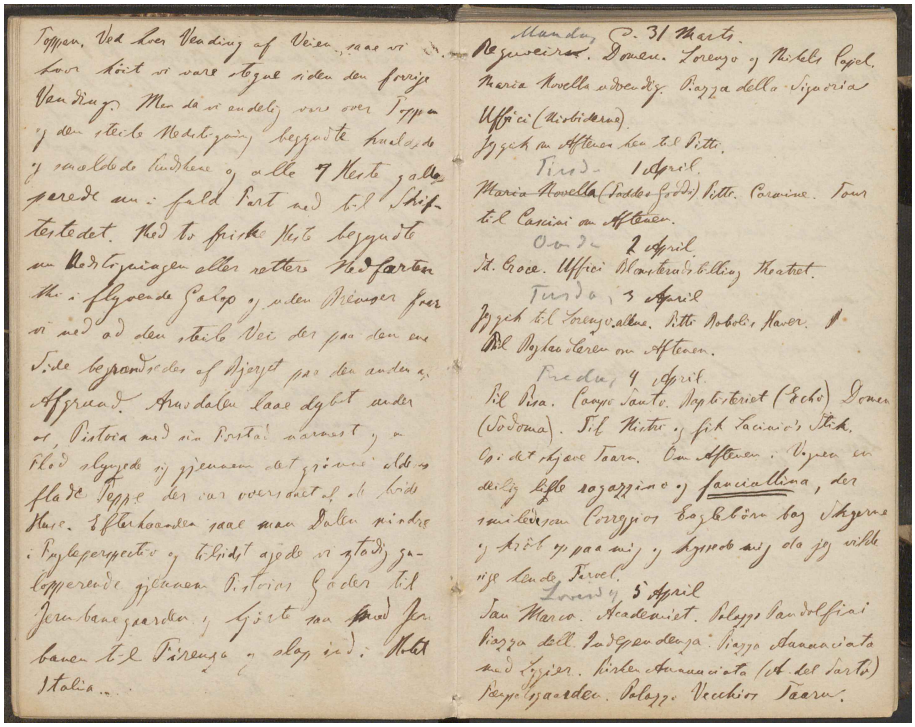

et lille Christian(hyg)tilbede) Under det Apotheuaris der prædiker for Menigheden der er fremstillet som Baar. Vorherre haand i Skyen øverst. Himlen, I Løftet ses Kjælderarbet, Søderne der stod paa de ver store gamle Klaabede Klatter er udpolkede paa tvers af Marmorarene. I Midten Graven der staar, under Vand y dybt nede i Jorden er der i den underste Støje et Rum i Form af et groft Kors y over det en Rotunde. Det derved laa Hovederne af de gamle Søder parrede Søder der laa de staaet paa Bagsiden. Dyrinsparte: det var nerdeles vanhyggelig ud først. Efter atter at have besøgt Vitale y S. Maria stege vi i Diligencen y kjørte en lidt Hjedelig Vei i Regnvejr y ad Kortoplagri til Ravenna y ad Jernbanen til Bologna. Der var ikke et Rum i Ravenna uden et der jo stod [illegible]

Søndag d. 30. Marts.
Vi stege i Diligencen om Morgenen Kl 7 for ca. 1 Time at kjøre til Ravenna. Det varede længe inden vi kom ud af Bologna Udenværker, der strakte sig meget langt paa begge Sider af Floden. Der anlægges en Jernbane der ligesom følger Floden. Et Stød saa vi en ubyge stor Canal begynde y en lang Række Schachter gaae ned til den. Egnen var deilig en smuk Dal, dog ikke saa meget Træevext som ved den skyllende Flod i Nuaden. Ved Poveretta fik vi 2 Heste til (7 i alt) y kjørte om i Trav op ad Dalen lille smaller y Floden voksen det stadigvoxede y Vandet løb med ad alle Kløfterne y de smaa Landbrug saae forh ved bedre Skridt. Heller ikke her var der mange Træer. Kort efterhaand gik det i Galop ca. 1 Time det dog for Resten y en ca. de Vetture vanskelig op i

Toppen. Ved hver Vending af Veien, saae vi hver Gang vi vare nogle Siden den forrige Vending. Men da vi endelig vare over Toppen og den steile Nedstigning begyndte, kunde de og vanskelige Kudskene og alle 7 Heste jalle spændes om i fuld Fart ned til Skiftestedet. Ved to friske Heste begyndte nu Nedkjørselen, eller rettere Nedfarten thi i fligende Galop og uden Stands foer vi ned ad den steile Vei, der paa den ene Side begrændses af Bjerget paa den anden af Afgrunden. Arnodalen laae dybt under os. Pistoia med sin Portal i Baggrunden og en Skov af Cypresser og gjennem det grønne Løv blinkede Toppe der var oversnedt af de kolde Vinde. Efterhaanden saae man Dalen mindre i Perspectiv og tilsidst ajede vi glad og galopperende gjennem Pistoias Porter til Jernbanegaarden og kjørte saa med Jernbanen til Florents og videre til Mellem Italien.

Mandag D. 31 Marts.
Regnvejr. Domen. Lorenzo og Nikolo Capel. Maria Novella m. m. Piazza della Signoria Uffici (Nedbidelse)
Kjøbt en Aftenen den til Pitti.

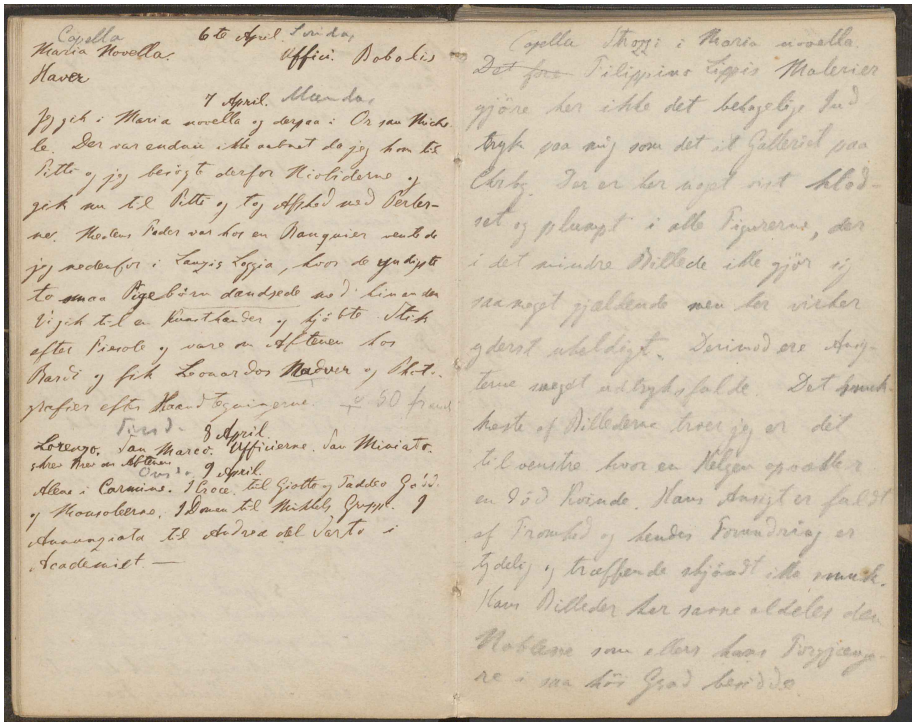
Tirsd. 1 April.
Maria Novella (Faddes Grav) Pitti. Carmine. Tour til Cascini om Aftenen.

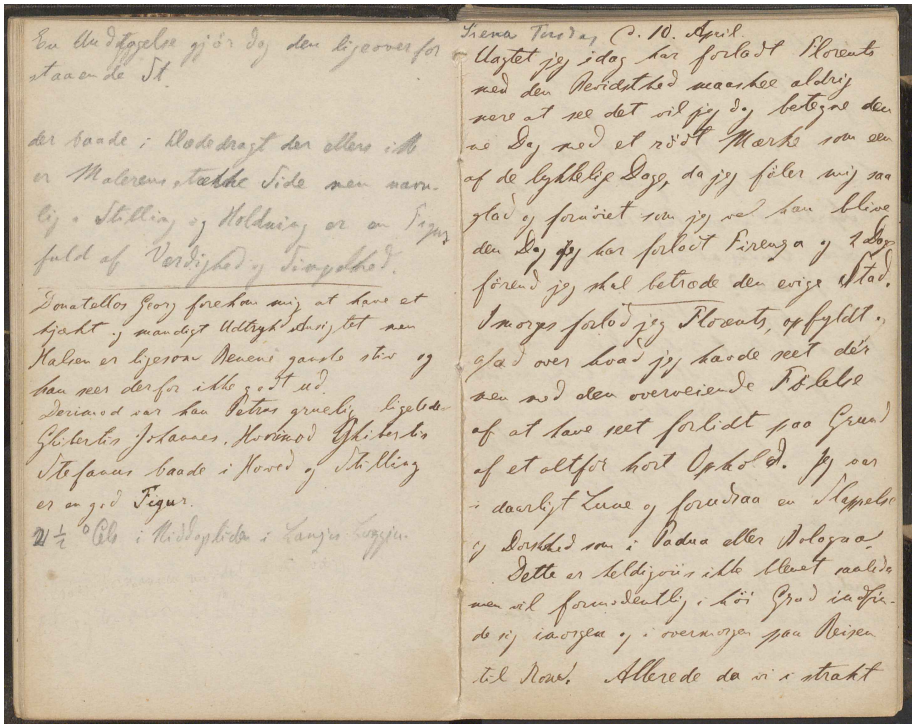
Onsd. 2 April.
S. Croce. Uffici Blandt andet Billing Maatet.

Torsd. 3 April.
Kjørt til Torregalleen. Pitti Nabobi, Haver. Ditto Nydandelaren om Aftenen.

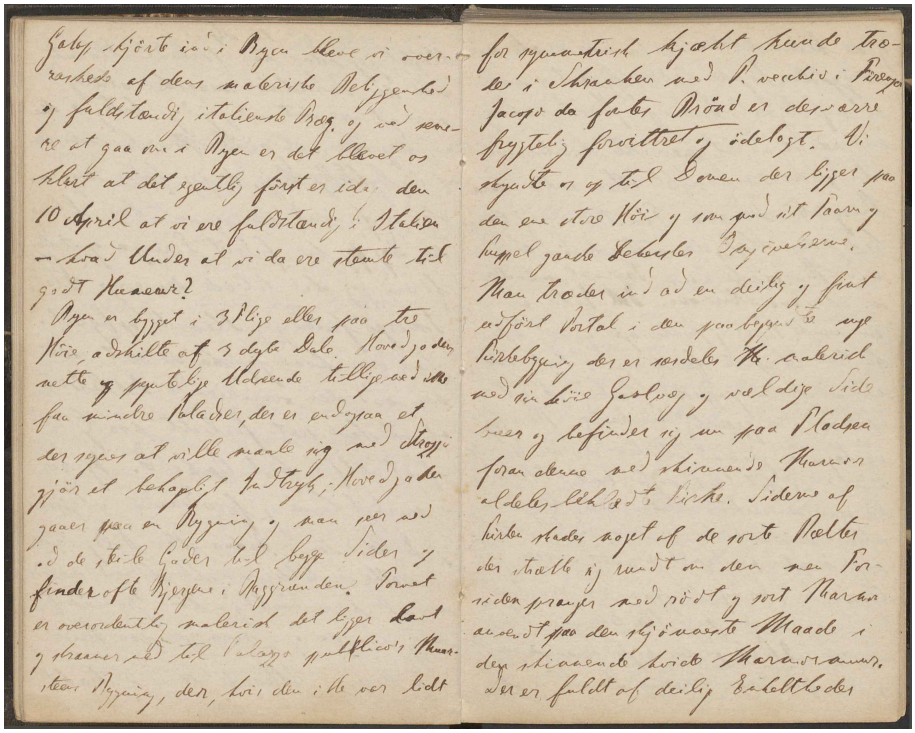
Fredag 4 April.
Til Pisa. Campo Santo. Baptisteriet (Echo) Domen (Sodoma). Til Kirken i Fisk Cascini Stads. Gi det skjøne Taarn. Om Aftenen i Cirkus en dellig lille Rozaggine og Cascinellina, der smilede saa Cirkusen Bagtøien bag Skjærmen og kiggede op paa mig og Kyssede mig, da jeg ikke vilde ind i Cirkus.

Lørd. 5 April.
San Marco. Academiet. Palazzo Pandolfini Piazza dell Indipendenza. Piazza Annunziata med Ryttere. Kirken Annunziata (14 del Sarto) Pensionsgaarden. Palazzo Vecchio. Taarn.

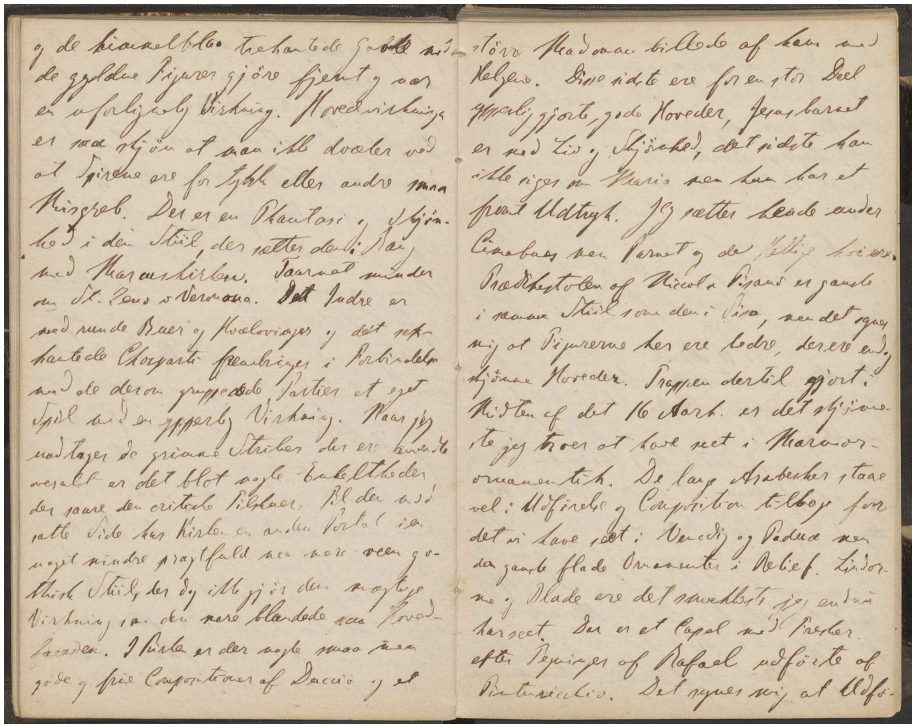

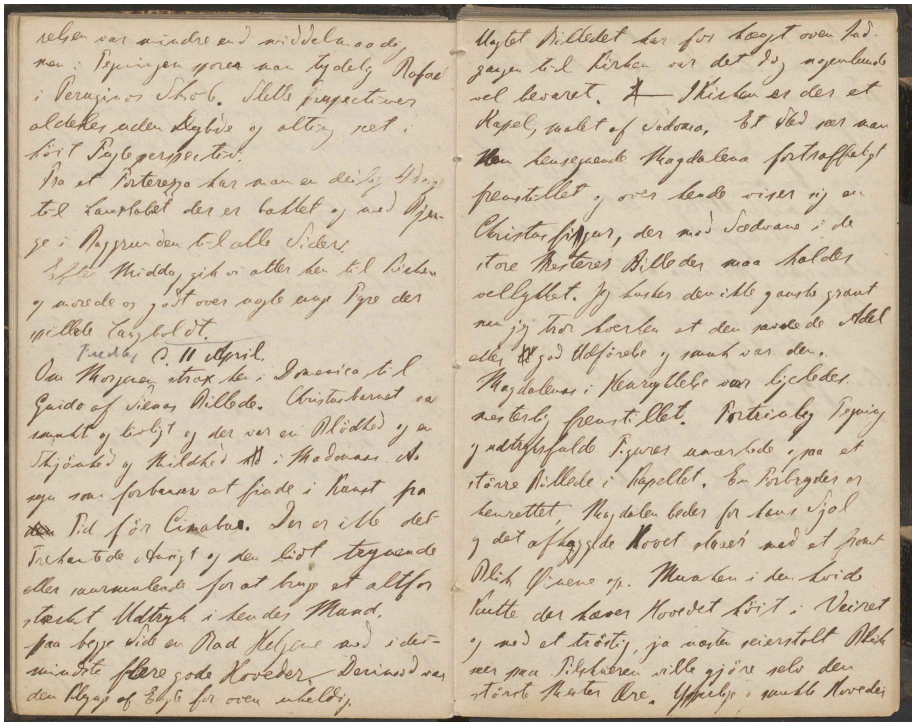

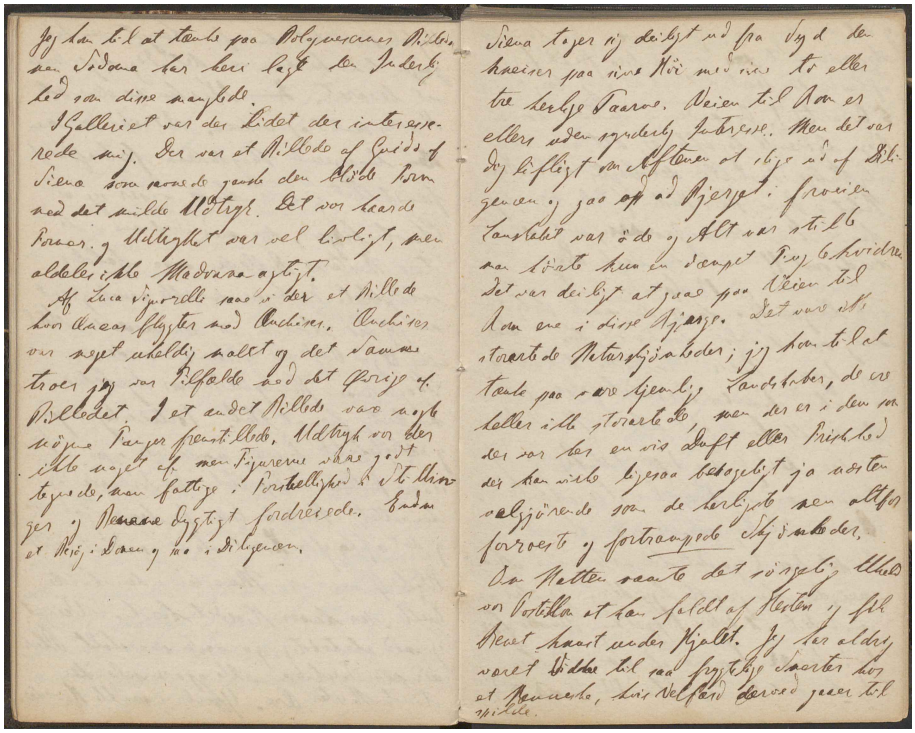
J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

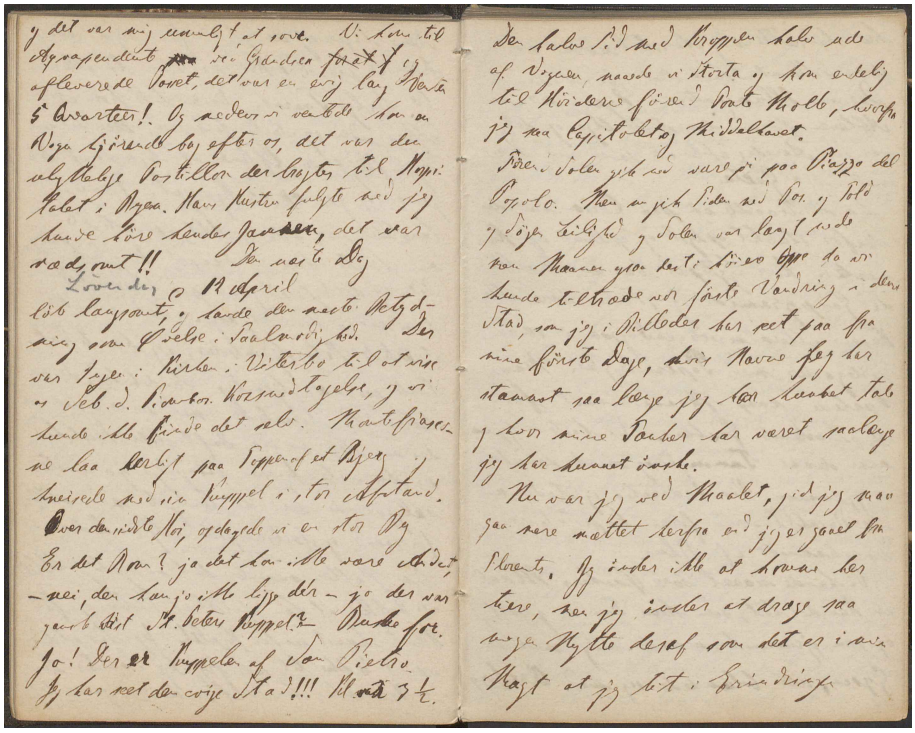

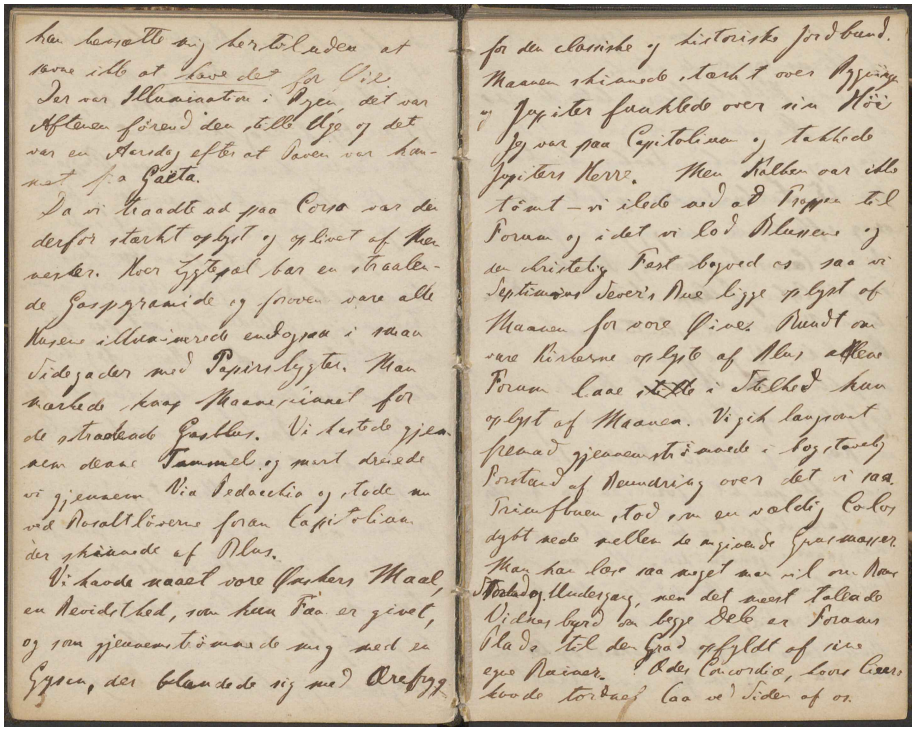
J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

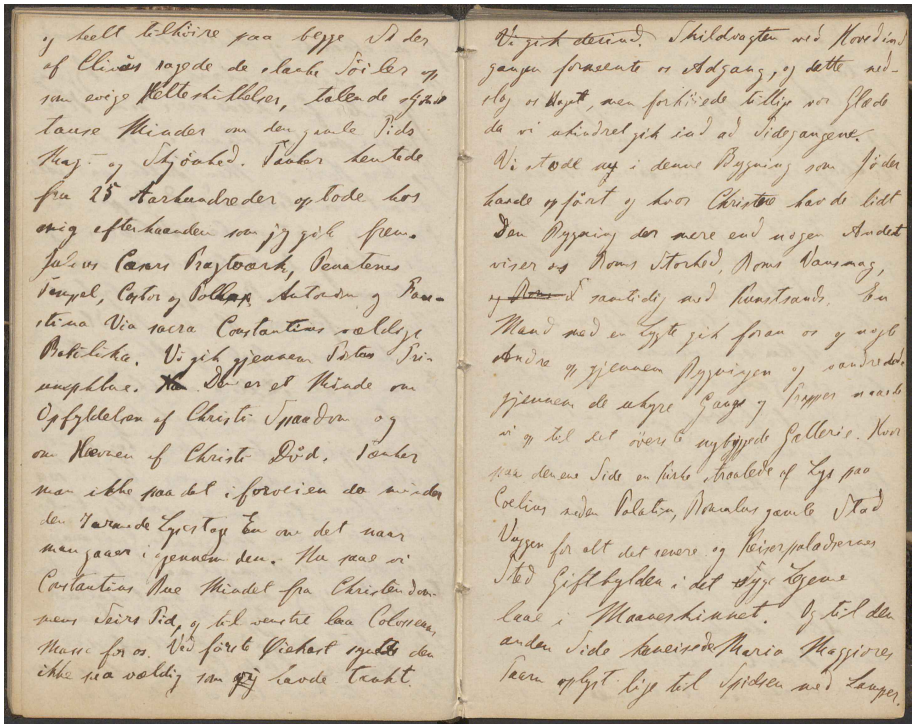

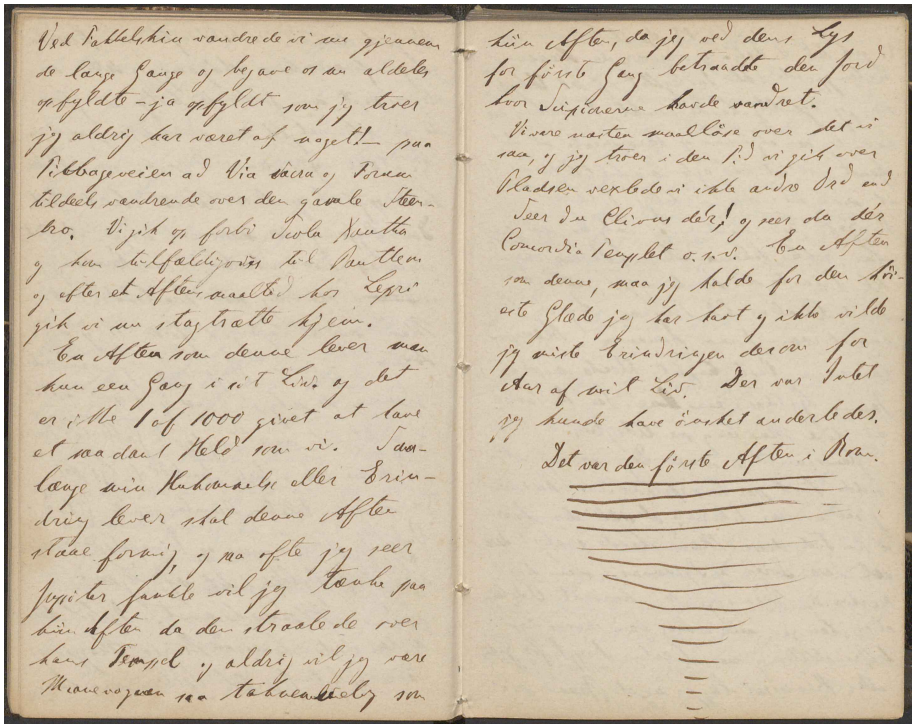

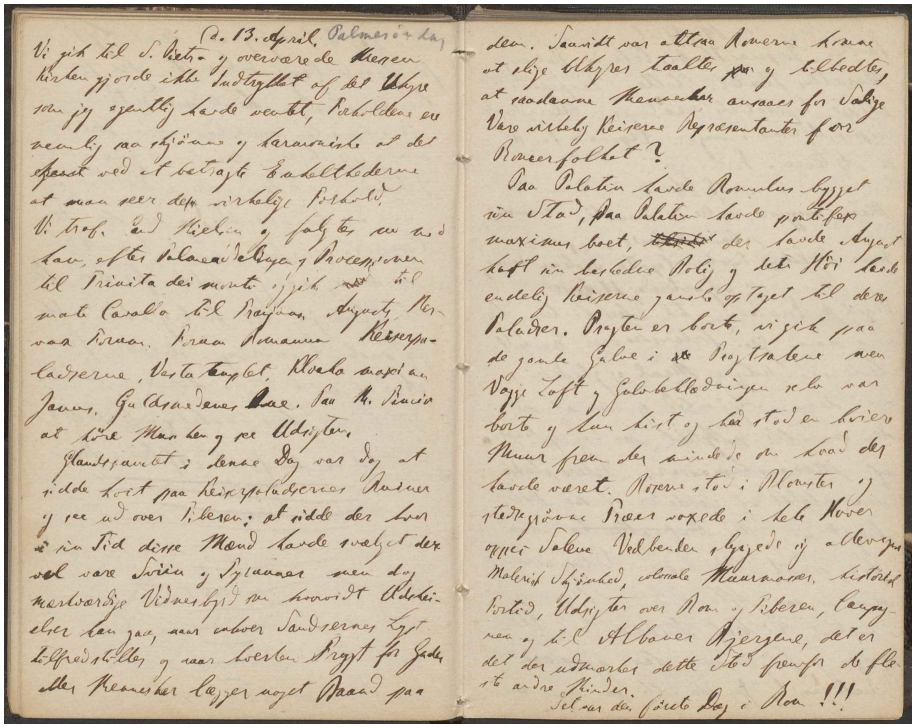

Ved Pallatskia vandrede vi om gjennem de lange Gange og begave os an alldels opfyldte – ja opfyldt som jeg tror jeg aldrig har været af noget! — paa Tilbageveien ad Via sacra og Roma tilbedt, vandrende over den gamle Steenbro. Vigist og forbi Scala Santta og kom tilfældigvis til Pantheon og efter et Aftenmaaltid hos Lepri gik vi om i Logerne hjem.

En Aften som denne lever man kun een Gang i sit Liv og det er ikke 1 af 1000 givet at have et saadant Held som vi. I samme Øieblik Kuhnmelig eller Steindrig lever skal denne Aften staae forani, jeg maa ofte jeg seer Jupiter samle vil jeg tænke paa hin Aften da den straalede over dens Tempel og aldrig vil jeg vare Mauvaysen nok takkemelig om hin Aften, da jeg ved dens Lys for første Gang betraadte den jordiske Sfinxdrenne havde vandret.

Vi vare nasten maalløse over det vi saae, og jeg tror i den Tid vi gik over Pladsen vexlede vi ikke andre Ord end Seer du Cirkus der! og seer du der Concordia Templet o. s. v. En Aften som denne, saa jeg holde for den største Glade jeg har havt og ikke vilde jeg ønske Triadrigen dersom for Alvor af mit Liv. Der var Intet jeg kunde have ønsket anderledes.

Det var den første Aften i Rom.

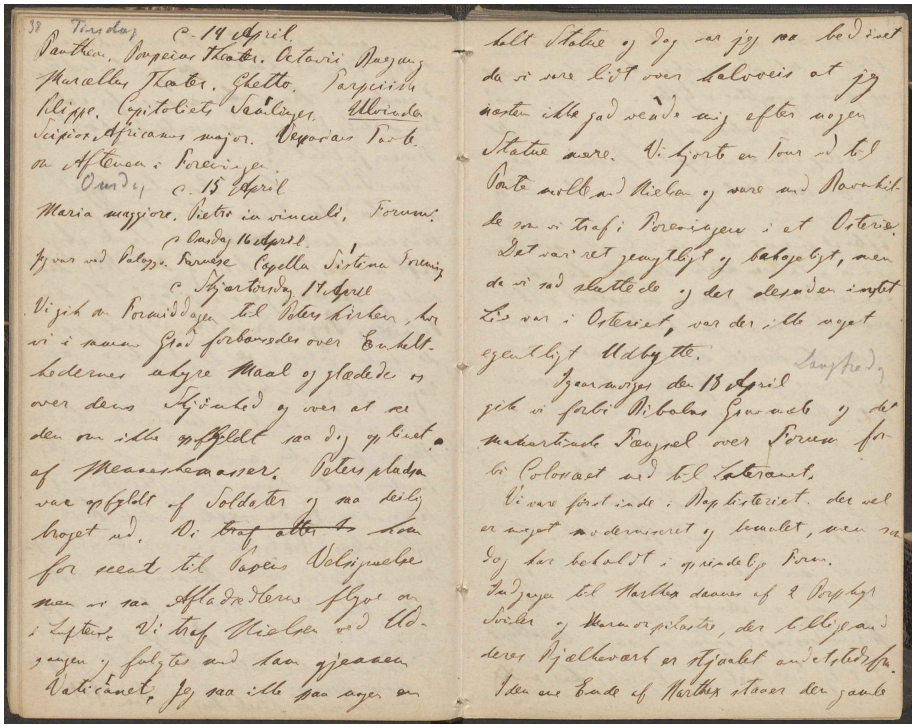
d. 13. April. Palmesøn-dag

Vi gik til S. Pietro y overvare de Riter Kirken gjorde ikke Indtrykket af det Ubyge som jeg egentlig havde ventet, Pavelaben er meget smuk og karakteristisk alt det ejendt ved at betragte Cardinalerne at man seer dem virkelig Pavelig. Vi traf. ud Kirken y fulgte en ud han efter Solennitetens Slutning y Processionen til Piazza del mente y gik til Monte Cavallo til Palatset. Hvor vor Nation Pave Romanus Keiserpaladserne, Vatikanet, Klosteret maxi an Jesuiter, Guldgaardene Bad. San M. Maria at børe Mandler y se Ubyster.

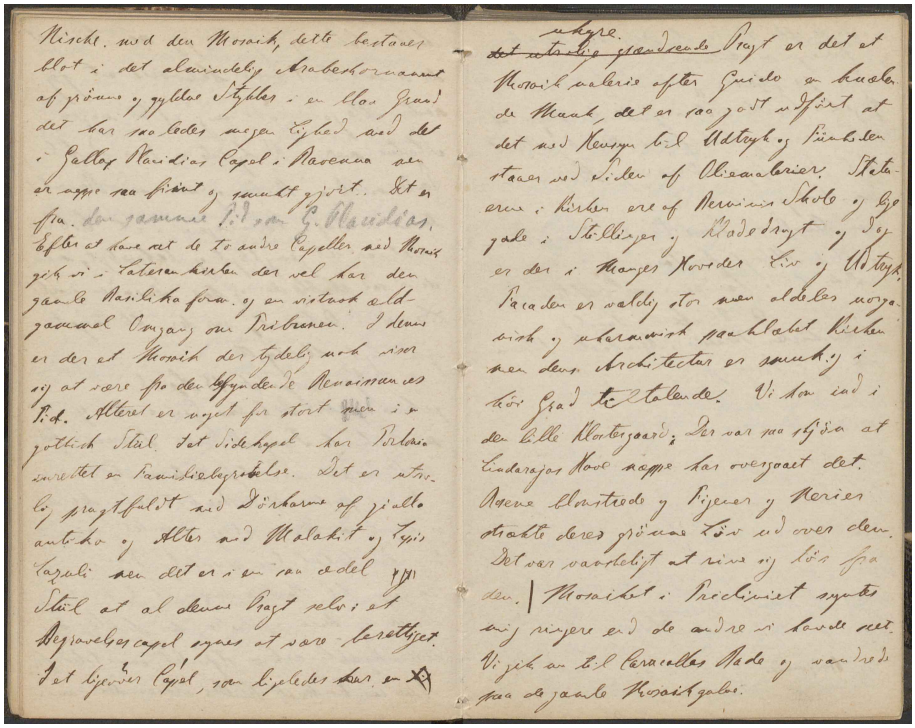
Glandsparret i denne Dag var dog at sidde lidt paa Keiserpaladsernes Ruiner y see ud over Liberen: at sidde der hvor i sin Tid disse Mænd havde svulgt dex ved vore Fødder y Pyramider som dog mærkværdige Vidnesbyrd om hvordt Aldrei eller han jage, naar enhver Sandserne Lyst tilfredsstillet y naar hverken Nygt for Gode eller Ræsonnér lægger noget Baand paa den. Saaledes var altsaa Romere kunne at skjøe blodres taalte y tilbedte, at saadanne Mennesker ansaes for Dele Vore virkelig Keiseres Repræsentanter for Romerfolket?

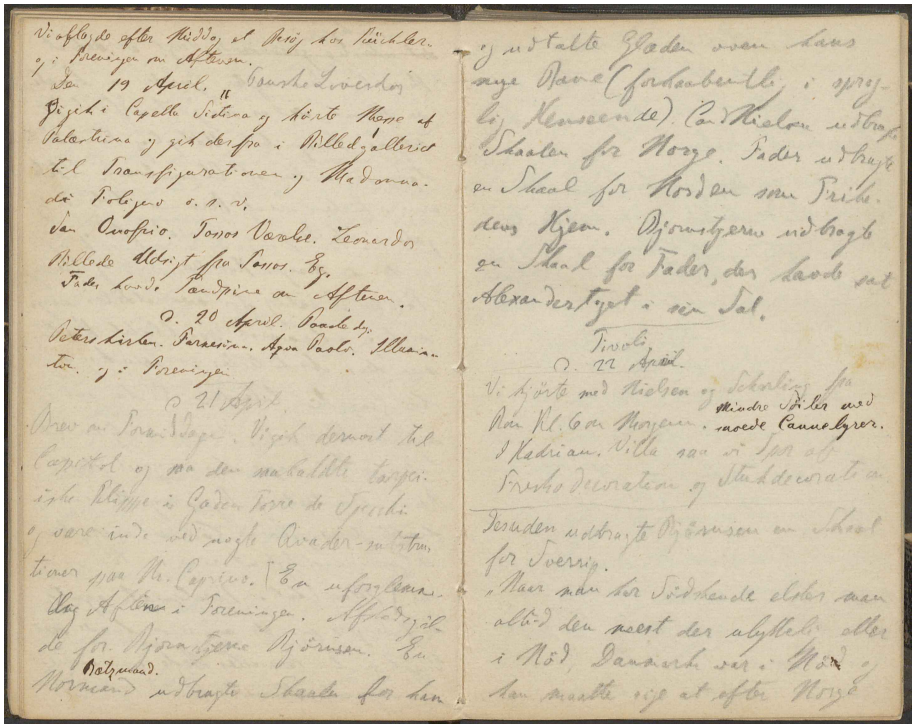
Paa Palatin havde Romulus bygget sin Stad, paa Palatin havde patricierne maximum boet, der havde deres Hyrer sit herlige Politi y dette Sted havde endelig Keiserne gjort til deres Paladser. Prægten er borte, vi gik paa de gamle Gulve i de Prægtsale hvor Vægge Loft y Gulvbeklædningen selv var borte y kun hist y her stod en hvid Mur fra den tidligere Tid af den havde været. Rotter stod i Klosteret y stedsegrønne Træer voxede i hele Hoben oppe Solene Valdenser y Græsset y allevegne Malerisk Skjønhed, eldgamle Mauranser, historisk Jord, Udsigter over Rom y Liberen, Campagnen y til Albaner Bjergene, det er det der udmarker dette Sted fremfor de fleste andre Steder.

Sel var den første Dag i Rom !!!

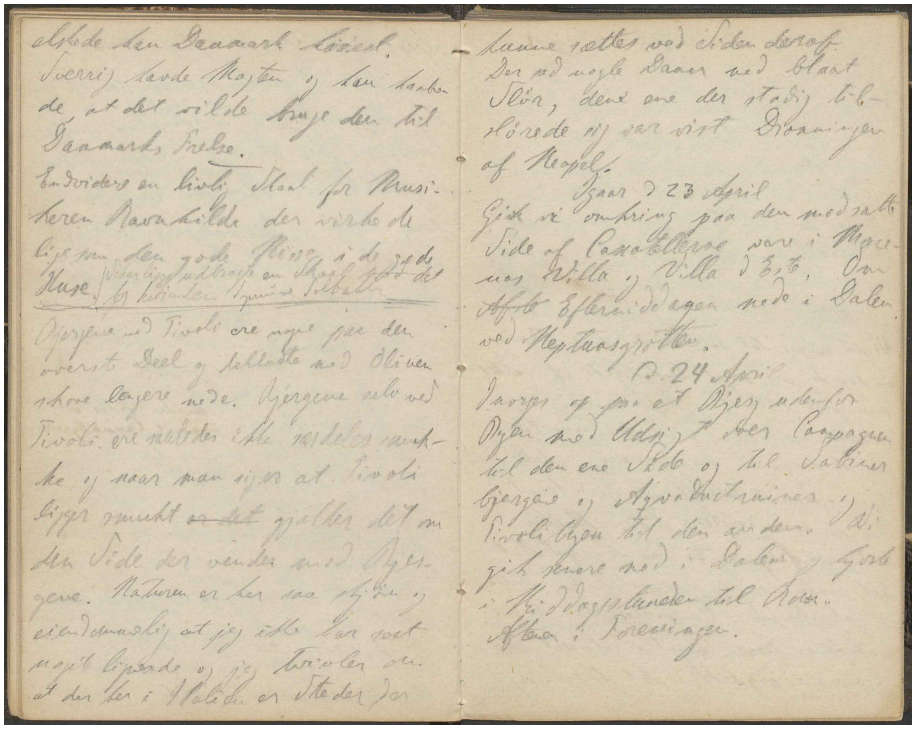

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

afsloede den Daanmark Kjøbenh. Sverrig havde Magten i Sin Haand de at det vilde bruge den til Daamarks Fordeel.

En videre en livlig Skaal for Musikeren Rosenhilde der virkede de Lige saa den gode Vine i de gode Huse, [illegible] [illegible]

Gjerdene ved Tivoli ere nøgne paa den øverste Deel og beklædte med Oliven skove længere nede. Gjerdene selv ved Tivoli ere saaledes ikke saadanne smukke i saar man siger at Tivoli ligger smukt ~~er det~~ gjælder det om den Side der vender ned Gjerdene. Naturen er her saa skjøn i eiendommelig at jeg ikke har seet noget ligesaa, jeg tvivler om at den her i Italien er Steder for

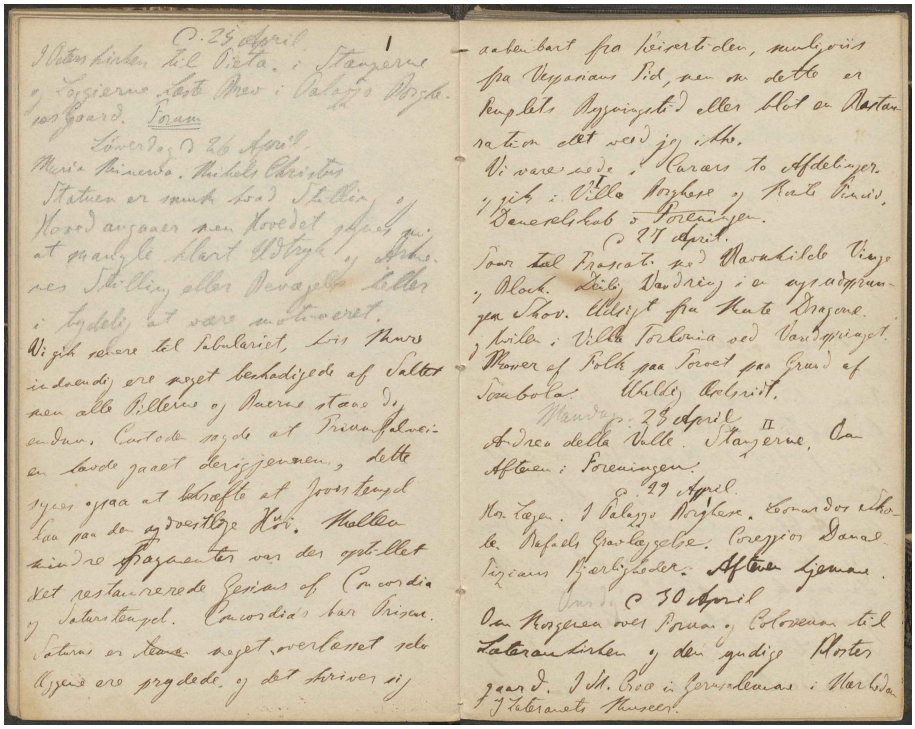
samme rettes ved siden deraf. Der ud voxte Daar ved Daar Slöe, dens ene der stadig blomstrede vi saa vist Dronninger af Neapel.

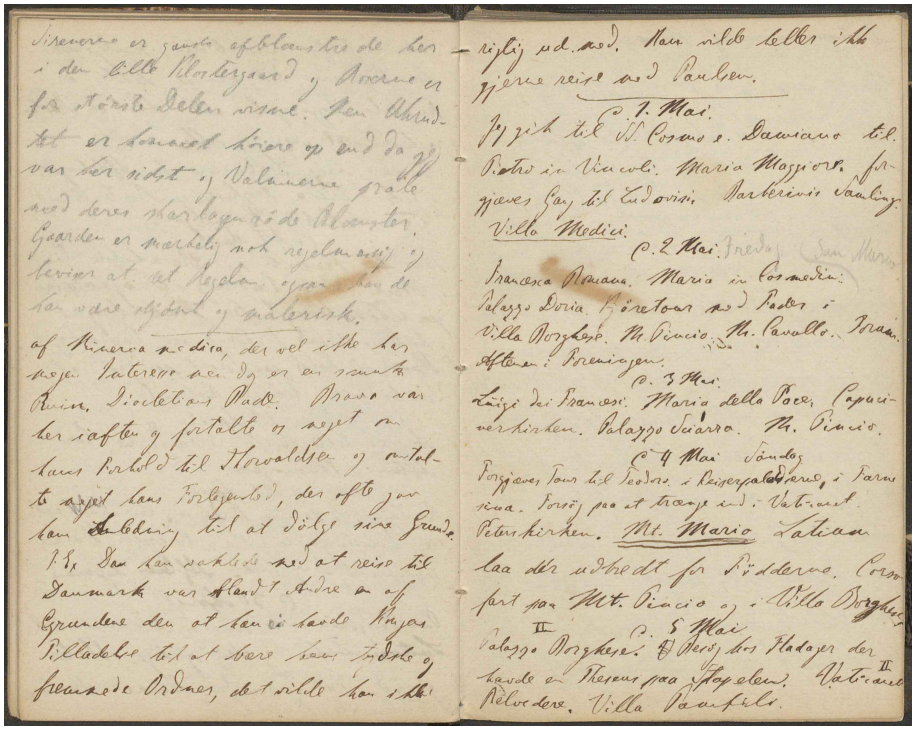
Saar d 23 April

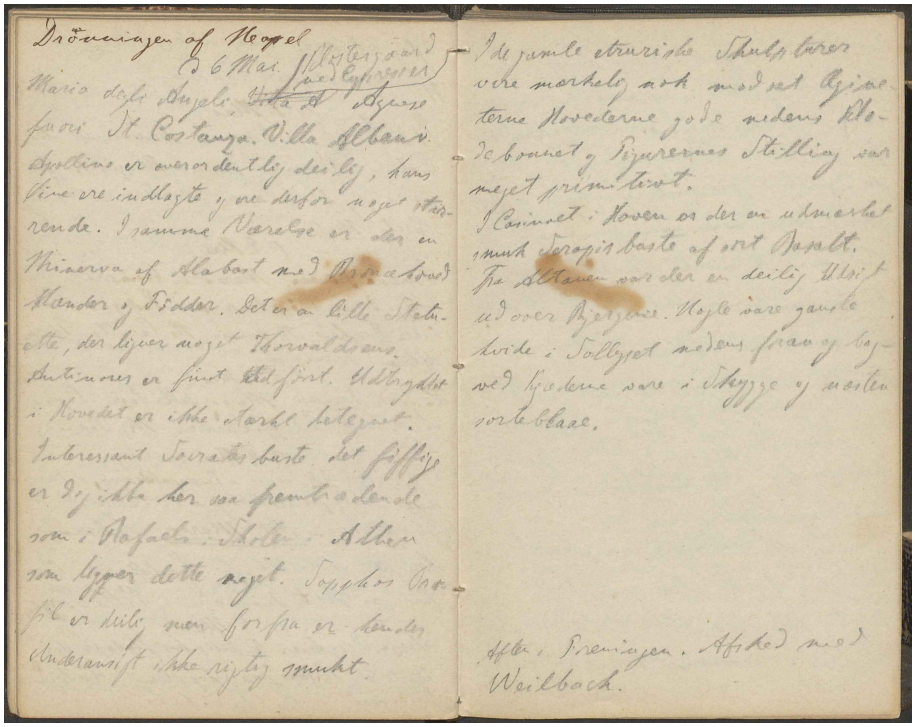
Gik vi omkring paa den nedre Side af Caracallas vare i Museum Villa i Villa d Este. Om Aften Efterretningen nede i Dalen ved Neptunsgrotten.

d 24 April

Havde os paa at Gjøre udenfor Byen med Udsigt over Campagnen til den ene Side og til Sabiner Bjergene og Aqvaductruinerne i Tivoli Byen til den anden. Vi gik senere ned i Dalen og kjørte i Vogn tilbage til Rom. Aften i Forestillingen.

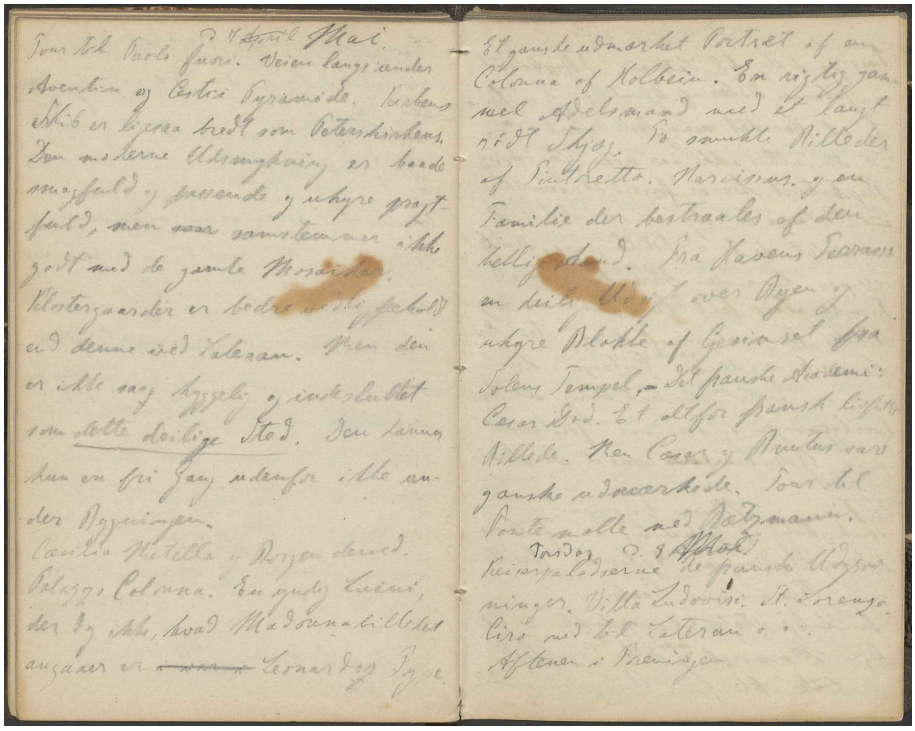

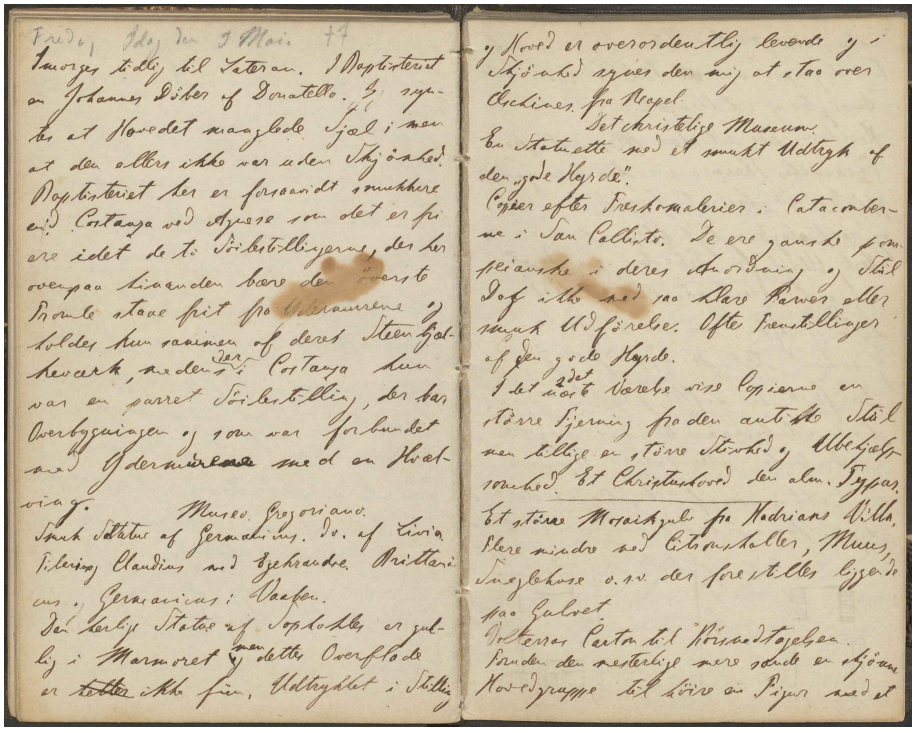

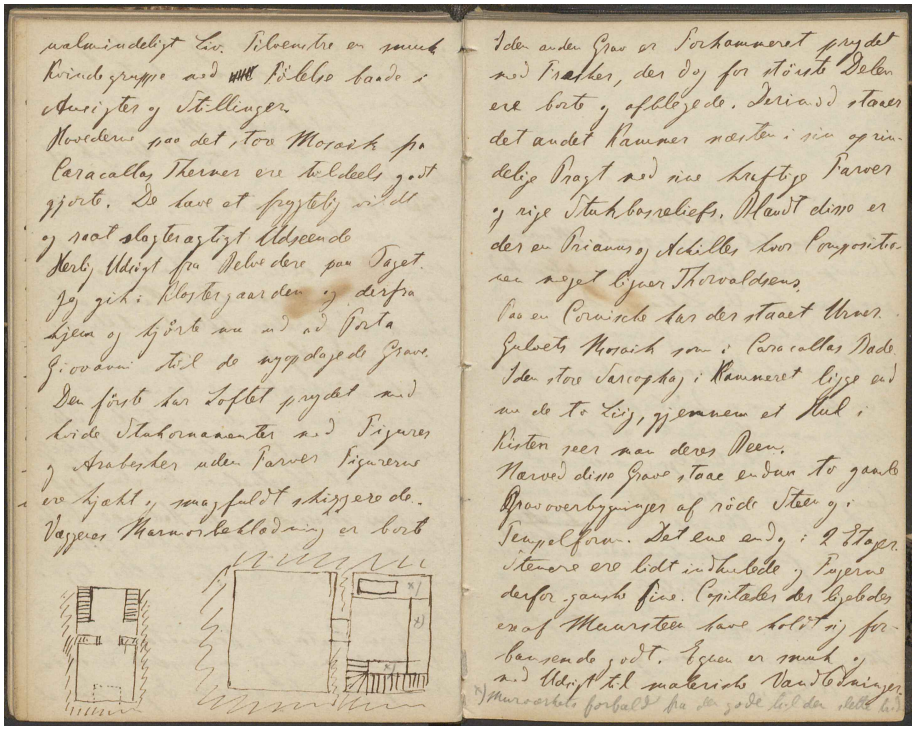
Drøvningen af Nogel
6 Mai. Hjelm paa d
Maria delle Angeli. Vila A Ayers
favor St. Costanza. Villa Albani.
Apollino er overordentlig deilig, hans
Hine ere indlagte y vre derfor noget for-
rende. I samme Værelse er der en
Minerva af Alabast med Ugle paa hvert
Haander y Fødder. Det er en lille Statu-
ette, der ligner noget Thorvaldsens.
Antinous er smuk ikke fint. Udtrykket
i Hovedet er ikke stærkt betegnet.
Interessant Socrates buste det giftig
er dej ikke her saa fremtrædende
som i Rafaels Skole - Athen
som ligger dette nejet. Sappho Cro-
fil er deilig men forøvrigt er hender
Underansigt ikke rigtig smukt.

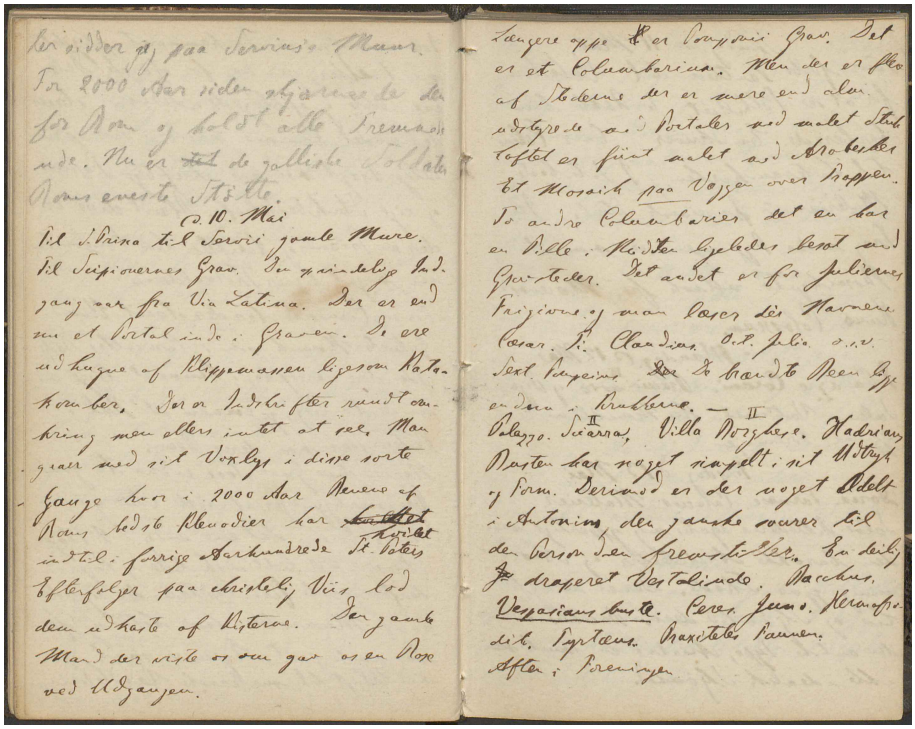
De gamle etruriske Skulpturer
vare morkelig ark med det Ejen-
terne Hovederne gode medens Kle-
dedragten y Figurernes Stilling var
meget primitivt.
I Cabinet i Hoven er der en udmærket
smuk Terapis baste af sort Basalt.
Fra Altanen var der en deilig Udsigt
ud over Bjergene. Hojle vare gamle
hvide i Tollyget medens fravy bej-
ved hjedene vare i Skygge y meden
varte blaae.

Aften i Drevningen. Afskied med
Weilbach.

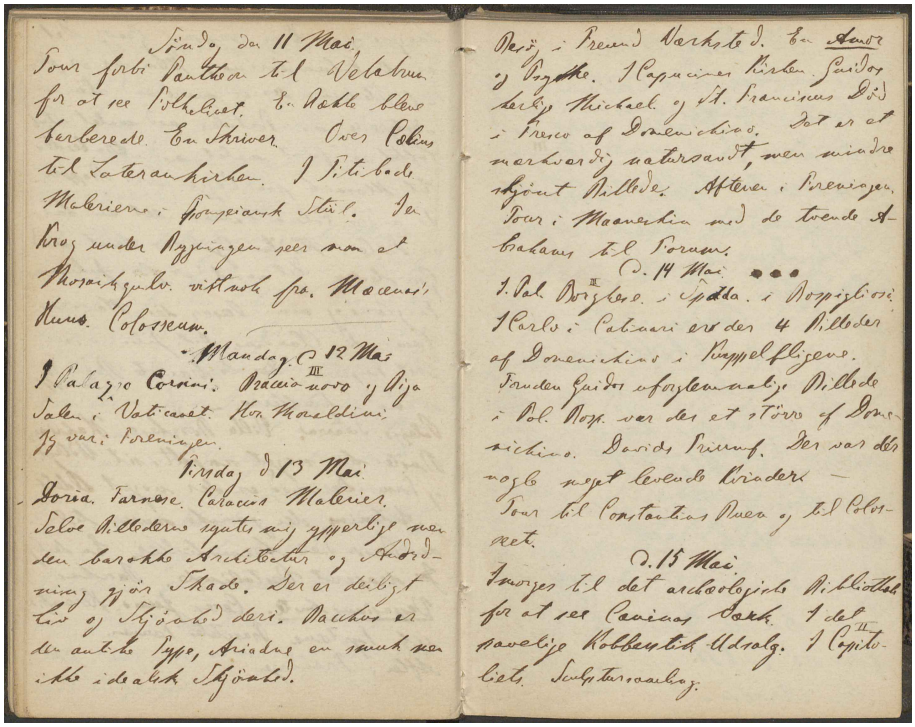

ser sidder gj paa Servius's Mure.
For 2000 Aar siden skjærede de
for Rom og holdt alle fremmede
ude. Nu er det de gallisk Soldater
Roms ewige Stille.

D. 10. Mai

Til i Dag til Torri gamle Mure.
Til Scipionernes Grav. En yndelig Ind-
gang ad fra Via Latina. Der er end
nu et Portal inde i Graven. De ere
ved Hugne af Klippemassen ligesom Kata-
komber. Jo er Indskrifter meget om-
kring men ellers intet at see. Man
gaar med sit Lys i disse sorte
Gange hen i 2000 Aar Rester af
Roms bedre Klenodier har ~~kun lidet~~ kun lidet
indtil i forrige Aarhundrede St. Peters
Efterfølger paa christelig Vis lod
dem udhugge af Ruinerne. Den gamle
Mand der viste os om gav os en Rose
ved Udgangen.

Langere oppe ad er Campanii Grav. Det
er et Columbarium. Men der er flere
af Rodene end ere mere end alm.
udgravede og Portaler ved meget Stuk
Loftet er fint malet ved Arabesker
Et Mosaik paa Vejen over Kappen.
To andre Columbarier det en har
en Kalle i. Ridder Gjeldes begge ved
Gravsteder. Det andet er for Julierne
Frigions og man læser Liv Navnene
Cæsar. L. Claudius. C.I. Julia. C.V.
Sext Empeius. Der to havde Rom Gj
endom i Krabberne. — II
Palazzo. Sciarra, Villa Borghese. Hadrians
Rester har noget ricaelt i sit Udtryk
og Form. Derimod er der noget Adelt
i Antonins, den yndede sværer til
de Person den Grevskabet. En deilig
Fr. draperet Vestalinde. Bacchus.
Vespasians buste. Perer. Jesus. Hermafro-
dit. Tyrtæus. Praxiteles Faunen.
Ofter i Forening

Søndag den 11 Mai
Tour forbi Pantheon til Vatikanet for at see Belvedere. Dette blev berørede. En Skriver Over Colins til Lateranskirken. I Fiskebods Malerierne i Pompejanske Stil. De Kroge under Hvælvingen seer man af Mosaikgulve. vidtberømt fra Mæcenas Huus. Colosseum.

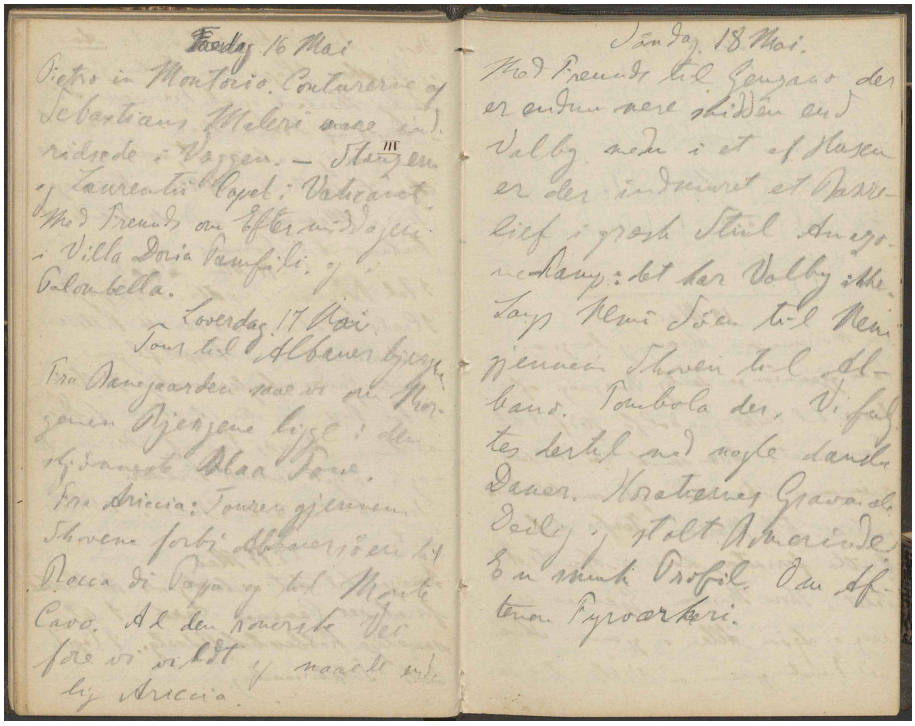
Mandag d 12 Mai
I Palazzo Corsini. Braccio nuovo i Bjergsalen i Vaticanet. Hr. Maraldini Jg var i Forening.

Tirsdag d 13 Mai
Doria. Farnese. Colonna Malerier. Selve Billederne synte mig ypperlig men den barokke Architektur og Anordning gjør Skade. Der er deilligt Lys og Skyggerne dertil. Bacchus er den antike Type, Ariadne en smuk men ikke idealisk Skjønhed.

Derpå i Fremmed Varkasto d. 6a Aandre og Brygge. I Capuciner Kirken Guido Reni Michael og St. Franciscus Død i Fresco af Domenichino. Det er et mærkværdigt naturskjønt, men meget skjønt Billede. Aftenen i Forretningen. Tour i Maanedskin med de tvende Arbaner til Forum.

D. 14 Mai
I Pal. Borghese. i Capella. i Borgheserne. I Carlo i Catacomberne er der 4 Billeder af Domenichino i Kuppelhvælvene. Fornden Guido uforglemmelige Billede i Pal. Borgh. var der et Par af Domenichino. David Triumf. Der var der også meget elskværdige Piger — Tour til Constantins Buen og til Colosseet.

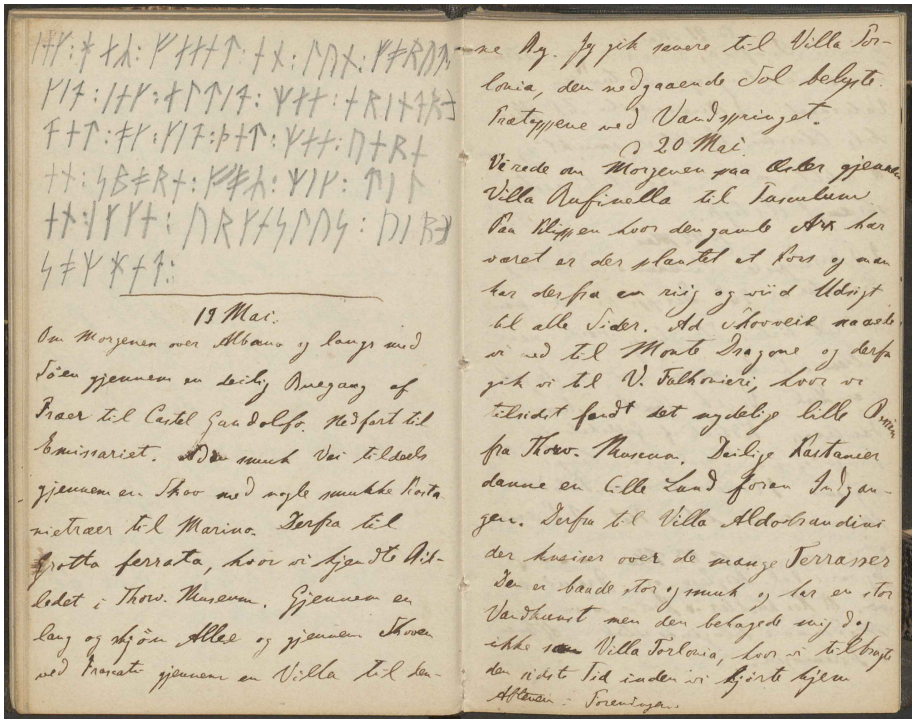
D. 15 Mai
Tourgjer til det archæologiske Bibliothek for at see Canina Værk. I det skjønneligt Kobberstik Udsalg. I Capitolet. Skulpturgallerie.

Fredag 16 Mai
Pietro in Montorio. Conturerne af Sebastians Malerie ovre indridsede i Væggen. — Skuen i Laurentii Kapel: Urbanus d. 2den med Frendt om Efterladenskaber i Villa Doria Pamfili, ved Colombella.

Lørdag 17 Mai.
Tour til Albanerbjergene
Fra Dagsgarden nær ved Porta Maggiore Hjørnet ligger i den nydannede Gade Via Merulana.
Fra Ariccia: Tourer gjennem Skoven forbi Albanersøen til Rocca di Papa og til Monte Cavo. Af den smukke Vei fore vi vildt i nærheden af Ariccia.

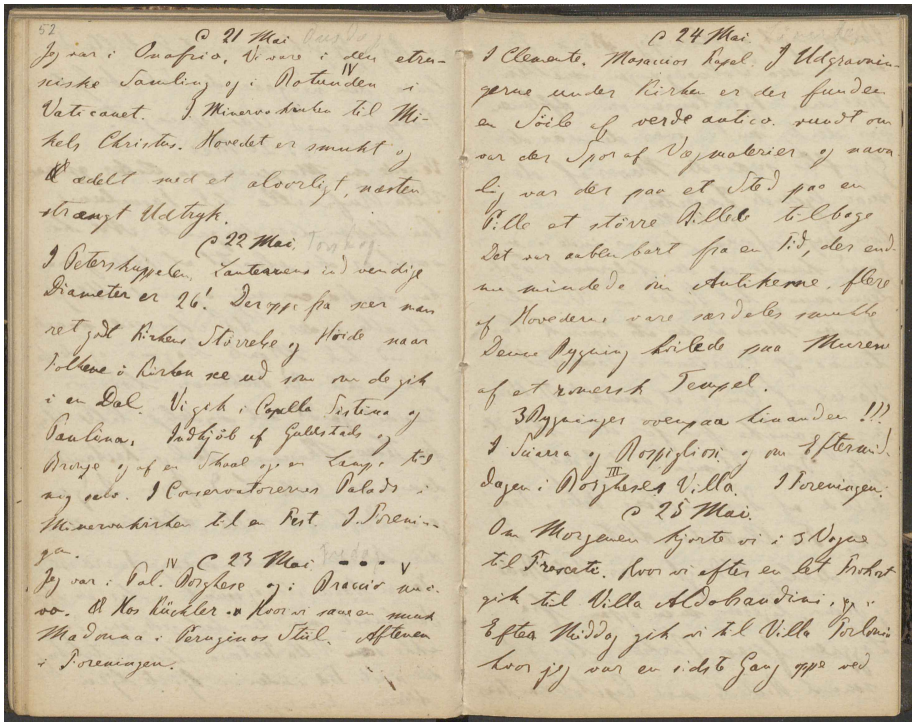
Søndag 18 Mai.
Med Frendt til Genzano der er endnu nære skidden end Velby neden i et af Huserne er der indmuret et Basrelief i græsk Stiil Antoninus Pius: det har Velby ikke. Taget Veien til Nemi nemmen Skoven til Albano. Tombola der. Vi fulgte dertil med nogle danske Damer. Konkurrence Gravaldeelig i stort Amerikansk Kunstnerprofil. Den aftenen Fyrværkeri.

13 Mai.
Om Morgenen over Albano og langs med Søen gjennem en deilig Vei gang af Træer til Castel Gandolfo. Herfra til Emissariet. Derfra rundt Vei til Aldobrandini gjennem en Skov med mange smukke Pinietræer til Marino. Derfra til Grotta ferrata, hvor vi hjemsøgte Klosteret i Thorv. Museum. Gjennem en lang og skjön Allee og gjennem Skoven ved Frascati gjennem en Villa til den-

ne By. Vi gik senere til Villa Torlonia, den nedgaaende Sol belyste Pinetræerne ved Vandspringet.

20 Mai.
Vi rede om Morgenen paa Aasen gjennem Villa Ruffinella til Tusculum. Paa Vejen hvor den gamle Arx har været er der plantet et Kors og man har derfra en riisj og vid Udsigt til alle Sider. Ad skovveien naaede vi ned til Monte Grazone og derfra gik vi til V. Falconieri, hvor vi tilsidst fandt det ogsaa lille Museum fra Thorv. Museum. Deilig Kastanieskov danner en Lille Lund foran Indgangen. Derfra til Villa Aldobrandini der huser over de mange Terrasser De er baade store og smukke og der er stor Vandkunst men den betagede mig dog ikke saa. Villa Torlonia, hvor vi tilbragte den sidste Tid inden vi hjemsøgte Hjemmet Albano - Torvergata.

52

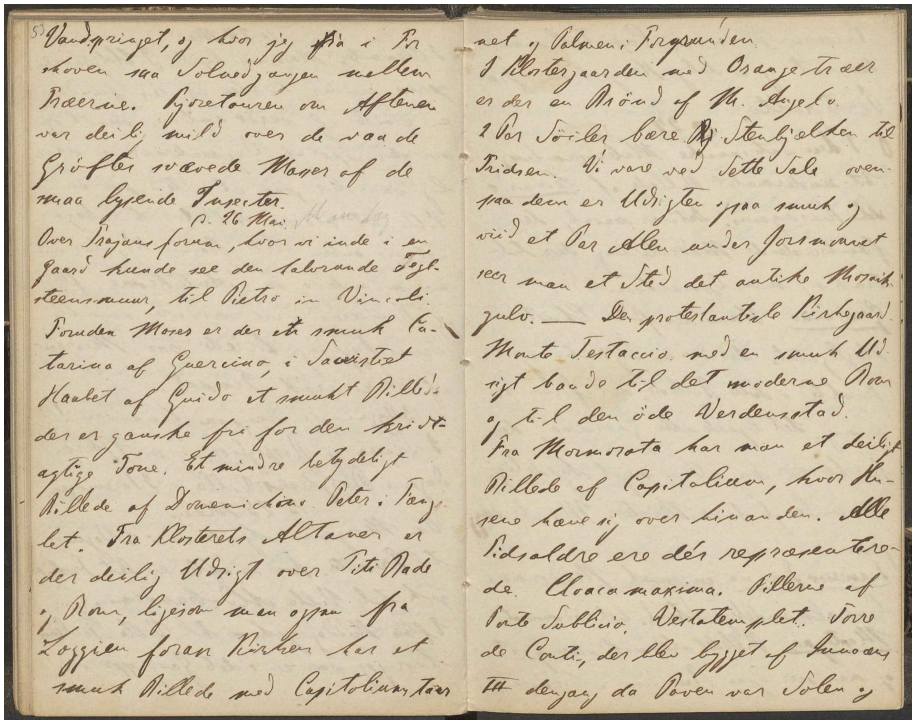
d 21 Mai
Jeg var i Onofrio. Vi vare i den etrus-
kiske Samling og i Rotunden i IV
Vaticanet. I Minervo-kirken til Mi-
chels Christus. Hovedet er smukt og
adelt sat et alvorligt, næsten
strængt Udtryk.

d 22 Mai
I Peterskuppelen. Lanternens indvendige
Diameter er 26'. Derpa sa vor man
ret godt Kirkens Størrelse og Horde naar
Folkene i Kirken see ud som om de gik
i en Dal. Vi gik i Capella Sistina og
Paulina. Indgiøb af Gibbstøb og
Bronze og af en Skaal og en Lampe til
mig selv. I Conservatorernes Palads i
Minervakirken til a Rest. I Forenin-
gen.

d 23 Mai --- V
IV
Jeg var i Val. Borgese og i Braccio nuo-
vo. Til Hos Kuckler og hvor vi saa en smuk
Madonna i Peruginos Stil. Aftenen
i Foreningen.

d 24 Mai
I Cleante. Mosaiken Kopi. I Udgravnin-
gerne under Kirken er der fundet
en Søile af verde antico. rundt om
var der Spor af Vægmalerier og mang
Ej var der paa et Sted paa en
Ville et større Billede tilbage
Det var umuligt paa en Tid, der end-
nu mindede om Antikkerne, flere
af Hovederne vare særdeles smukke
Denne Bygning bestod paa Murene
af et romersk Tempel.
3 Bygninger ovenpaa hinanden !!!
I Siena og Perugia og en Efteraf.
Dagen i Borgheses Villa. I Foreningen.

d 25 Mai
Om Morgenen kjørte vi i 3 Vogne
til Frascati. Hvor vi efter en lille Frokost
gik til Villa Aldobrandini, og
Efter Middag gik vi til Villa Torlo-
hvor jeg var en ikke Gang paa ved

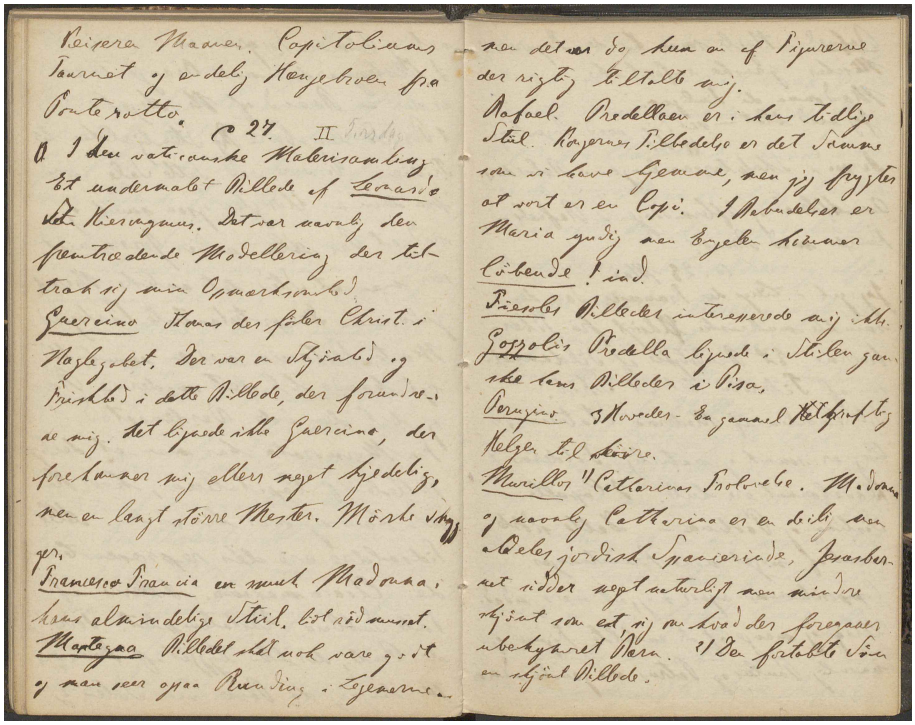
Vandpriget, og hvor gik paa i Retningen mod Solnedgangen mellem Baderne. Gjennemsnitten om Aftenen var deilig mild over de maade Grøfter og øvede Masser af de mange ligende Ruiner.

S. 26 Maj.

Over Bagnos forna, hvor vi inde i en Gaard kunde se den talrande Ögle-steensamling, til Pietro in Vincoli. Foruden Mures er der et smukt Fatarino af Guercino, i Sacristiet Hovedet af Guido et smukt Billede er gaaede fri for den kristelige Tone. Et mindre helgdabjet Billede af Domenichino. Peter i Fængslet. Fra Klosterets Altaner er der deilig Udsigt over Titi Baderne, Rom, Gjesuiterkirken og oppe paa Loggien foran Kirken har et smukt Billede med Capitolinerstatuer af Palmen i Forgrunden.

I Klostergaarden med Orangetræer er der en Brönd af M. Angelo. 2 Par Söiler bare til Stenkjelden til Triden. Vi vare ved Sette Sale ovenpaa den er Udsigten ogsaa smuk og vidt et Par Alen under Jordoverfladen staar man et Stöd det antike Thorshammer. — De protestantiske Kirkegaard Monte Testaccio med en smuk Udsigt bag de til det moderne Rom og til den öde Verdensstad.

Fra Mamertata har man et deilig Billede af Capitolium, hvor Ruinerne have sig over hinanden. Alle Sidealdre ere dér repræsenterede Cloaca maxima. Billedet af Sta Sabbia. Vestatempelet. Vore de Conti, der lille Gyvel af Ruinerne til venstre da Broen var Solen i

Peipers Maaver. Capitolinens Tempel og en deilig Hauglinie paa Pontemotto. c 27. II Sunday

I den vatikanske Malerisamling et underskabt Billede af Leonardo da Vinci. Det var navnlig den spændte Modellering, der tiltrak sig min Opmærksomhed. Guercino Maaned der skiller Christ. i Nagtegalet. Der var en Skjønhed og Friskhed i dette Billede, der forundrede mig. Det ligede ikke Guercino, der forekommer mig ellers meget hjedelig, men en langt større Mester. Mørke Skygger.

Francesco Francia en smuk Madonna, hvis almindelige Stil. lod nød ønsket. Mantegna Billedet skal nok være godt og man seer også Rending i Tegningen, men det var dog ikke en af Figurerne der rigtig tiltalte mig.

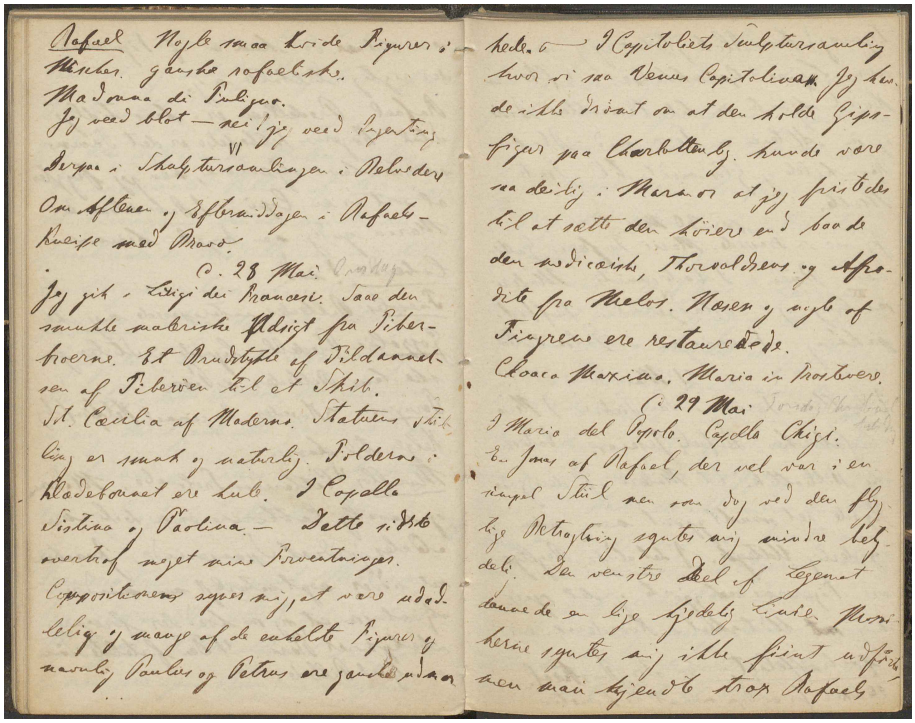
Rafael Prodellaen er i hans tidlige Stil. Kopien Billedet er det Sidste som vi have Grund, men jeg tyster at vort er en Copi. I Predellaen er Maria gudig med Engle knæende tilbende! iad

Piesoles Billeder interesserede mig lidt. Gozzolis Predella ligede i Stilen ganske hans Billeder i Pisa.

Perugino Madonna- Begravelse Helgenfolk Helge til store.

Murillos "Catterinas Bryllup. Madonna og navnlig Catterina er en deilig men Ideles jordisk Sparerinde, Jomfruen ridder noget naturligt men mindre skjønt som et sig om hvad der foregaaer ubekymret Barn. I Den fortabte Søn en skjønt Billede.

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

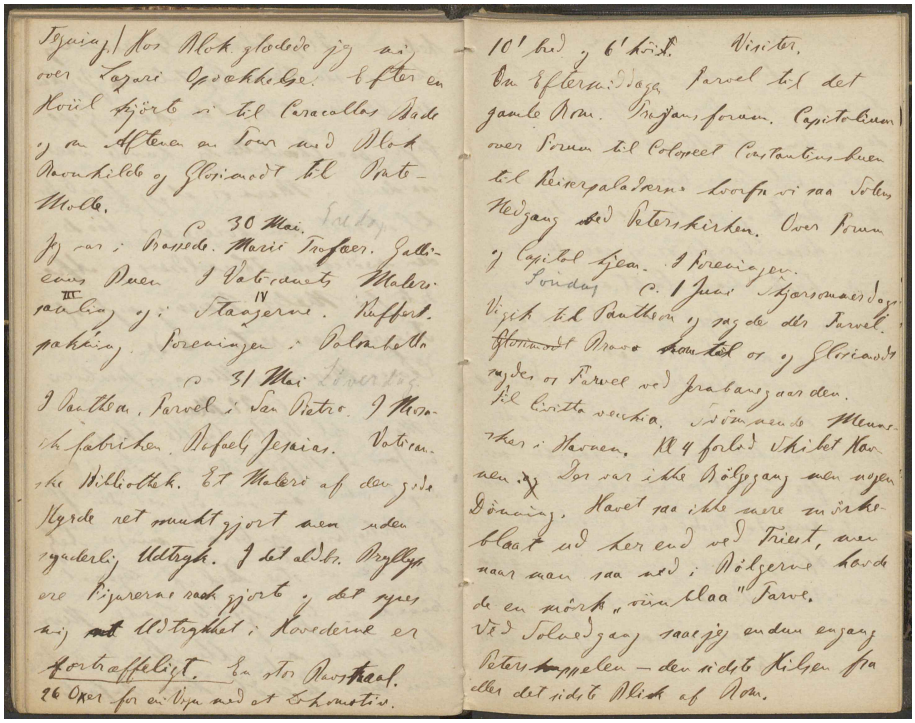
Rafael Nogle smaa hvide Figurer i Marken gjorde usfaelske.
Madonna di Foligno.
Jeg ved blot — nei jeg ved ingenting
VI
derpaa i Skabningsaarligen i Belvedere
Om Aften og Formiddagen i Rafaels-
kuipe med Brand.

d. 28 Mai Onsdag

Jeg gik i Lesig der Rancesi. Saae den
samlede malerisk Udsigt fra Piber-
hoerne. Et Overstyke af Bildhaaer-
sen af Tiberen til et Skib.
St. Cecilia af Moderno. Statuen skik-
ling er smuk og naturlig. Folderne i
Klaedebonaet er kuld. I Capella
Sistina og Paolina — Dette sidste
overtræf noget mine Forventninger.
Oppositionerne synes mig at vere udad-
lelig i mange af de enkelte Figurer og
navnlig Paulus og Petrus ere jeg ikke vidaa
kede. I Capitolets Skulptursamling
var i saa Venus Capitolina. Jeg kun-
de ikke trives om at den kolde Gips-
figur paa Cærbotten kunde vare
saa deilig i Marmor at jeg fristedes
til at sette den høiere end baade
den Medicaiske, Thorvaldsens og Afro-
dite fra Melos. Moses og nogle af
Figurene ere restaurerede.
Cloaca Maxima. Maria in Trastevere.

d. 29 Mai

I Maria del Popolo. Capella Chigi.
En Jomfru af Rafael, der vel var i en
ringe Stiel men om hvis ved den fly-
lige Retoglening synes mig mindre hel-
det. De venstre Del af Legemet
dannede en lige Hjedelig Linie. Mari-
heste synes mig ikke fiint udfør-
ven mair hjendte trods Rafaels

Tysdag. Kor Blik gloede jeg ai over Lazari Opvækkelse. Efter en Kvil gjorte vi til Caracallas Bade og om Aftenen en Tour med Black Rundkiørb og Gloriandt til Porta Molle.

30 Mai.

Jeg var i Basseb. Marii Trofaer. Galleriet Nuen i Vatikanet. Malerisalerne og i Stanzerne. Raffaels Arbeider. Forelæsningen i Vatikanbibl.

31 Mai

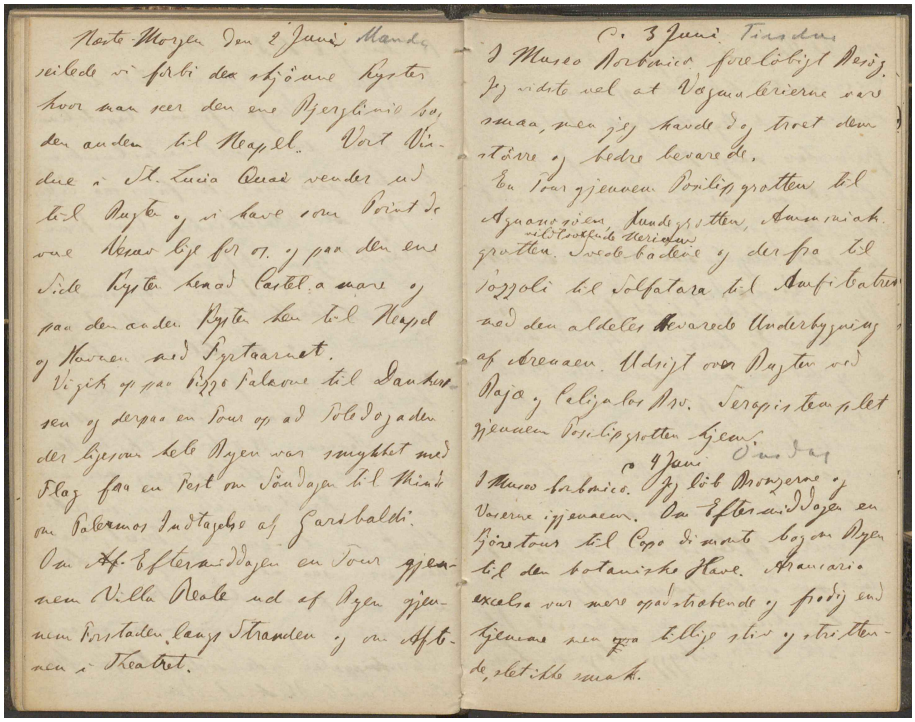
I Vatikan. Parvel i San Pietro. I Mosaikfabrikken. Profeti Jesaias. Vatikanske Bibliothek. Et Maleri af den gode Hyrde ret smukt gjort saa nøiagtigt. Uddrygt. I det alt. Bygninger ere Figurerne ret gjorte i det store ai Uddrygthed i Hovederne er fortræffeligt. En stor Overkaal. 26 Oxer for en Vogn med et Lokomotiv.

10 Aud i 6 Visit. Visiter.

Om Eftermiddagen Parvel til det gamle Rom. Trajans Forum. Capitolium over Forum til Colosseet Constantinsbuen til Keiserpaladerne hvorfra vi saa Solen Nedgang ved Peterskirken. Over Forum og Capitol Hjem. I Forening.

Sondag d. 1 Juni. Hjemmedag. Visit til Paulsen og nyde der Parvel. Stormandt Mave havde ondt og Gloriandt nyder os Parvel ved Frokosttid. Til Eritta senere. Sømanden Mennesker i Havnen. Ny forladt Skibet Havnen. Der var ikke Bølgegang uden nogen Dønning. Havet saa ikke saare mørkblaat ud her end ved Triest, men naar man saa ned i Bølgerne havde de en mørk „vinblaa" Farve.

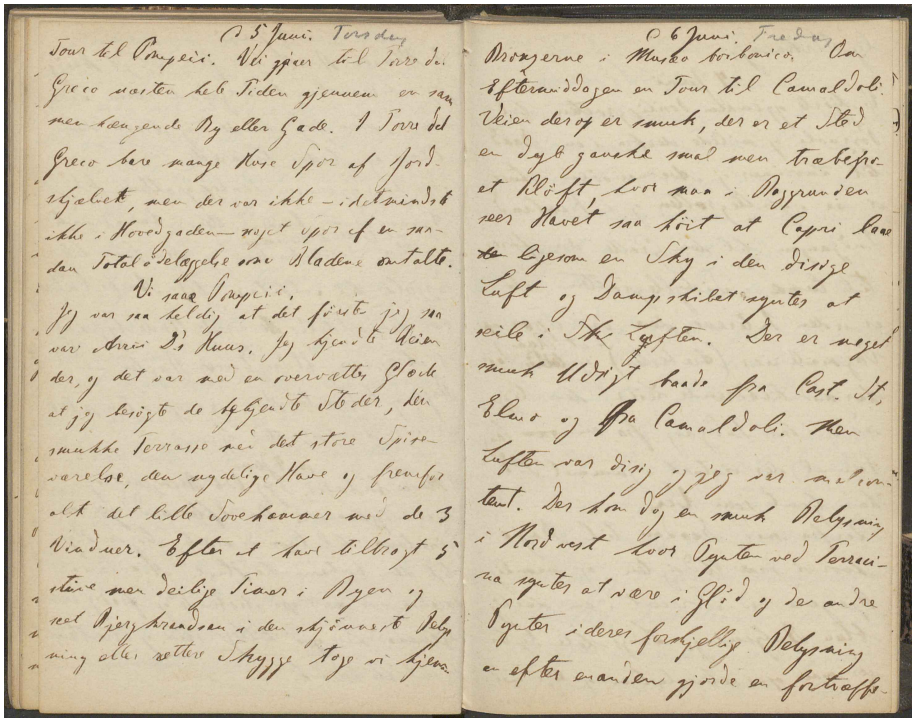
Ved Solnedgang saaes jeg endnu engang Peterskuppelen — den sidste Hilsen fra det sidste Blik af Rom.

Næste Morgen Den 2 Juni Mandag
reiede vi forbi den skjönne Kyst
hvor man seer den ene Bjergkiæde bag
den anden til Neapel. Vort Vin-
due i St. Lucia Gade vender ud
til Bugten og vi have som Point de
vue Gaden Byen for os. og paa den ene
Side Kysten henad Castel a mare og
paa den anden Kysten hen til Neapel
og Havnen med Fyrtaarnet.
Vejret op paa Dagen Palazzo til Dandur-
sen og derpaa en Tour op ad Pile Digade
der ligesom hele Byen var smykket med
Flag for en Fest om Søndagen til Minde
om Palermos Indtagelse af Garibaldi.
Om Aftenen efterat Dagen en Tour gjen-
nem Villa Reale ud af Byen gjen-
nem Portalen langs Stranden og om Afte-
nen i Theatret.

d. 3 Juni Tirsdag
I Museo Borbonico forelöbigt Besig-
tig vidste val at Vognmændene vare
smaa, men jeg havde dog troet dem
større og bedre bevarede.
En Tour gjennem Porticigrotten til
Agnanosjøen, Hundegrotten, Damemiak.
nibl. Crocelle Mariane
grotten, Svedebadene og derpaa til
Pozzoli til Solfatara til Amfiteatret
med den adskilte bevarede Underbygning
af Arenaen. Udsigt over Bugten ved
Baja og Calijatos Nes. Tempio tem plet
gjennem Porticigrotten tilbage
d. 4 Juni Onsdag
I Museo Borbonico. Jeg löb Bronzerne og
Vaserne igjennem. Da Efteraarsdagen en
Jernbane til Capo di monte bag om Byen
til den botaniske Have. Aranciere
excelse var mere opmærksomhed og prodig end
Tjenere men gav tilbage stiv og stri tten-
de, slet ikke smuk.

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

5 Juni. Torsdag

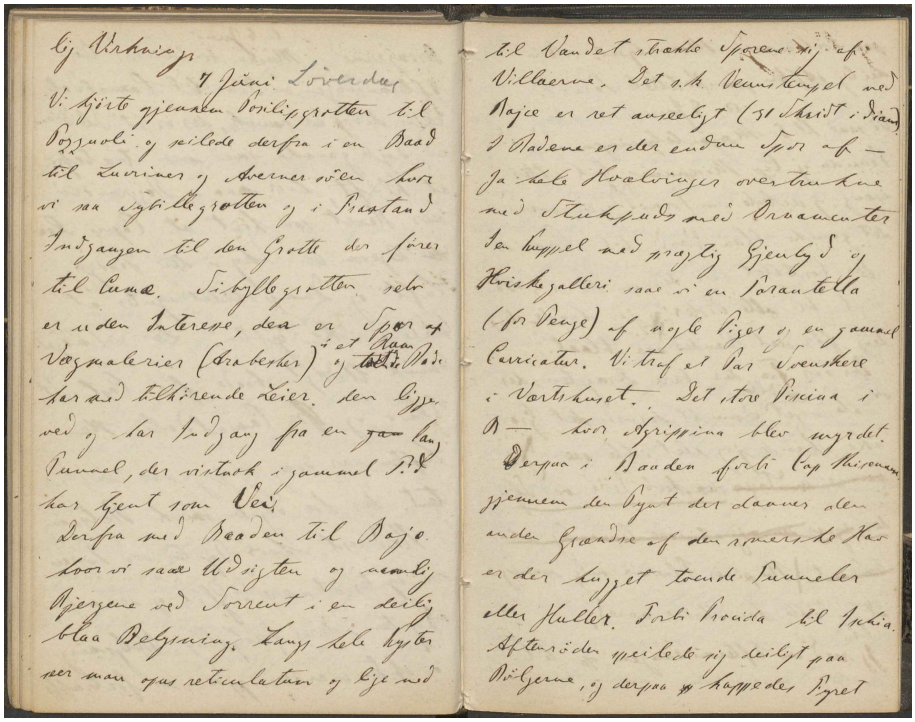
Tour til Pompeii. Vi gjør til Torre del Greco vasten heb Tiden gjennem en rammen liegende By eller Gade. I Torre del Greco bare mange Rare Spor af Fordetgaaet, men der var ikke – i det mindste ikke i Hovedgaden – nogt spor af en saadan Total ødelæggelse som Stadens omtalte.

Vi naa Pompeii.

Jeg var saa heldig at det første jeg saa var dreie Dr Kunn. Jeg hjemte Veien der, og det var ved en overvættes Glæde at jeg besigte de ufgravede Steder, den smukke Terrasse ved det store Spisevarelse, den ugdelige Have og fremfor alt det lille Sovekammer med de 3 Piedestaler. Efter at have tilbragt 5 stimer men deilige Timer i Byen og ved Bjergskraaningen i den østligste Deling eller rettere Skygge Tog vi hjem

6 Juni. Fredag

Drengerne i Museo borbonico. Om Eftermiddagen en Tour til Camaldoli. Veien derop er smuk, der er et Sted en dyb gravede smal men trappefor et Klöft, hvor man i Bagrunden seer Havet saa høit at Capri saaes tydeligen en Sky i den dirrige Luft og Dampskibet synter at seile i Skyerne. Der er meget smuk Udsigt baade fra Cast. St. Elmo og fra Camaldoli. Men Luften var dirrig og jeg ser anderledes. Der kom Dog en smuk Belysning i Nordvest hvor Byen ved Terracina synter at være i Ild og de andre Byer i deres forskjellige Belysning en efter anden gjorde en forbaa-

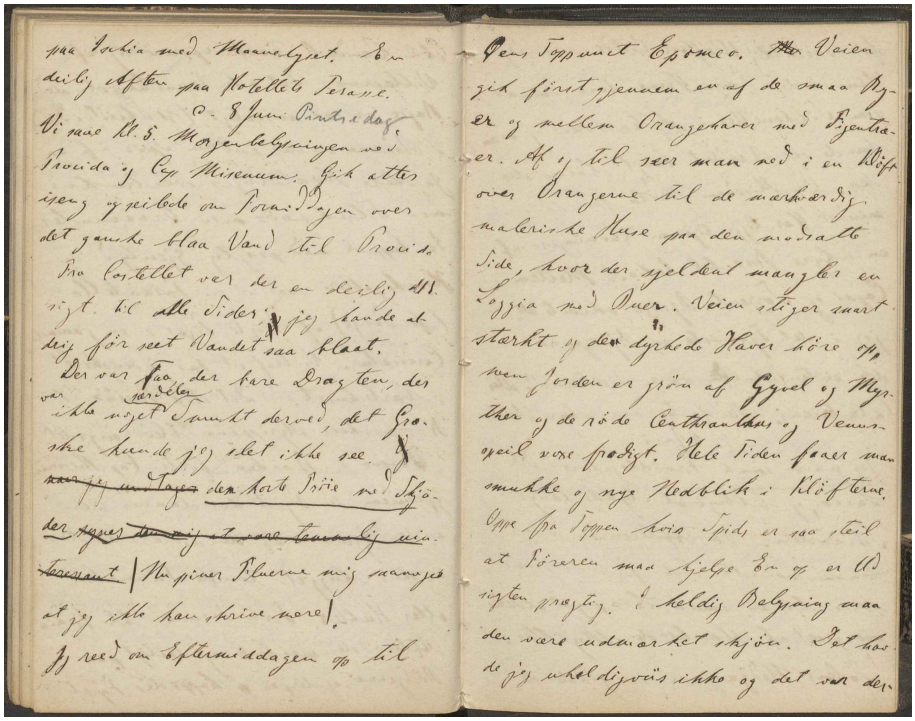
Ej Udkast

7 Juni Lørdag

Vi kjørte gjennem Dorikporten til Pozzuoli og seilede derfra i en Baad til Luciner og Averner søen hvor vi saa Sybillegrotten og i Baatand Indgangen til den Grotte der fører til Cuma. Sibyllegrotten selv er uden Interesse, den er fyldt af Vognaleier (Drabeker) i et Rum og Bod- har ved tilhørende Leier. den Gjen- ved og har Indgang fra en gam- Tunnel, der vistnok i gammel T. har gjent som Vei.

Derfra med Baaden til Bajæ. Som vi saae Udsigten og navnlig Kjæmene ved Torrent i en deilig blaa Belysning. Langs Kysten ser man opus reticulatum og Kjæmed til Vandet strakte Spærremure af Villaerne. Det s.k. Venustempel ved Bajæ er vel ansealigt (se Skrift i Diana) I Baadene er der endnu Spor af — Ja hele Hvælvinger overtrukne med Stukpuds med Ornamenter En kuppel med prægtig Gjengivelse og Kristkegalleri saae vi en Tarantella (for Dengse) af nogle Piger og en gammel Caricatur. Vi traf et Par Svenskere i Vertshuset. Det store Piscina i B— hvor Agrippina blev myrdet.

Derpaa i Baaden forbi Cap Misenum gjennem den Pynt der danner den indre Grandse af den ymerske Havn er der kuppet tvende Tunneler eller Huller. Forbi Procida til Ischia. Aftenviden seilede vi deilig paa Bølgerne, og derpaa # kappedes Byret

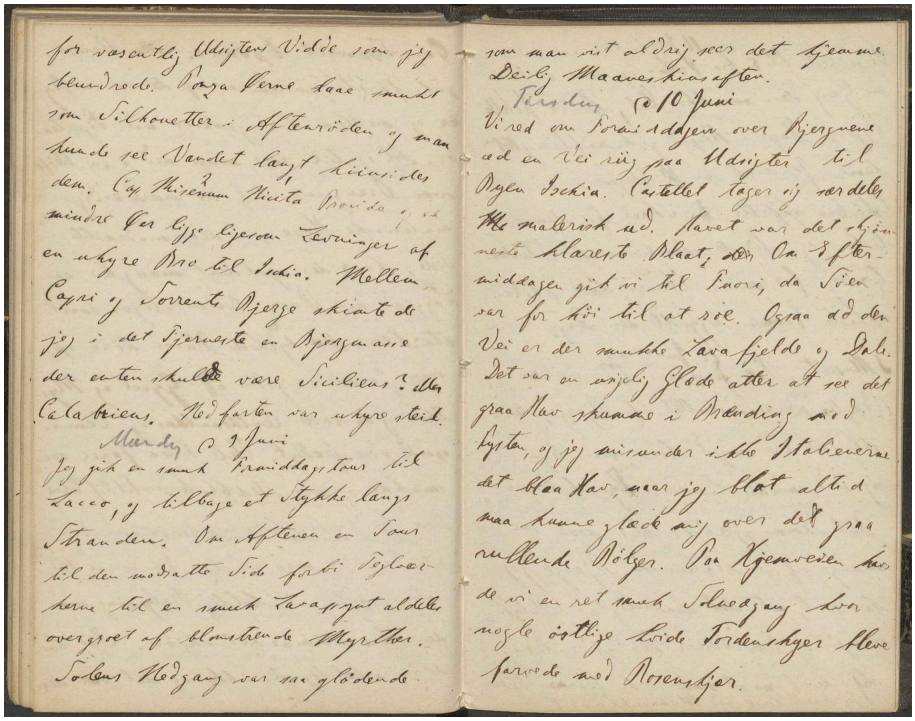
paa Isola med Maanelyset. En deilig Aften paa Hotellet Pesaro.

D. 8 Juni Pindsedag.

Vi naae kl. 8 Morgenbelysningen ved Isola og Pop Museum. Gik atter igjennem og spiste om Formiddagen over det gamle blaa Vand til Isola. Fra Cortellet ved der en deilig Udsigt til alle Sider; jeg kunde ikke see Vandet saa blaat.

Der var Træer der bare Dragten, der var ikke meget Smukt derved, det Græske kunde jeg slet ikke see. ~~Jeg gik om Dagen~~ den korte Stie med Skoder ~~gjøres den mig at være tarvelig ind-~~ ~~teressant~~ | Mine Piner Pinene mig sagdes at jeg ikke kan skrive mere |.

Jeg reed om Eftermiddagen op til Pens Toppunct Epomeo. Veien gik først igjennem en af de smaa Byer og mellem Oranjehaver med Hjemmader. Af og til seer man ned i en Kløft over Oranjerne til de mærkværdig malerisk Huse paa den modsatte Side, hvor der sjeldent mangler en Loggia med Buer. Veien stiger snart stærkt og den dyrkede Have høre op, men Jorden er grön af Gyvel og Myrther og de röde Certhrantus og Venuspeil vore prægt. Hele Tiden saae man smukke og nye Nedblik i Kløfterne. Oppe paa Toppen hvis Spids er saa steil at Føreren maae hjelpe En op er Udsigten prægtig. I heldig Belysning maae den være udmarket skjön. Det havde jeg ikke Tidsrum til og det var dej-

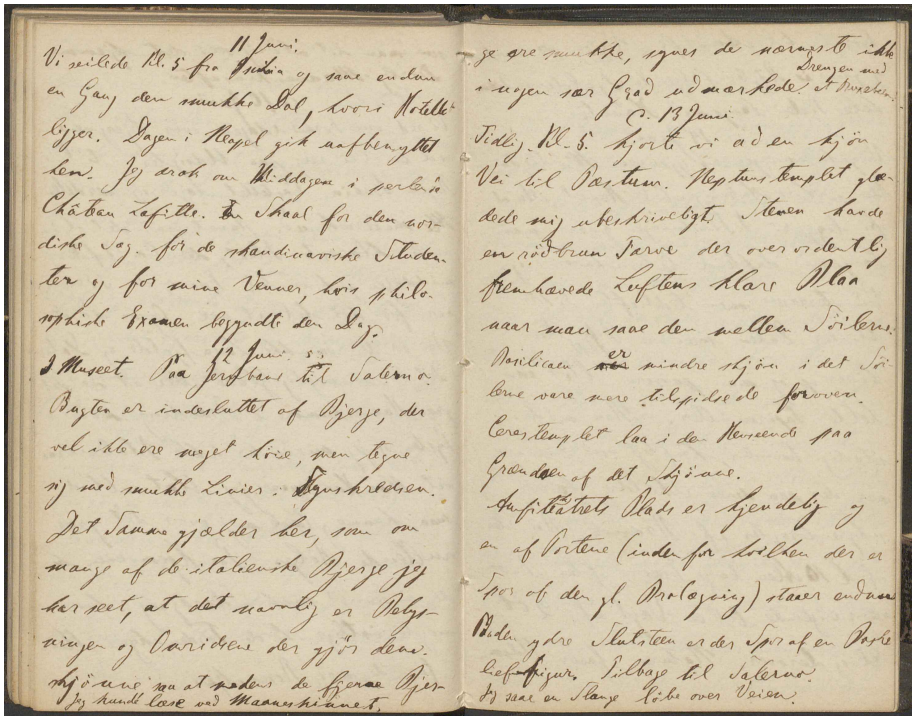

for vasentlig Udsigten Vidde som jeg
blundrede. Paa Veien laae mandt
ved Silhouetter i Aftenviden og man
kunde see Vandet langt Kilometer
den. Cap Misenum Nisita Procida og
mindre Øer ligge ligeom Tørvinger af
en uhyre Båd til Ischia. Mellem
Capri og Sorrento Bjerge skiante de
jeg i det Fjerneste en Bjergmasse
der enten skulde være Siciliens? eller
Calabriens. Nedfarten var uhyre steil.

Mandag d 9 Juni
Jeg gik en smuk Formiddagstour til
Lacco, og tilbage et Stykke langs
Stranden. Om Aftenen en Tour
til den modsatte Side forbi Pelaar-
berne til en smuk Sandgrund aldeles
overgroet af blomstrende Myrthen.
Solens Nedgang var saa glødende

som man vist aldrig seer det Hjemme.
Dersk Maaneskinsaften.

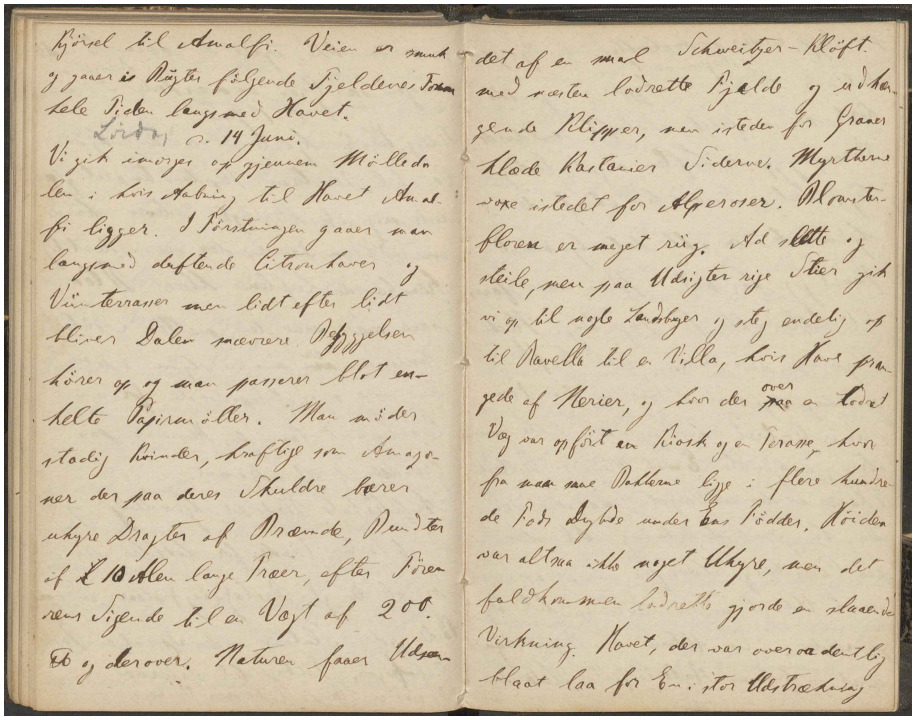
Tirsdag d 10 Juni
Vired om Formiddagen over Bjergene
ad en Vei ret paa Udsigten til
Øen Ischia. Castellet ligger jo særdeles
malerisk ud. Havet var det skjøn-
neste klareste Blaat, den Os efter-
middagen gik vi til Baoli, da Søen
var for høi til at see. Ogsaa ad den
Vei er der samlede Lavafjelde og Dale.
Det var en usigelig Glæde atter at see det
graa Hav skumme i Morgenlys med
Øyne, og jeg savnede ikke Italienernes
det blaa Hav, naar jeg blot altid
maa kunne glæde mig over det graa
rullende Bølger. Paa Hjemveien kun-
de vi en ret smuk Solnedgang bag
nogle østlige kloide Fordenskyer blev
farvede med Rosenskjær.

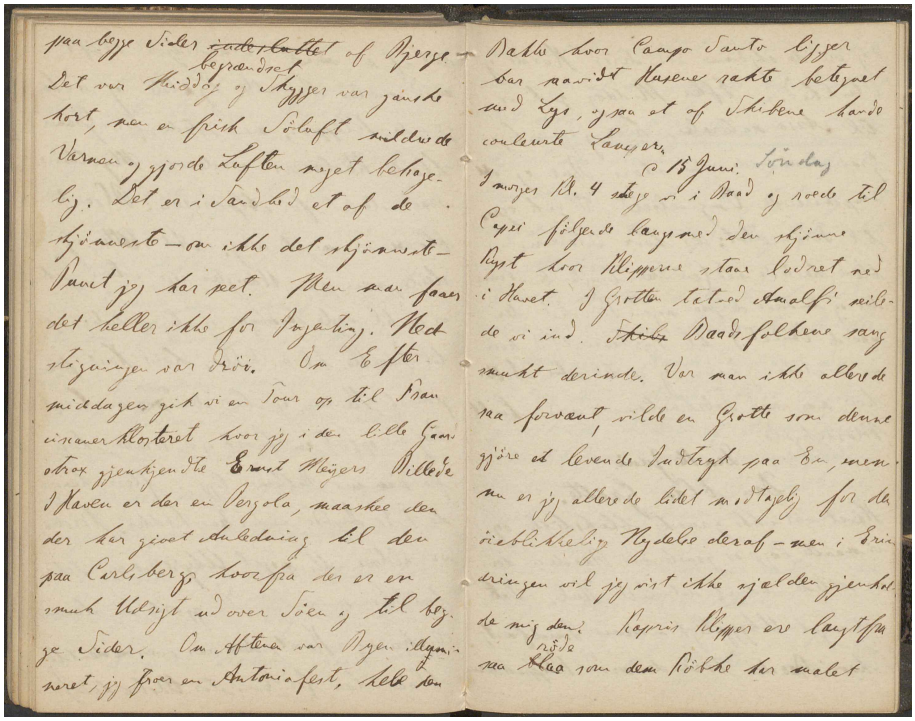
11 Juni.
Vi reiste Kl. 5 fra Pesto og saae endnu
en Gang den smukke Dal, hvori Hotellet
ligger. Dagen i Neapel gik saaledes
hen. Jeg drak om Middagen i perlen
Champagne Lafitte. Den skaal for den vor-
dende Sag, for de skandinaviske Studen-
ter og for mine Venner, hvis philo-
sophiske Examen begyndte den Dag.
I Museet. Paa Jernbane til Salerno.
Bugten er indesluttet af Bjerge, der
vel ikke ere meget høie, men dog
ved smukke Linier. Ogsaa Kysten.
Det samme gjælder her, som om
mange af de italienske Bjerge jeg
har seet, at det mandlige er Bely-
singen og Contouren der gjør dem
skjønne saa at sige de kjække Bjer-
ge kunde lade ved Maanelyset.

ge ere smukke, ogsaa de naragtede ikke
i nogen saa Grad udmarkede Drengen med
C. 13 Juni.
Tidlig Kl. 5 kjørte vi ad en skjøn
Vei til Pæstum. Neptuns-templet gla-
dede mig uberordentligt. Stenen havde
en rødbrun Farve der overordentlig
fremhævede Luftens klare Blaa
saaledes som den sælges Sydens.
Basilicaen er mindre skjøn i det Sø-
ne vare mere tilspidsede og forsvun-
dne. Cerestemplet laa i den Retning paa
Grundlaget af det Skjønne.
Amfiteatret Plads er hyggelig og
en af Portene (under for hvilken der er
Spor af den gl. Brolægning) staaer endnu.
Den ydre Skalstein er der Spor af en Port-
cullis-Gang. Tilbage til Salerno.
Vi saae en Slange krybe over Veien.

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

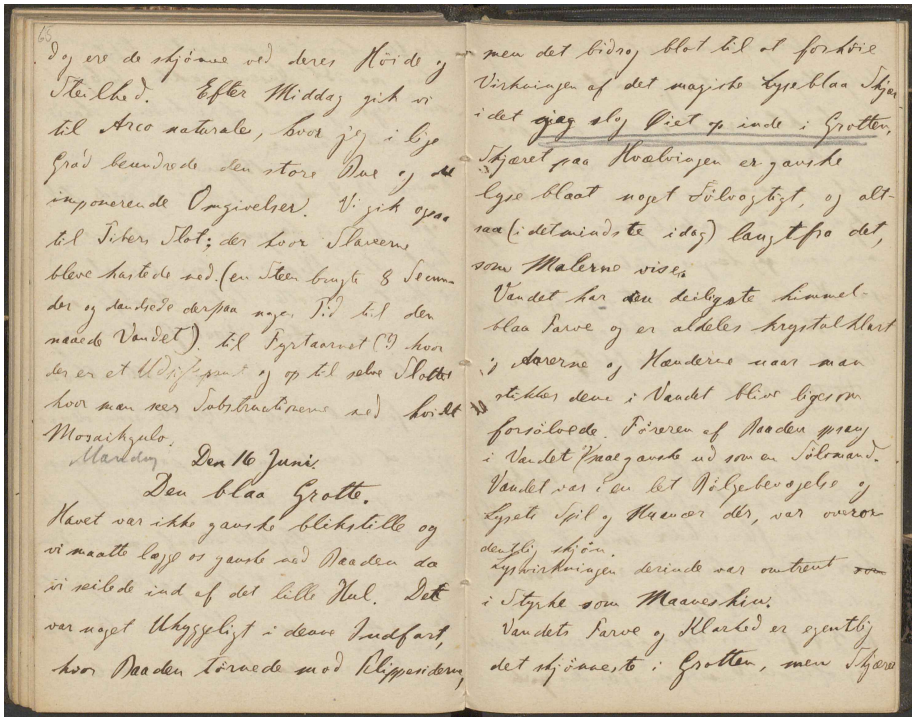

Kjörsel til Amalfi. Veien er smuk
og gaar ie Böjter forbi gode Kjeldene Forum
hele Dalen langs med Havet.
Lördag d. 14 Juni.
Vi gik ianmorges op gjennem Mölledalen i hvis Udmunding til Havet Amalfi ligger. I Forstningen gaaer man langsmed duftende Citronhaver og Vinterranker men lidt efter lidt bliver Dalen snevrere. Veiskjellen höier sig og man passerer blot en smal Passage eller. Man ser der stadig Kvinder, kraftige unge Mandspersoner der paa deres Skuldre bærer uhyre Draster af Brænde, Mandstore af 12 Alens lange Træer, efter Pörerens Sigende til en Vægt af 200 Pd og derover. Naturen faaer Udseende af en smal Schweitzer-Klöft med norden lodrette Fjelde og udhængende Klipper, men istedet for Graner klade Kastanier Siderne. Myrthen voxe istedet for Ageroser. Oleanderen er meget rüg. Ved Veien og steile men paa Udsigter rige Steder sidder vi op til nogle Landbyer og ofte endelig op til Ravello til en Villa, hvis Have prangede af Blomster, og hvor der over en Lysthal Vej var opført en Kiosk og en Terrasse hvorfra man saae ned i Dalerne ligge i flere hundrede Fods Dybde under sine Fødder. Kysten var altid ikke meget ubygt, men det faldt dog mere lodrette gjorde en glædende Virkning. Havet, der var overmaade blaat laa for En i sin Udstrækning

paa begge Sider ~~indeholdt~~ af Bjerge
begrændset
Det var Middag og Skyggen var jo saa
kort, men en frisk Søluft mildnede
Varmen og gjorde Luften meget behage-
lig. Det er i Sandhed et af de
skjønneste — om ikke det skjønneste —
Vand jeg har seet. Men man faaer
det heller ikke for Ingenting. Ved
skjæringen var dröi. Om Efter
middagen gik vi en Tour op til Fran
ciscaner Klosteret hvor jeg i den lille Gaa
stfrie gjenkjendte Ernst Meijers Billede
I Haven er der en Pergola, maaskee den
der har givet Anledning til den
paa Carlsberg, hvorfra der er en
smuk Udsigt ud over Søen og til bey
ge Sider. Om Aftenen var Byen illumi
neret, jeg troer en Antonia fest, ikke den
Dahls hvor Campo Santo Lyset
har saa vidt Huusene rakte betegnet
ved Lys, men et af Skibene havde
colorerte Lamper.
15 Juni. Söndag
I morges Kl. 4 stege vi i Baad og roede til
Capri følgende langsmed den skjönne
Kyst hvor Klipperne staae lodret ned
i Havet. I Grotten tæt ved Amalfi seile-
de vi ind. ~~Skibe~~ Baadfolkene sang
smukt derinde. Var man ikke allerede
saa forvant vilde en Grotte som denne
jöre et levende Indtryk paa En, saaledes
er jeg allerede lidet modtagelig for de
æsthetiske Nydelse deraf — men i Grot
dringen ved jeg vist ikke gjælder gjenkal
de mig den. Capris Klipper ere lavtfra
saa blaa som den Röthe der malet
25de

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

Dog ere de skjönne ved deres Höide og Skiönhed. Efter Middag gik vi til Arco naturale, hvor vi i lige Grad beundrede den store Bue og de imponerende Omgivelser. Vi gik ogsaa til Tibers Slot; der hvor Slaverne blev kastede ned. (en Steen brugte 8 Somme dør og standsede derpaa nogle Tid til den naaede Vandet). til Fyrtaarnet (?) hvor der er et Udsigtspunkt og op til selve Slottet hvor man seer Sabinerbjergene ved hvidt Monaichzulo.

Mandag Den 16 Juni.

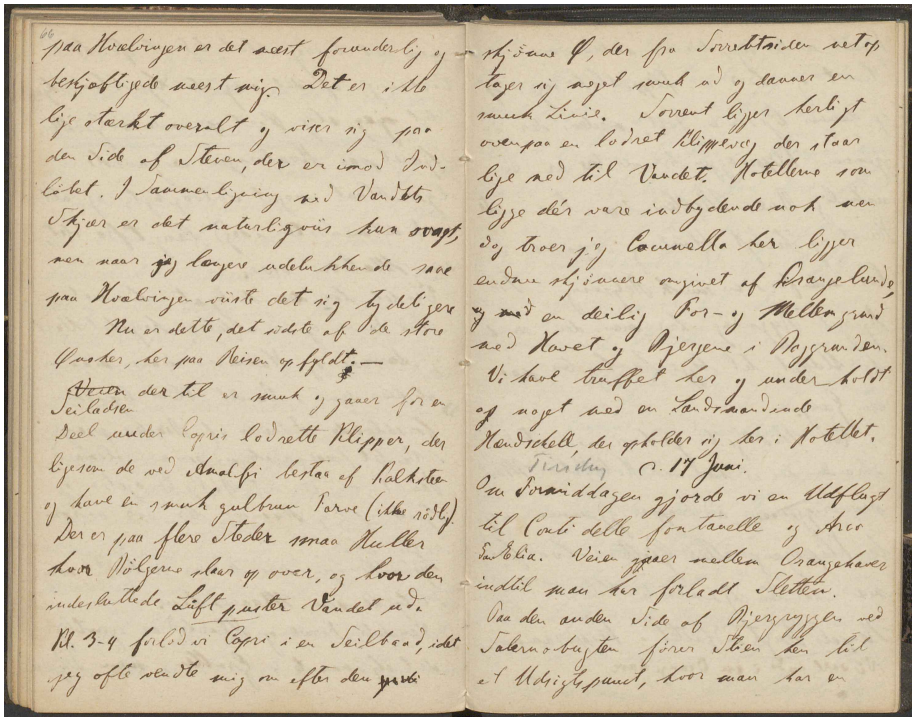
Den blaa Grotte.

Havet var ikke gavnede blikstille og vi maatte lægge os gavns ved Naaden da vi reiste ind af det lille Hul. Det var noget ubyggeligt i denne Indfart, hvor Naaden törnede mod Klipperiderne, men det bidrog blot til at forhöie Virkningen af det magiske Lyseblaa Skjær i det gjag skiy Viet op inde i Grotten. Skjæret paa Havbrynen er gavnede lyse blaat noget Sölvagtigt, og alt saa (i det mindste i dag) langt fra det, som Malerne vise.

Vandet har den deiligste himmelblaa Farve og er aldeles krystalklart i Aarene og Vanderne naar man stikker dem i Vandet blive lysere og forsölvede. Föreren af Naaden gnav i Vandet Phosphorescerede ud som en Sölvaand. Vandet var i en let Bölgebevægelse og Lyset spil og Huller der, var overordentlig skjön.

Typhinbrynen derude var omtrent som i Styrke som Maaneskin.

Vandets Farve og Klarhed er egentlig det skjönneste i Grotten, men Skjæret

66

paa Kvalvigen er det saert forunderlig at betragte dette saert sig. Det er ikke lige stærkt overalt og viser sig paa den Side af Steven, der er imod Vandløbet. I Sammenligning med Vandets Skjær er det naturligvis kun svagt, men naar jeg lægger mærke til saadanne paa Kvalvigen virker det sig tydeligere.

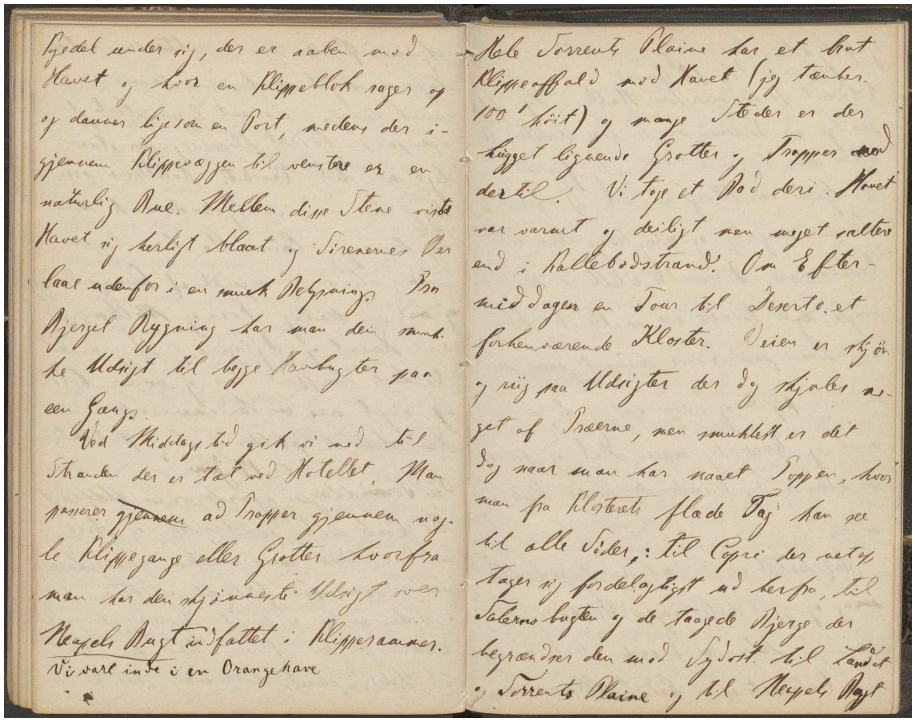
Nu er dette, det sidste af de store Gader, der paa Reisen opfyldte —

Deres Seilads

Deel under Capri lodrette Klipper, der ligesom de ved Amalfi bestaa af Kalksten og have en smuk gulbrun Farve (ikke rødlig). Der er paa flere Steder smaa Huller hvor Bølgerne slaar op over, og hvor den indestængte Luft puster Vandet ud. Kl. 3-4 forlod vi Capri i en Seilbaad, idet vi ofte vendte sig om efter den gamle Ø, der fra Sundstræden ret op lader sig meget smuk ad og danner en smuk Linie. Sorrent ligger herligt ovenpaa en lodret Klippevæg der staar lige ned til Vandet. Hotellerne som ligge der vare indbydende nok men vi troer jeg Camaella her ligger endnu skjønnere omgivet af Orangelunde og med en deilig Bor- og Melkeegrund ned til Havet. Vi havde truffet her og under hvert og noget ned en Landmandsdreng Vandskjell, der opholder sig her i Hotellet.

Sirsten d. 17 Juni.

Om Formiddagen gjorde vi en Udflugt til Conti delle Fontanelle og Arco di Elia. Veien gaaer mellem Orangehaver indtil man har forladt Sletten. Paa den anden Side af Bjergryggen ved Tabernabugten fører Stien ned til et Udsigtspunct, hvor man har en

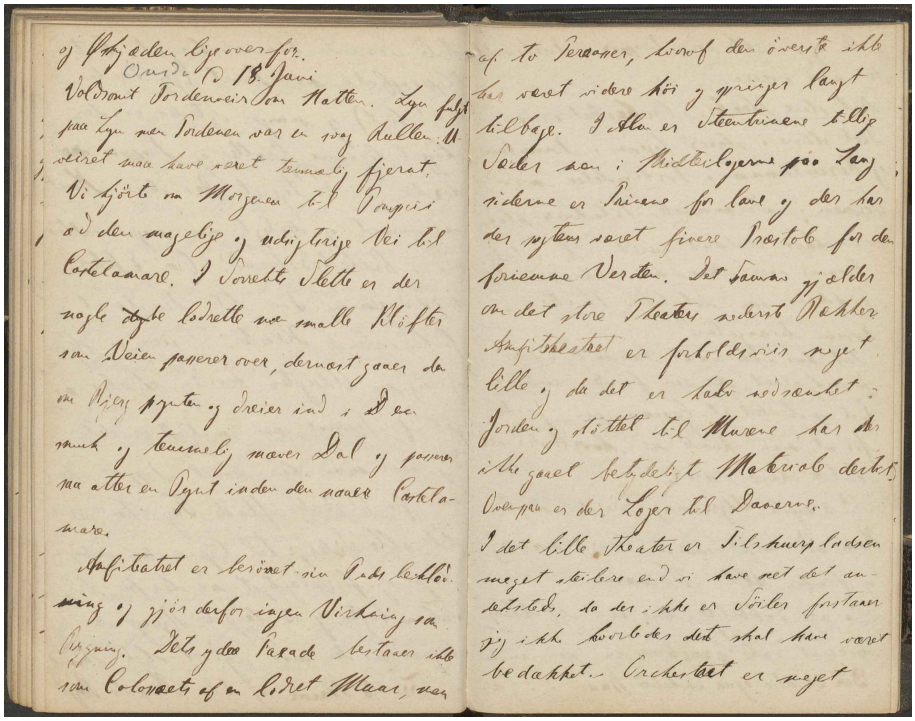

Sydøst under sig, der er aaben mod Havet og hvor en Klippeblok rager op og danner Lignende en Port, saaledes der igjennem Klippevæggen til venstre er en naturlig Bue. Mellem disse Steder vinder Havet sig herligt Adgang og Strømmen her baade udenfor i en smuk Bugning. Paa Bjerget Nygning har man den skjønneste Udsigt til begge Havbugter paa een Gang.

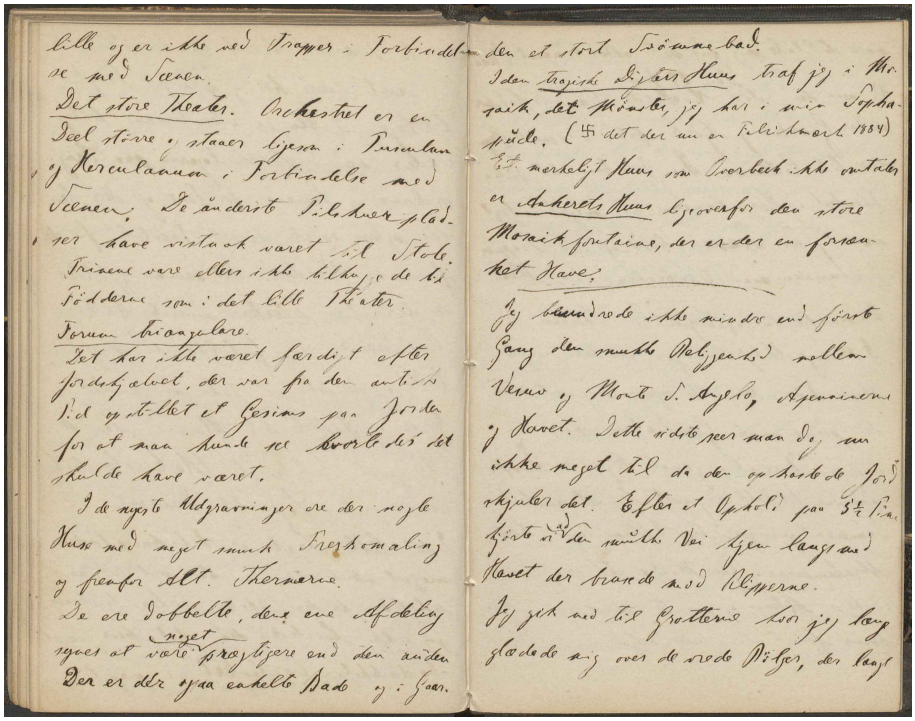
Ved Middagstid gik vi ned til Stranden der er Bad ved Hotellet. Man passerer gjennem ad Trapper gjennem nogle Klippegange eller Grotter hvorfra man har den skjønneste Udsigt over Neapels Bugt indfattet i Klippeaabner. Vi vare inde i en Orangehave

Ude Sorrento Plaine har et bratt Klippefald ned til Havet (gik tværs 100' høit) og mange Steder er der ligget liggende Grotter og Trapper ned derfra. Vi toge et Bad deri. Havet var varmt og deiligt men noget saltere end i Kalkebodstrand. Om Eftermiddagen en Tour til Desierto, et forhenværende Kloster. Veien er skjøn og ris paa Oldtiden der dog skjøbes noget af Fjeldene, men imidlertid er det dog saa smukt har naaet Toppen, hvorfra man fra Klosterets flade Tag har en til alle Sider, til Capri der ligger i Bugen fordelagtigst ud herfra, til Salernos Bugten og de taagede Bjerge der begrændser den mod Sydost til Landet i Sorrento Plaine og til Neapels Bugt

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

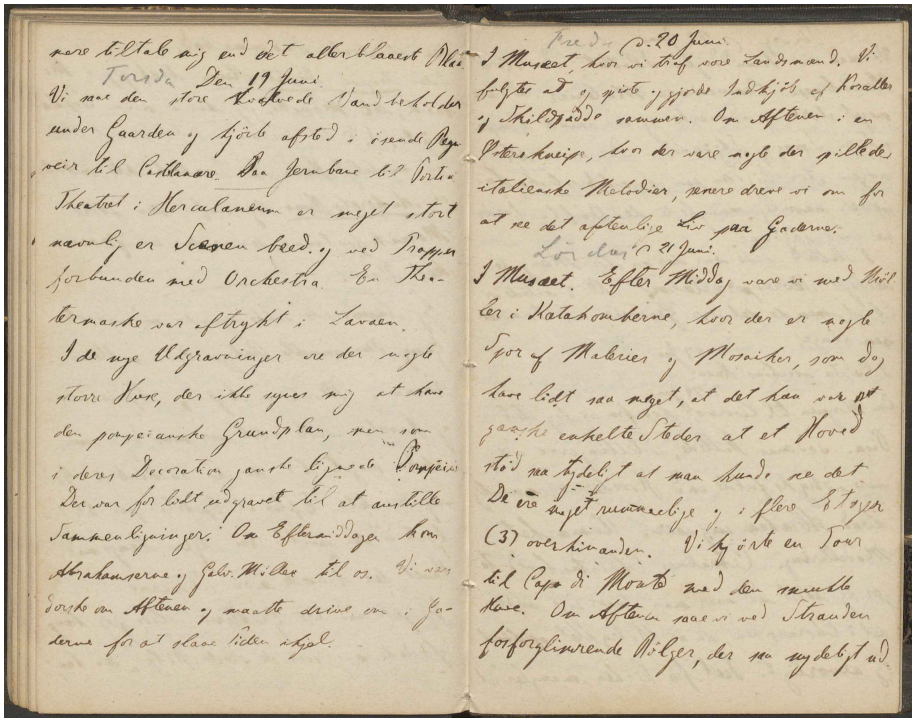
og Hjaden bie over for.
Onsdag d 18 Juni
Voldsomt Tordenveir om Natten. Lyn fulgt
paa Lyn men Tordenen var en svag Rullen. U
veiret maa have været temmelig fjernt.
Vi kjørte om Morgenen til Pompei
ad den magelige og udmyrige Vei til
Castellamare. I Sovedt Stilling er der
nogle dybe Kjørette med smalle Riefter
som Veien passerer over, dernæst gaaer da
en Rigtig Sporvei og dreier ind i Byen
mandt og tvunget maaver Dal og passerer
saa atter en Bygt inden den naaer Castella-
mare.
Amfiteatret er besværet ved Dets beklæd-
ning og ydre derfor ingen Virkning ra
Bygning. Selv ydre Façade bestaaer ikke
som Colonnade af en Slags Mur, men
af to Personer, hvoraf den øverste ikke
har været videre stor og springer langt
tilbage. I Alle er Steentrinene tilligt
Sæder som i Middelalderens 900 Lang
siderne er Pinene for lave og der har
der nyttes været finere Marmor for de
fornemme Verden. Det samme gjælder
om det store Theater, nedenfor Rækker
Amfitheatret er forholdsvis meget
lille og da det er halv nedsunket i
Jorden og støttet til Murene har der
ikke gaaet helt let Materiale derfra
Ovenpaa er der Logier til Dasserne.
I det lille Theater er Tilskuerpladsen
meget steilere end vi have set det an-
densteds, da der ikke er Søiler forstaaer
sig ikke hvorfor det skal have været
bedækket. Orchestret er meget

lille og er ikke med Trapper i Forbindelse
se med Scenen.
Det store Theater. Orchestret er en
Deel større i staaer tilgjen i Pompeiani
og Herculanum i Forbindelse med
Scenen. De ældste Billeder pleie
ser have vistnok været til Stole.
Trinene vare ellers ikke tilstrækkelige til
Tilskuerne som i det lille Theater.
Forum triangulare.
Det har ikke været særdeles efter
fordi stedet, der var fra den ældste
Tid optaget et Gesims paa Jorden
for at man kunde se hvorledes det
skulde have været.
I de nyere Udgravninger ere der meget
Huse med meget smukt Freskomaling
og fleeres slet. Thermerne.
De ere dobbelte, den ene Afdeling
synes at være meget prægtigere end den anden.
Der er der ogsaa enkelte Bade og i Forum
den et stort Svømmebad.
I den tragiske Digters Hus traf jeg i Mo-
saik, det Mønster, jeg har i min Sopha-
pude. (Ⱶ det der nu er Februar 1884)
Et merkeligt Hus som Overbeck ikke omtaler
er Actæons Hus hvorefter den store
Mosaik fortælling, der er der en forsvun-
ket Have.

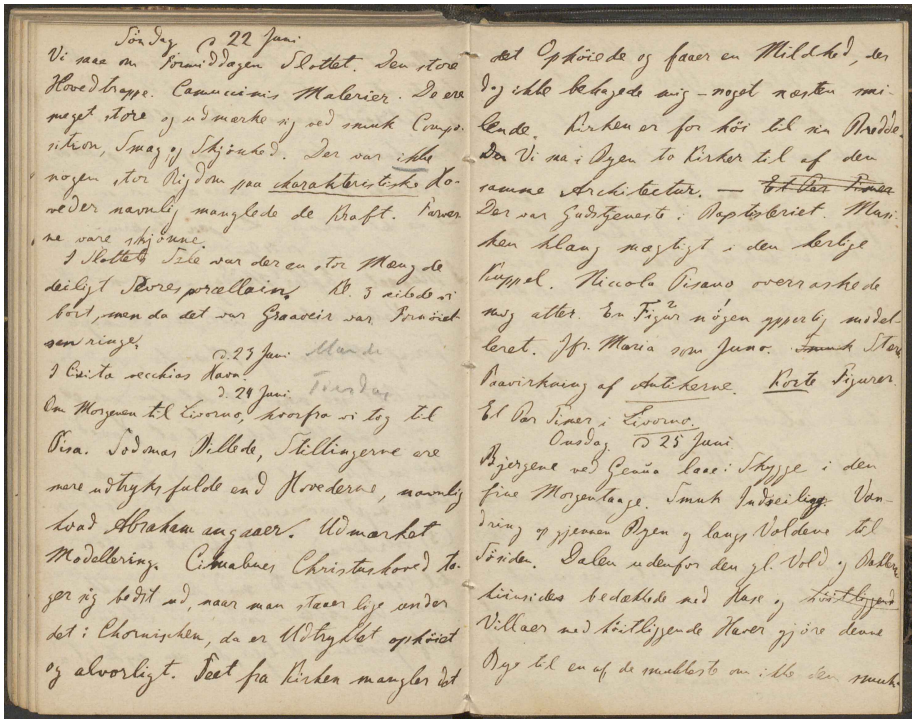
Jeg begyndte ikke nærmere end første
Gang den mulige Betydning mellem
Venus og Monte S. Angelo, Apenninerne
og Havet. I dette sidste seer man dog, om
ikke meget til da den opbrudte Jord
skjuler det. Efter et Ophold paa 5½ Time
kjørte vi den samme Vei igen langs med
Havet der brændte med Klipperne.
Jeg gik ned til Grotterne hvor jeg længe
gladede mig over de smukke Bølger, der langs

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

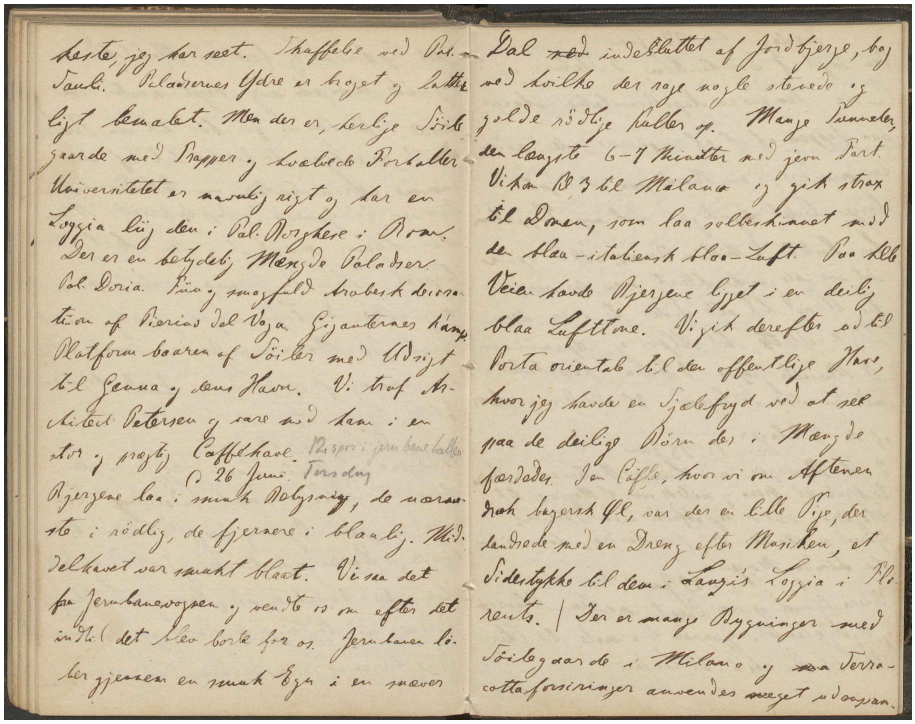

vare tiltale aij end det allerblaaeste Hav
Torsdag Den 19 Juni
Vi saae den store Vesuvius Sandbetolder
under Gaarden i hjørde afstod i ilende Bøg
oeier til Castellamare. Paa Jernbane til Porti
Theatret i Herculaneum er meget stort
naturlig er Scenen bred. i ved Proppen
forbunden med Orchestra. En Thea-
termaske var afbrydt i Lavaen.
I de nye Udgravninger er der meget
store Huse, der ikke synes mig at have
den pompeianske Grundplan, men som
i deres Decoration ganske ligne Pompeis
Der var for lidt udgravet til at anstille
Sammenligninger. Om Eftermiddagen kom
Abrahamsens og Gelv. Miller til os. Vi vare
derude om Aftenen og maatte drive om i Ga-
derne for at slaae Tiden ihjel.

Fredag d. 20 Juni
I Museet, hvor vi traf vore Landsmænd. Vi
fulgte dem og gjorde Indkjøb af Koraller
og Skildpadde sammen. Om Aftenen i en
Osteriehave, hvor der vare nogle der spillede
italienske Melodier, senere drev vi om for
at see det aftenlige Liv paa Gaderne.
Lørdag d. 21 Juni.
I Museet. Efter Middag vare vi ved Vin
ler i Katakomberne, hvor der er nogle
Spor af Malerier og Mosaiker, som dog
have lidt saa meget, at det kan vel
gaae for enkelte Steder at et Hoved
eller noget kan skjelnes at man kunde se det.
De ere meget mennesklige og i flere Etager
(3) over hinanden. Vi gik ikke en Tour
til Capo di Monte med den smukke
Have. Om Aftenen saae vi ved Stranden
forfærdelige Bølger, der saa sydelig ud.

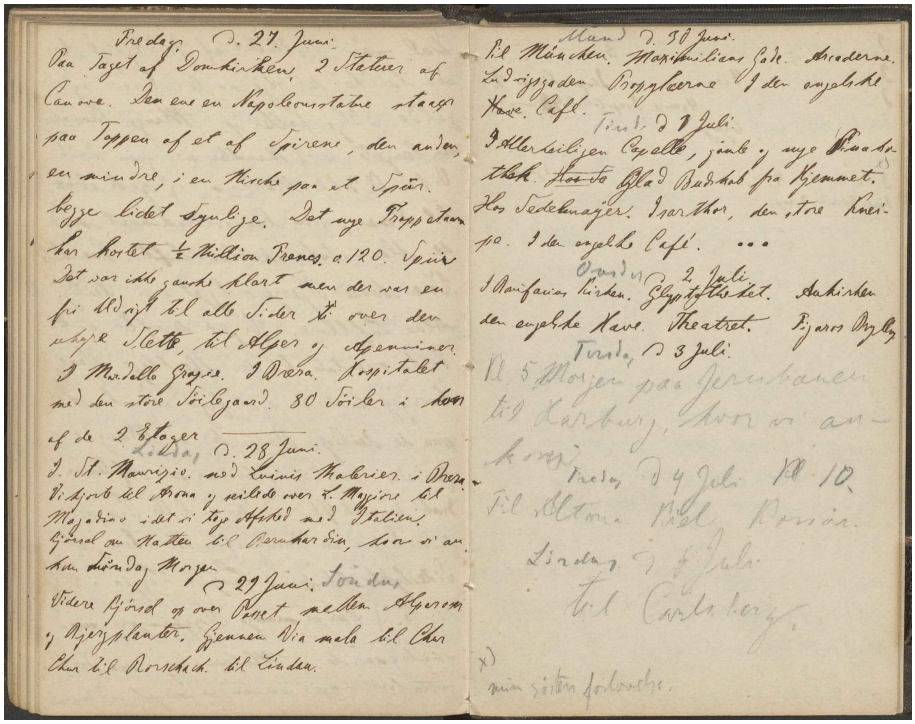
Söndag d. 22 Juni.
Vi saae om Formiddagen Slottet. Den store Hovedtrappe. Cassuccinis Malerier. De ere meget store og udmærke sig ved smuk Composition, Smag og Skjönhed. Der var ikke nogen stor Rigdom paa decorative Kosteder navnlig manglede de Kraft. Farverne vare skjönne.
I Slottets Sale var der en stor Mængde deilige Sevres porcellains Vaser og andet, som da det var Grandeur var forsiret som ringe.
d. 23 Juni Mandag
I Dorta vecchias Have.
d. 24 Juni Tirsdag
Om Morgenen til Livorno, hvorfra vi tog til Pisa. Sidstnævnte Stykke, Skillingerne ere mere udstyrtede end Hovederne, navnlig hvad Abraham angaaer. Udmærket Modellering. Cimabues Christushoved tog vi bedst ud, naar man staaer lige under det i Chornischen, da er Udtrykket opdrevet og alvorligt. Taget fra Kirken mangler det det Opdrevede og faaer en Mildhed, der ikke behager mig – noget nærtet meiende. Kirken er for höi til en Basilike. Den Vi saae i Ogen to Kirker tilsat den ramanske Architectur. — Det har Pisa. Der var Gudstjeneste i Baptisteriet. Musiken klang mægtigt i den herlige Rumpel. Nicola Pisano overraskede mig atter. En Figur nøgen yppig modelleret. Jfr. Maria som Juno. Smuk Storhed i Udførelsen af Detaillerne. Korte Figurer. Et Par Timer i Livorno.
Onsdag d. 25 Juni
Bjergene ved Genua lave. Skyggerne i den fine Morgentage. Smuk Vandring op igennem Ogen og langs Voldene til Siden. Dalen nedenfor den gl. Vold og Bakkedimensides bedækkede med Huse og Villaer med hvidtlignende Farver gjöre denne Dag til en af de smukkeste man ikke har mødt

dreste, jeg har seet. Skaffede ved Pal. Farnese. Paladsernes Ydre er hojst simpelt behandlet. Men der er herlige Sale gjorde med Kapper i Kvadrede Forhaller Universitetet er mærkelig nydt og har en Loggia lig den i Pal. Riccardi i Rom. Der er en betydelig Mængde Paladser Pal. Doria. Prima i smagfuld drabesk Dekoration af Pierino del Vaga. Giganternes Kamp. Platform baaren af Søiler med Udsigt til Genua og dens Havn. Vi traf Architect Petersen og vare med ham i en stor og prægtig Caffehave. Pladsen i gamle Genua kaldes

D 26 Juni. Torsdag

Bjergene laa i smukke Nelysning, de nærmeste i rødlig, de fjernere i blaalig. Middelhavet var smukt blaat. Vi saa det fra Jernbanevognen og vendte os om efter det indtil det blev borte for os. Jernbanen løber gjennem en smuk Egn i en smever Dal med indeklattet af Fordbjerge, hvoraf hvilke der saae nogle steenede og golde rødlige Kalkbjerge op. Mange Tunneler den længste 6-7 Minutter med jevn Fart Vikan 83 til Milano og gik strax til Domen, som laa solbeskinnet med de blaa-italienske blaa-Luft. Paa alle Veie havde Bjergene lyset i en deilig blaa Lufttone. Vi gik derefter ad til Porta orientale til den offentlige Have, hvor jeg havde en Sjælefryd ved at see paa de deilige Blomster der i Mængde forhaden. Jeg Caffe, hvor vi om Aftenen drak bayersk Øl, var der en lille Fyr, der sandsede med en Drenz efter Manken, at Sidestykke til den i Lauzis Loggia i Florents. | Der er mange Bygninger med Terracotta forsiringer anvendes meget i Bergamo

Fredag d. 27 Juni.
Paa Taget af Domkirken 2 Statuer af Canova. Den ene en Napoleonsstatue staaer paa Toppen af et af Tårnene, den anden, en mindre, i en Niche paa et Spir. begge lidet synlige. Det nye Troppetaarn har kostet ½ Million Francs. a 120. Spir. Det var ikke ganske klart men der var en fri Udsigt til alle Sider til over den vidde Slette, til Alger og Apenninerne. I Medello Degere. I Drera. Hospitalet med den store Søilegaard. 80 Søiler i hver af de 2 Etager.

Lørdag d. 28 Juni.
I St. Maurizio. med Luinis Malerier. i Drera. Vi kjørte til Drera og vendte over til Mayore til Majadina. idet vi tog Afskid med Italien. Gjorde an Natten til Domodossola, hvor vi ankom Søndag Morgen.

Søndag d. 29 Juni.
Videre Kjørsel op over Passet mellem Alperne og Bjergplanter. Gennem Via mala til Chur. Chur til Rorschach. til Zindau.

Mandag d. 30 Juni.
Til München. Maximilians Gade. Arkaderne. Ludwigsgaden. Bryggerne i den engelske Have. Café.

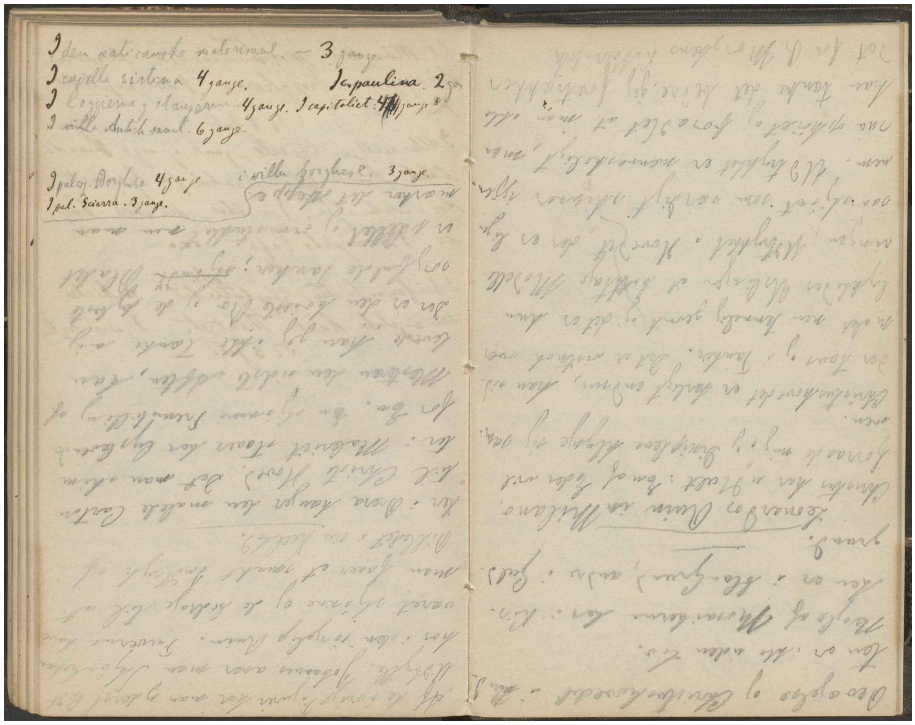
Tirsdag d. 1 Juli.
I Allerhelligen Capellet, hvor i nye Pinakothek. Hos Tedeschi. Glad Rødhals paa Hjemmet. Hos Tedeschi. I Isarthor, den store Kneipe. I den engelske Café. ...

Onsdag d. 2 Juli.
I Nonfarias Kirken. Glyptothekset. Antikken den engelske Have. Theatret. Bjarns Dreng

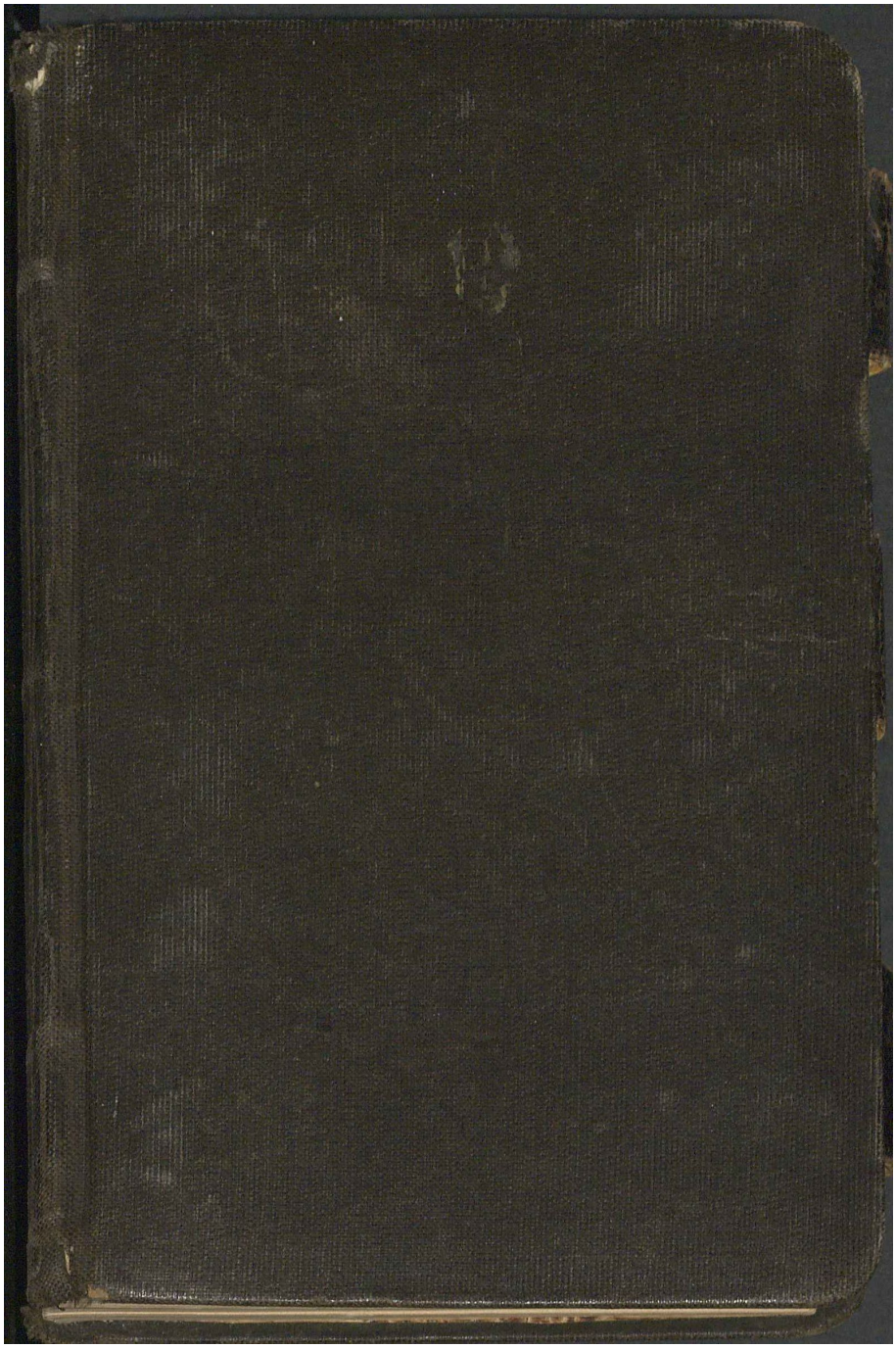
Torsdag d. 3 Juli.
Kl 5 Morgen paa Jernbanen til Nurnberg, hvor vi ankom Fredag d. 4 Juli Kl 10.
Til Altona Kbl. Passiar.
Søndag d. 6 Juli
til Carlsberg.

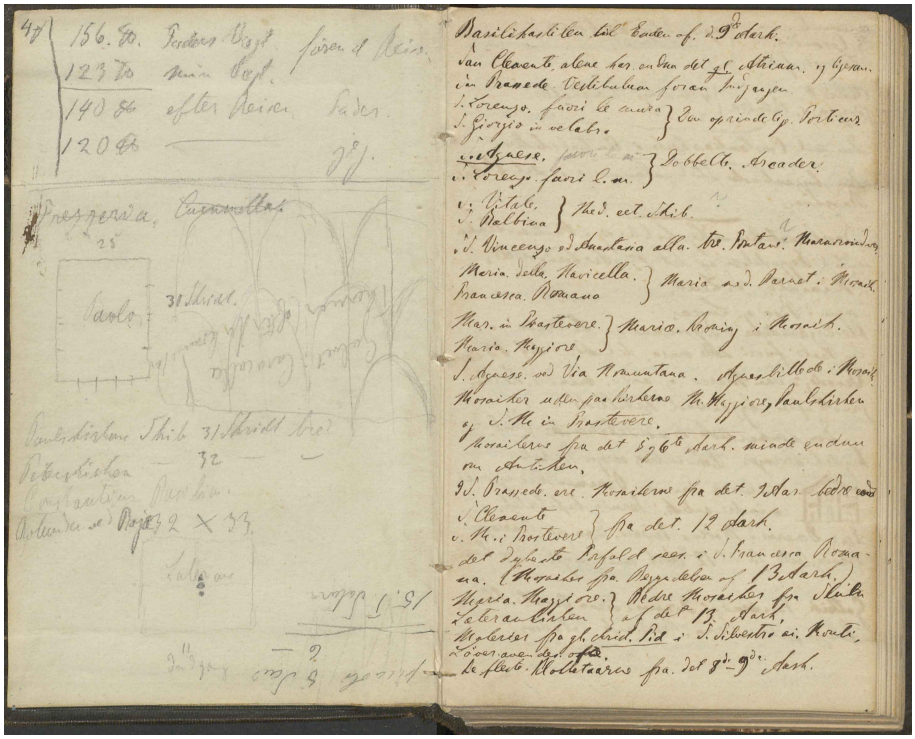
x) min søsters Forlovede.

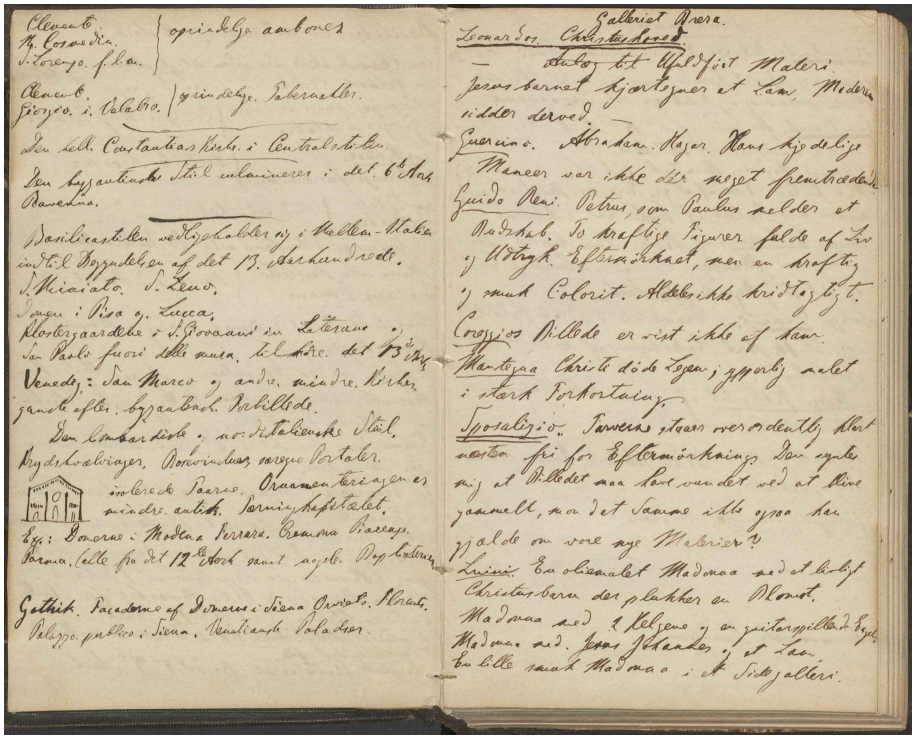
J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

Clemente
S. Cosmedia.
S. Lorenzo. fil.
} opindelige aabne

Alexander
Pietro. i. Vincolo.
} opindelige Tabernakler.

Den ældste Constantins Kirke i Centralstilen.

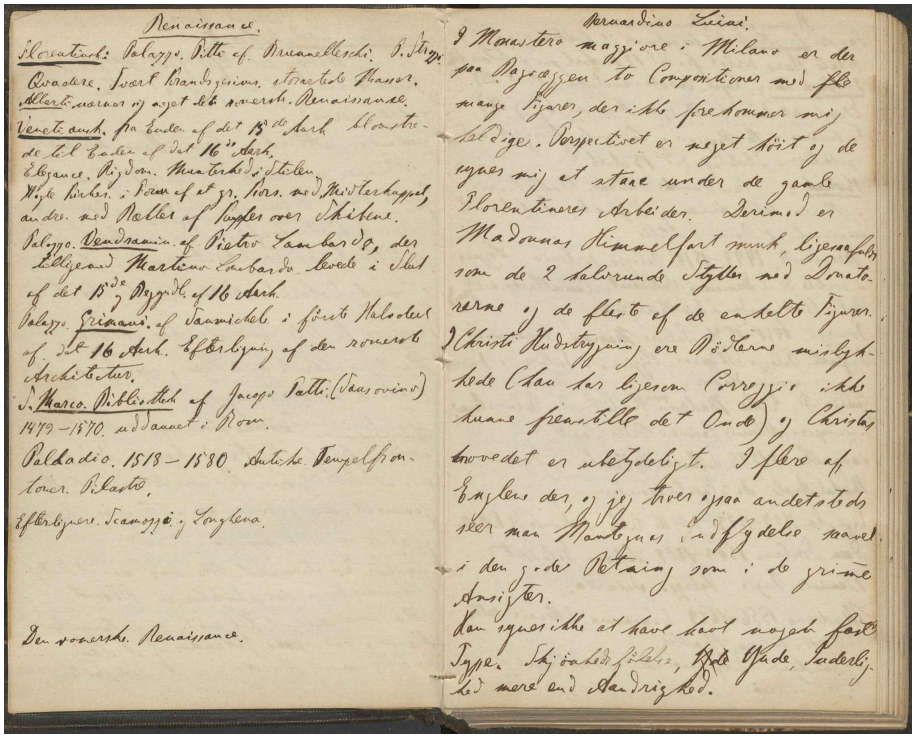
Den byzantinske Stil udmærker sig i det 6te Aar. Ravenna.

Basilicastilen vedligeholder sig i Italien-Malerie
indtil Begyndelsen af det 13. Aarhundrede.
S. Miniato. S. Leuo.
Dagen i Pisa og Lucca.
Klostergaarden i S. Giovanni in Laterano.
San Paolo fuori delle mura, tilhører det 13de Aarh.
Venedig: San Marco og andre mindre Kirker
gamle efter byzantisk Basilikstil.
Den Lombardiske, norditalienske Stil.
Hyppige Buer. Rosenvinduer, særegne Portaler.
indeholder Paarne. Ornamenteringen er
mindre antik. Parma, Baptisteriet.
Eks: Genova: Modena Ferrara. Cremona Piacenza.
Parma. Fælles for det 12te Aarh samt ægte Byzantinsk

Gothisk. Facaderne af Domene i Siena Orvieto. Florents.
Palazzo publico i Siena, Venedigs Palaeser.

Galleriet Brera.

Leonardo. Christus-Drengen.
— dubiøs til Udførelsen af Maleri.
Jesusbarnet hjertegner et Kors. Moderen
ridder derved.
Guercino. Abraham. Hagar. Hans hyppelige
Manerer var ikke den negne fremtrædende.
Guido Reni. Petrus, som Paulus holder et
Dødshoved. To kraftige Figurer fulde af Liv
og Udtryk. Efterårbeidet, men en kraftig
og smuk Colorit. Aldeles ikke hvidtøjet.
Correggios Billede er vist ikke af ham.
Mantegna Christi Død og Legen, ypperligt malet
i stærk Forkortning.
Sposalizio. Farverne staar overordentlig klart
mellem sig for Efterårsbelysning. Den synte
mig at Billedet maa have vundet ved at blive
gammelt, men det samme ikke gjaa her
paa de vore nye Malerier?
Luini. En oliemalet Madonna med det lidet
Christusbarn der plukker en Blomst.
Madonna med 2 Helgene og en siddende Engel.
Madonna med Jesus Hovedet i et Lys.
En lille smuk Madonna i et Sidegalleri.

Renaissance.

Florentinsk: Palazzo Pitti af Brunelleschi. S. Spirito. Quadere. Svart Brandgivins. storartede Planer. Albertis maner og syet ikke noksom. Renaissance.

Venetiansk. fra Enden af det 15de Aark blomstrede til Enden af det 16de Aark.

Elegance. Rigdom. Mesterlig Stiløen. Hvide Bygninger. Farve af et gr. Stors. med Mesterhaand, andre. med Pletter af Lapper over Skiftene.

Palazzo Vendramin af Pietro Lombardo, der Eligesom Martino Lombardo levede i Slut af det 15de og Begyndt. af 16 Aark.

Palazzo Grimani af Sanmichele i første Halvdel af det 16 Aark. Efterligning af den romerske Architektur.

S. Marco Bibliotheket af Jacopo Sansovino 1479–1570. ved Pladsen i Rom.

Palladio. 1518–1580. Antikke Templefrontoner. Pilastre.

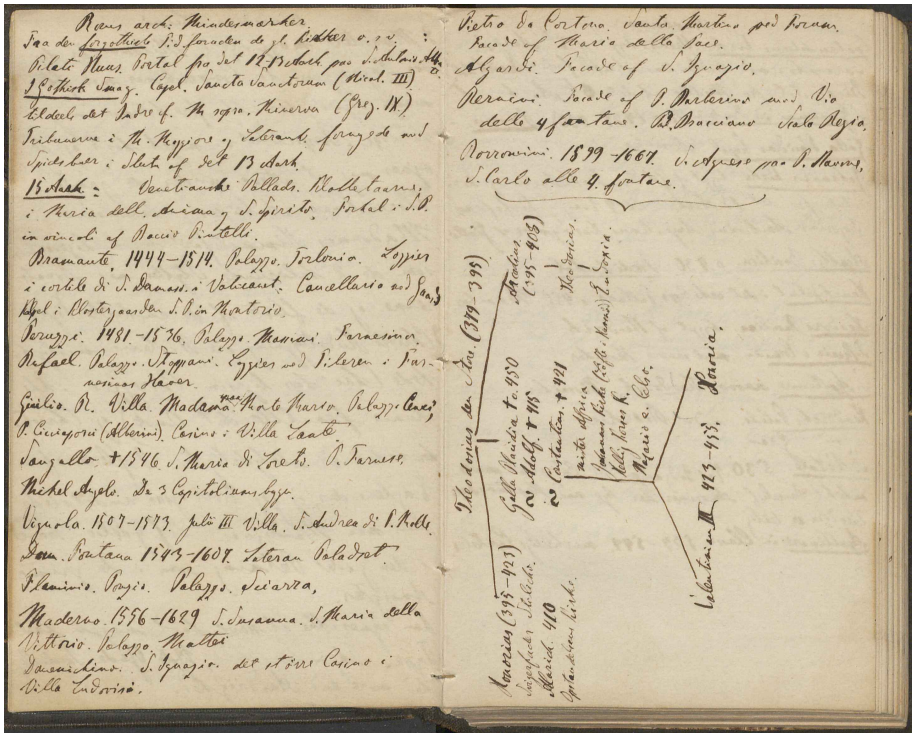
Efterlignere. Scamozzi, Longhena.

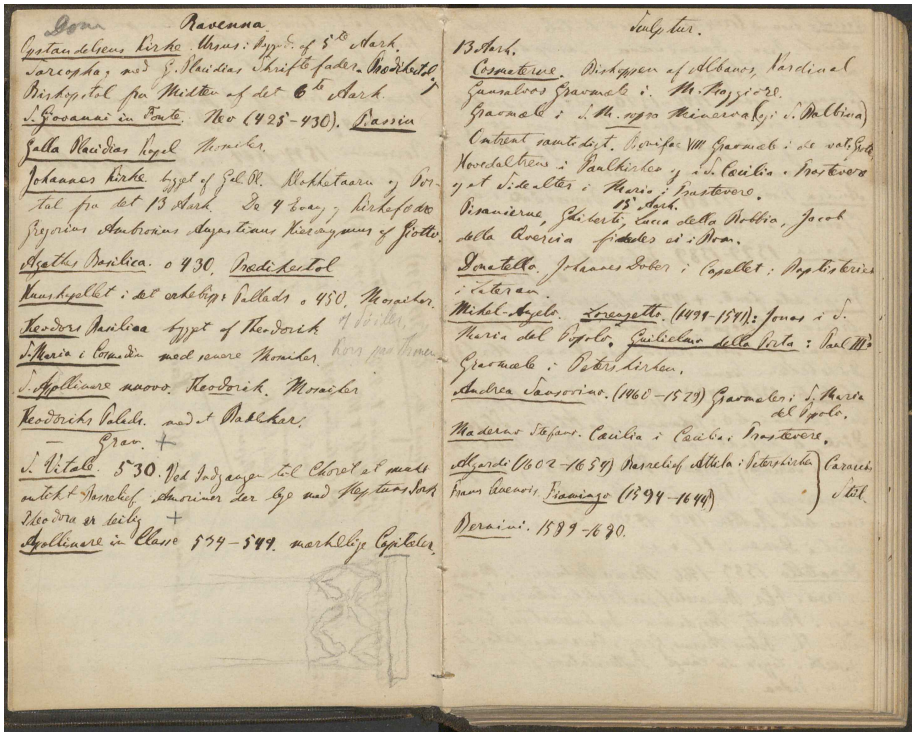
Den nyeste Renaissance.

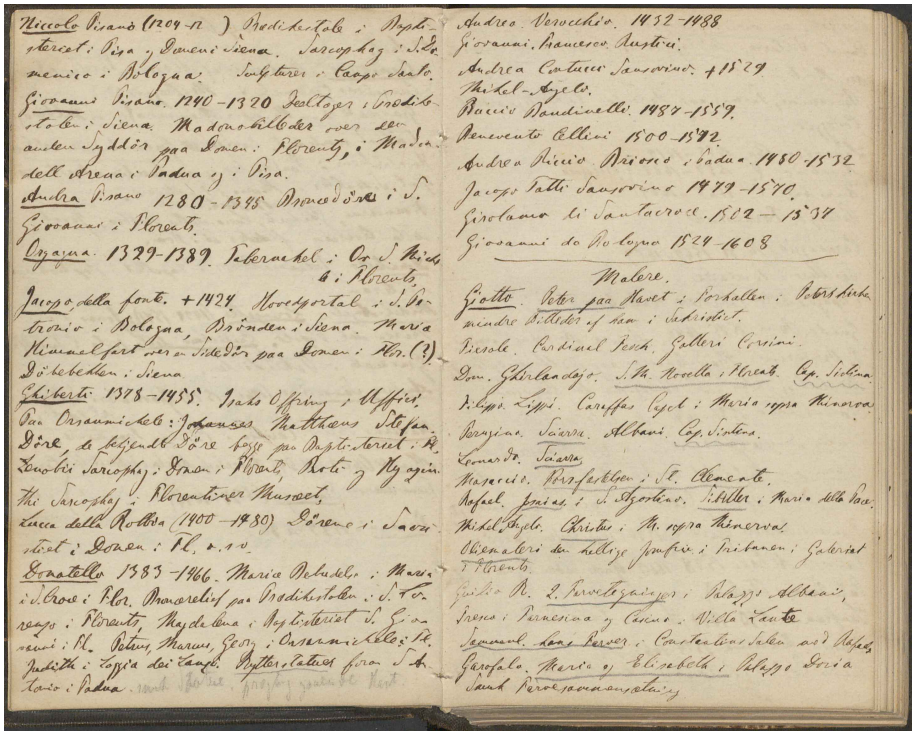
Spanske Riger.

I Monastero maggiore i Milano er der paa Pilastrene to Compositioner med flere mange Figurer, der ikke fremkommer saa heldige. Perspectivet er meget stort og de synes mig at staae under de gamle Florentineres Arbeider. Derimod er Madonnas Himmelfart smuk, Figurerne som de 2 halvrunde Stykker med Donatorerne og de fleste af de endelte Figurer. I Christi Nedtagning ere Disciplene misligtlede (Han har ligesom Forret i Ikke Haanden fremstillet det Onde) og Christus Hovedet er ubetydeligt. I flere af Englene der, og jeg tror synes andetsteds ikke man Mandigues Indflydelse saavel i den gode Retning som i de grimme Ansigter.

Man synes ikke at have havt noget fast Type. Skjønhedsideal, Ikke Ynde, snarere ved mere end Nøiagtighed.

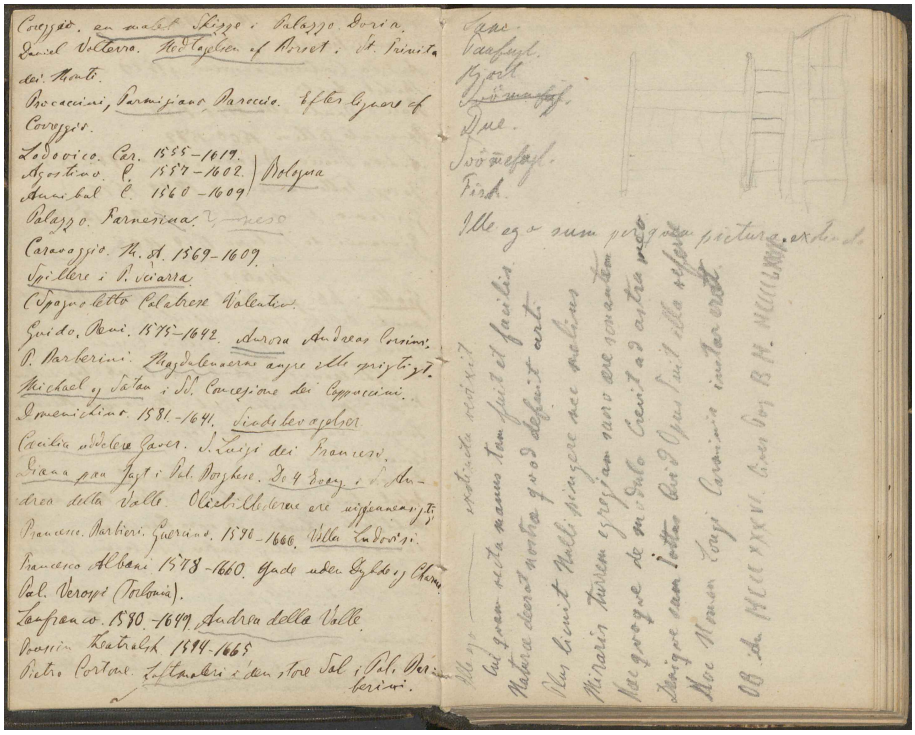

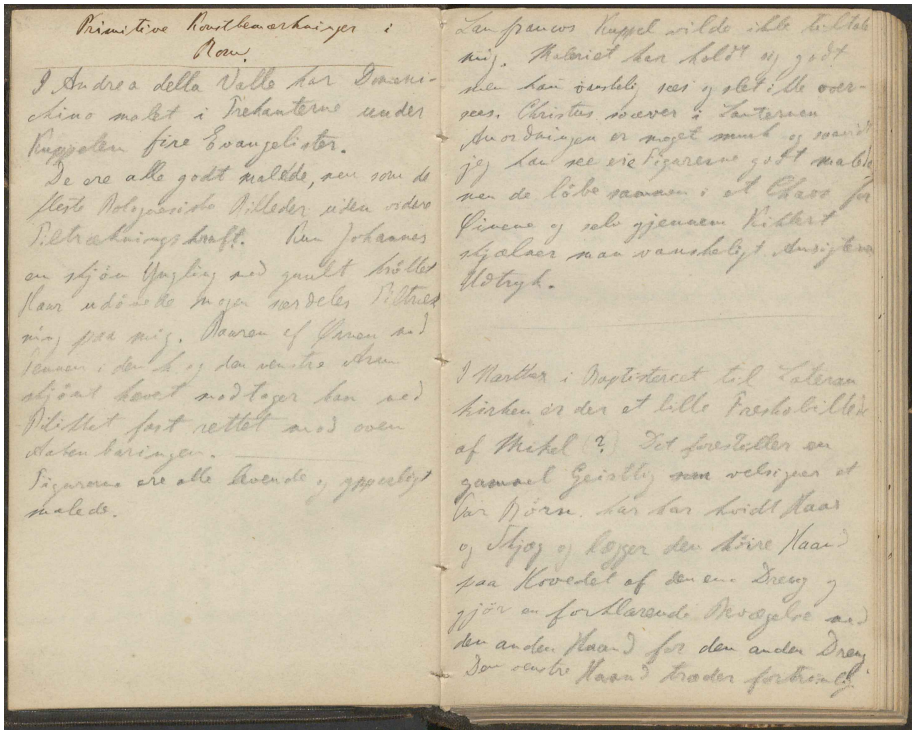
Niccolo Pisano (1204-ca.) Prædikestole i Dåbs-
stenet i Pisa og Duomo i Siena. Sarcophag i Do-
menico i Bologna. Skulptur i Campo Santo.
Giovanni Pisano. 1240-1320 Skulptur i Prædi-
stolen i Siena. Madonnabilleder over det
meste Sydlige paa Domen i Florents, i Ma-
dell Arena i Padua og i Pisa.
Andrea Pisano 1280-1348 Broncedøre i S.
Giovanni i Florents.
Orgagna. 1329-1389. Tabernakel i Or S. Mich
le i Florents.
Jacopo della fonte. +1424. Hovedportal i S. Pe-
tronio i Bologna, Brønden i Siena. Maria
Himmelfart over en Sidedør paa Domen i Flor. (?)
Døbefonten i Siena.
Ghiberti 1378-1455. Nords Offring i Uffizi.
Døren mod Øst: Johannes Matthæus Lukas
Døre de tre andre Døre kaldes paa Dagligsproget
Himmelens Sarcophag i Domen i Florents. Rotti og Nygein.
Luca della Robbia (1400-1480) Døren i Sa-
cristiet i Domen i Fl. o. s. v.
Donatello 1383-1466. Maria Bebudelse i Mar.
i S. Croce i Flor. Marcelius paa Prædikestolen i S. Lo-
renzo i Florents, Magdalena i Dagligsproget i Dom-
mens i Fl. Peters, Marcus, Georg i Orsanmichele; St.
Judith i Loggia dei Lanzi. Ryttermonumentet foran S. An-
tonio i Padua.

Andrea Verrocchio. 1432-1488
Giovanni Francesco Rustici.
Andrea Contucci Sansovino. 1515-29
Michel-Angelo.
Baccio Bandinelli. 1487-1559.
Benvenuto Cellini 1500-1572.
Andrea Riccio Briosco i Padua. 1480-1532
Jacopo Tatti Sansovino 1479-1570.
Girolamo di Santacroce. 1502-1537
Giovanni da Bologna 1524-1608

Malere.

Giotto. Peter paa Havet i Forhallen i Peters Kirke
mindre Billeder af ham i Sakristiet.
Pisole. Cardinal Perd. Galleri Corsini.
Dom. Ghirlandajo. S. M. Novella i Florents. Cap. Sistina
Filipo Lippi. Carafas Gyst i Maria sopra Minerva.
Perugino. Sacra. Albani. Cap. Sistina.
Leonardo da Vinci.
Masaccio. Forsagelsen i S. Clemente.
Rafael Sanzio i S. Agostino. Disputen i Maria della Pace.
Michel Angelo. Christus i M. sopra Minerva.
Allegorierne paa Kapellets Hvælving i Peterskirken i Gallerier
i Florents.
Giulio R. 2. Forvandlingen i Palazzo Albani,
Fresco i Farnesina og Casino i Villa Pinte
Tizian. Hans Portræt i Carolinen Salen ved Wien.
Garofalo. Maria og Elisabeth i Palazzo Doria
Andr. Sarto Johannes Døberen

Primitive Kunstbearbeidelser i Rom.

I Andrea della Valle har Domenichino malet i Pendanterne under Kuppelen fire Evangelister.

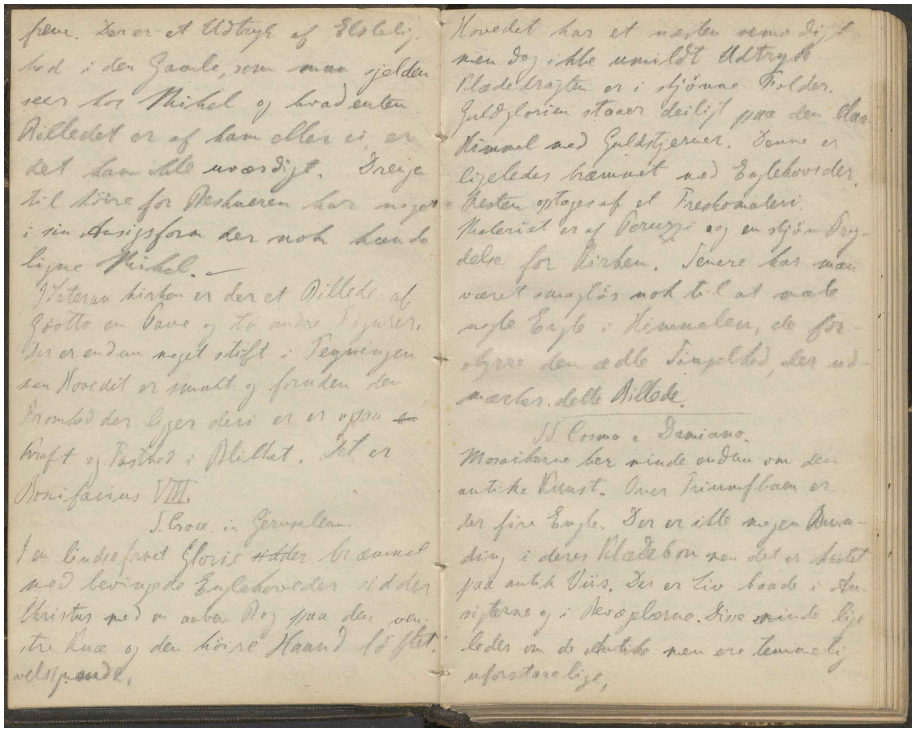
De ere alle godt malede, men de fleste Nolejaniske Billeder ikke videre Betydningsfulde. Den Johannes en skjön Yngling med gyldet Krölle Haar udöder mig en særdeles Piktures ring paa mig. Haaret af Ornen med Penner i den ene og den venstre Arm skjöndt kunst modtager han ved Billedet fast rettet ned over Skuldrene bag ryggen.

Fagrene ere alle kvindelige, ypperligt malede.

Den fjerde Kuppel vilde ikke tiltale mig. Materiet her koldt og godt men kan overhovedet ikke siges at være i alle overgees. Christus skaber Evangelisten Mandsdragten er meget smuk og rammer jeg kan ikke ere Fagrene godt malede men de löbe saaledes i et Chaos for Øjnene og selv gjennem Kikkert skjelner man vanskeligt Ansigterne Hovedet.

I Martha i Baptisteriet til Lateran kirken er der et lille Freskobillede af Michel ? Det fremstiller en gammel Geistlig som velsigner et lidt Hjørne. Her har hvidt Haar og Skjæg og bærer den høire Haand paa Kroppen af den ene Dreng og gjör en forklarende Bevægelse med den anden Haand for den anden Dreng. Den venstre Haand holder forbrændt

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

fører. Den er et Udtryk af Skabelsen i den Gaade, som man gjælder ved Michael og hvad enten Billedet er af ham eller ej, er det dog ikke umuligt. Dragen til Høire for Beskueren har nogen i sin Næsefors den samme Lighed Michael. —

Længere hinden er der et Billede af Gjette en Have og to andre Figurer. Den er endnu noget skjæv i Tegningen. Hovedet er smukt og fornem den Mand der sidder der er et udtryk af Kraft og Fasthed i Skikkelsen. Det er Nonifacius VIII.

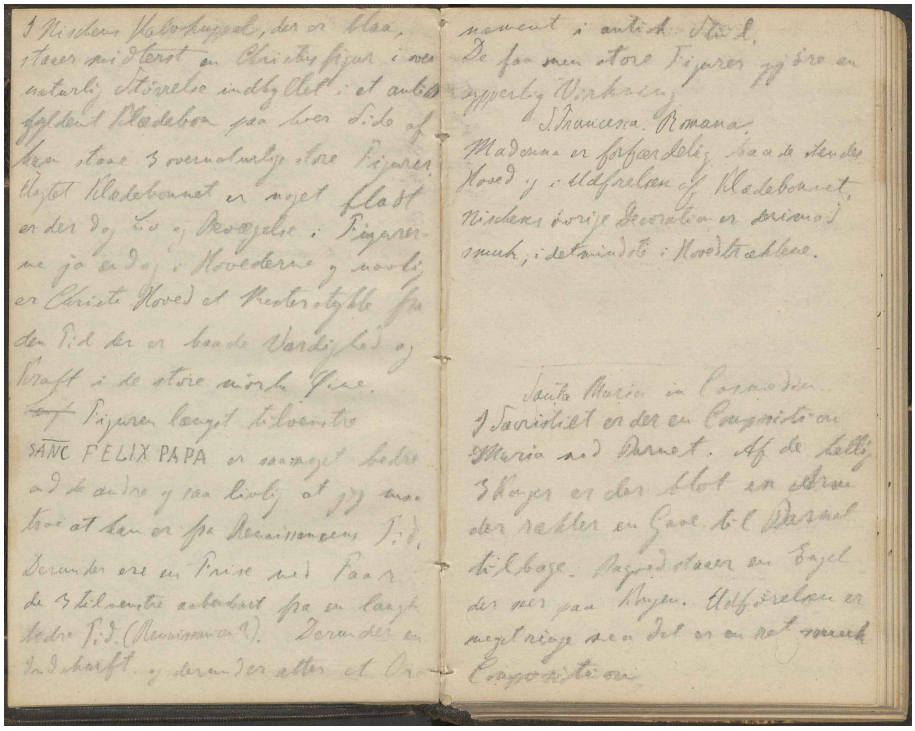
S. Croce in Gerusalemme

I en Cirkelfigur Gloria i Excelsis Deo omringet med bevingede Englehoveder i Midten Christus paa en anden Dag paa den ovale Krans og den høire Haand holder et velsignende.

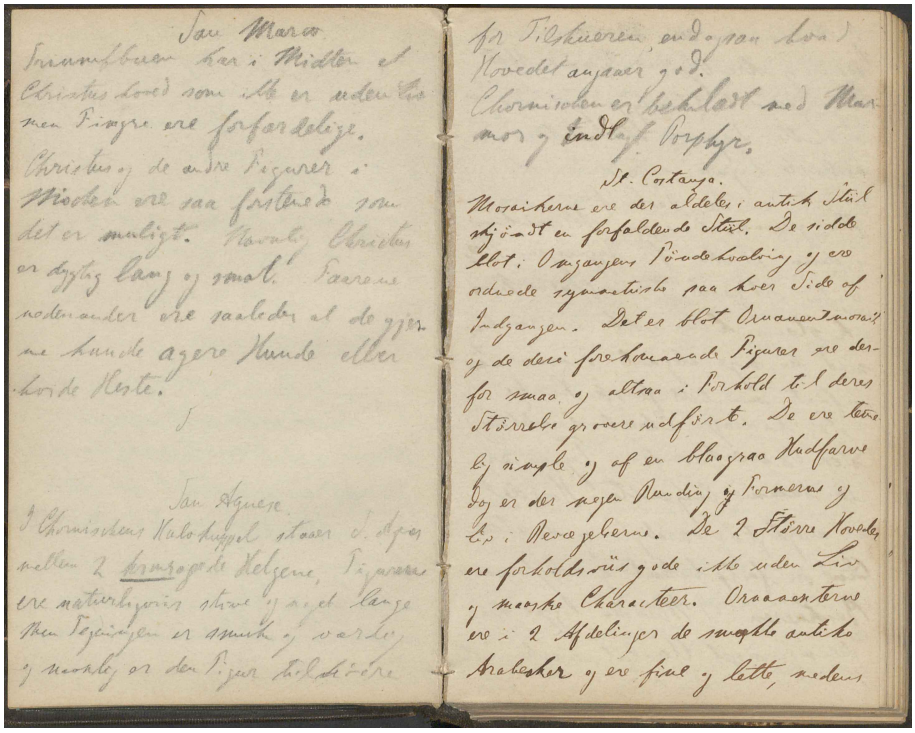
Hovedet har et meget smukt Udtryk men dog ikke umiddelt Udtryk Skabelsen er i skjønne Folder. Guldglorien staar deilig paa den blaa Himmel med Guldstjerner. Denne er omgivet med Englehoveder. Resten optager af et Freskomaleri. Malerier er af Overmaade og en skjøn Prydelse for Kirken. Senere har man været smagløs nok til at male nogle Engle i Himmelen, der forstyrre den ædle Simpelhed, der udmærker dette Billede.

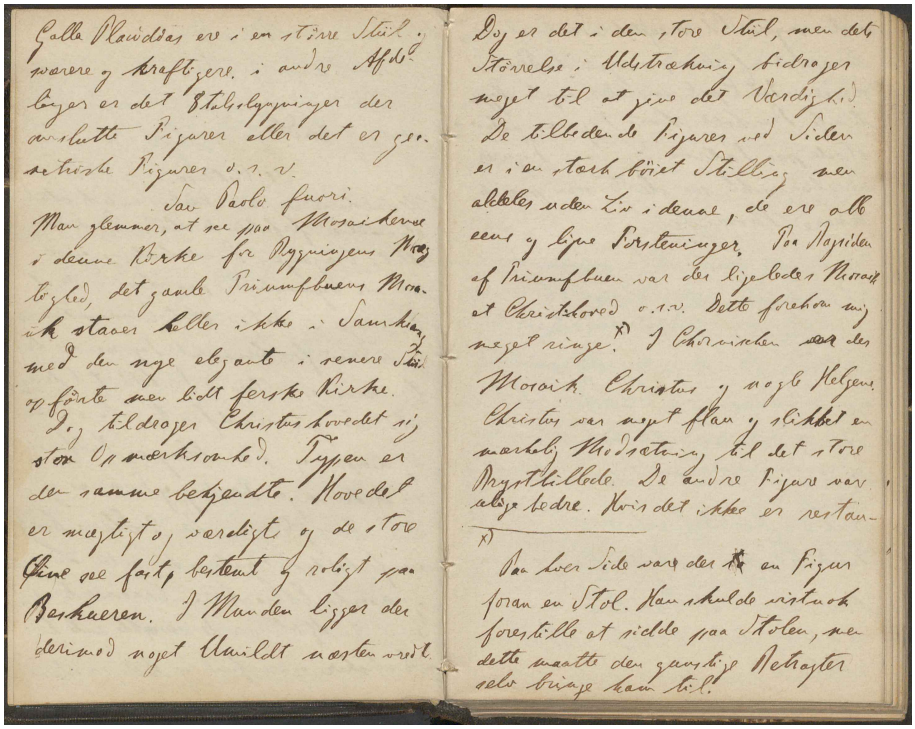
SS Cosmo e Damiano.

Mosaikerne her minde endnu om den antike Kunst. Over Triumfbuen er der fire Engle. Der er ikke megen Bevægelse i deres Skikkelser men det er dertil paa anden Vis. Der er tre Haande i Himmelen og i Skyerne. Disse smukke Englehoveder og de skjønne men ene temmelig uforstaaelige,

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

Galla Placidias ere i en stirre Stil;
svarere og kraftigere, i andre Afdr.
ligger er det Stabelbygninger der
anbragte Figurer eller det er geo-
metriske Figurer o. s. v.

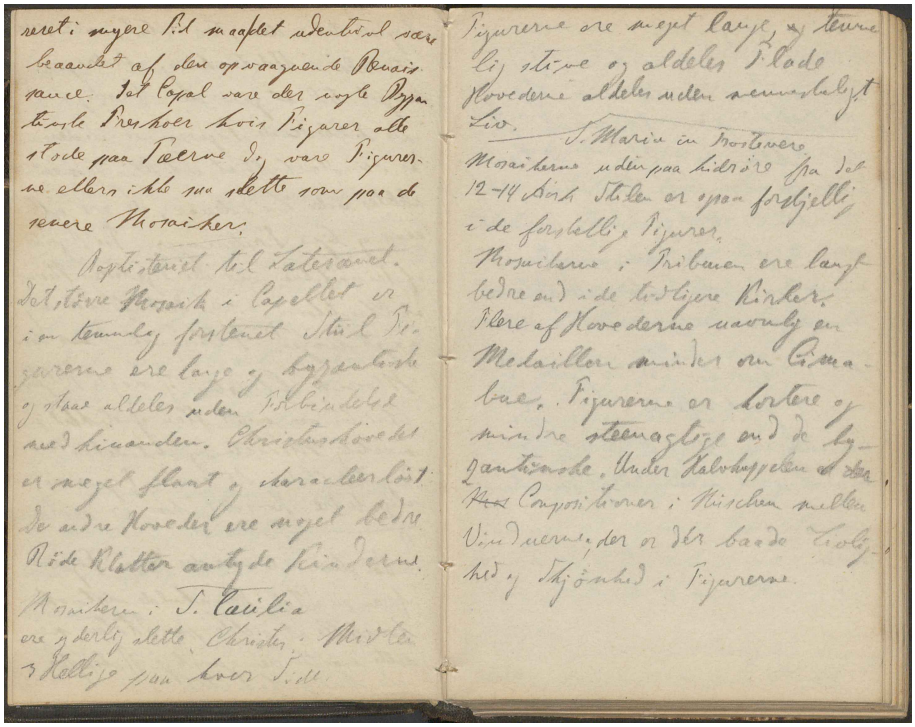
San Paolo fuori.

Man glemmer, at see paa Mosaikerne
i denne Kirke for Bygningens Mang
lighed, det gamle Triumfbuens Mosa-
ik staaer heller ikke i Samklang
med den nye elegante i venere Stil
opførte men lidt ældre Kirke.

I Billedet Christus hovedet i
stor Opmærksomhed. Typen er
den samme bekjendte. Hovedet
er meget ædelt og værdigt og de store
Øine see fast, bestemt og roligt paa
Beskueren. I Munden ligger der
derimod noget Umildt mod som vidt

Dog er det i den store Stil, men det
Storrelse i Udstrækning bidrager
meget til at give det Værdighed.
De tilbedende Figurer ved Siden
er i en stærk bøiet Stilling men
alligevel uden Liv i dennes, de ere alle
ens og ligne Dukketinger. Paa Bygningen
af Triumfbuen var der ligeledes Mosaik
af Christkronen o. s. v. Dette forekom mig
meget ringe.*) I Chorvinden var den
Mosaik Christus i nogle Helgens
Christus var meget flau i Stilen en
mærkelig Modsætning til det store
Dygtighedede. De andre Figure var
ligge ældre. Hvis det ikke er restau-

*) Paa hver Side var der en Figur
foran en Stol. Han skulde vistnok
forestille at sidde paa Stolen, men
dette maatte den gamle Betragter
selv bringe ham til.

reret i nogre Pil saaledes udentvivl vare
besaaet af den opvoxende Generation. I det Capel vare der nogle Byzantinske Brystbilder hvis Figurer altsaa stode paa Taerne da vare Figurerne ellers ikke saa skette som paa de senere Mosaiker.

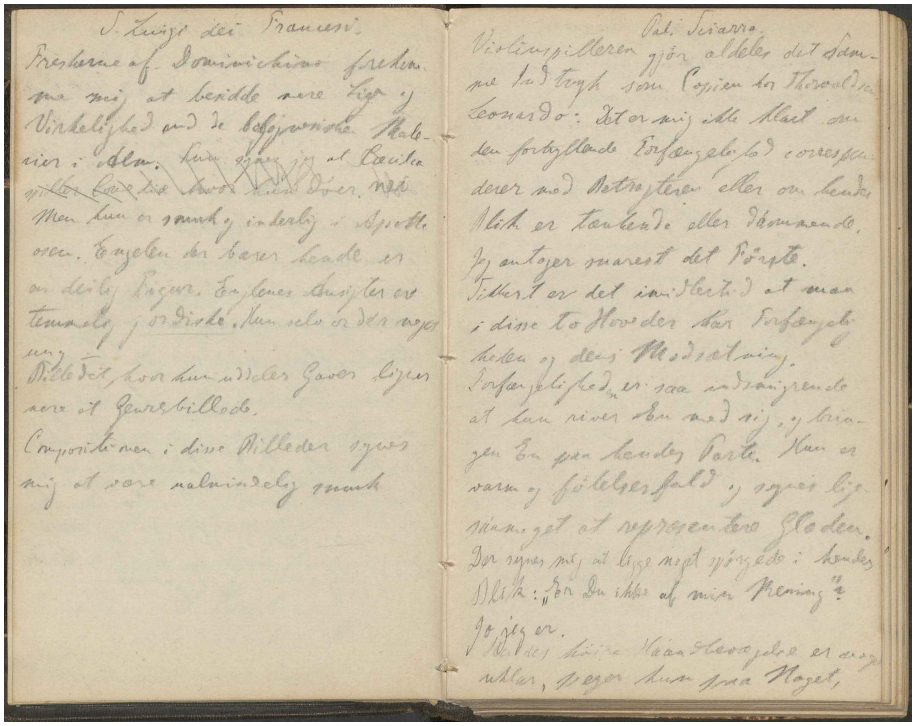
Apsistaget til Sakristiet.
Det store Mosaik i Capellet er i en temmelig forskjellig Stiil. Figurerne ere lange og bygningerne og Træe alleles uden Forbindelse med hinanden. Christushovedet er meget flaut og karakterløst. De andre Hoveder ere meget bedre. Ikke Klatter ansigterne.

Mosaikerne i S. Cecilia ere ogsaa skette. Christus, Maria og Helligje paa hver Side.

Figurerne ere meget lange og temmelig stive og aldeles flade. Hovederne aldeles uden nogetslags Liv.

S. Maria in Trastevere
Mosaikerne udenpaa kirken fra det 12-14 Aarh. Stilen er ogsaa forskjellig i de forskjellige Figurer.
Mosaikerne i Tribunen ere langt bedre end i de tvertjere Kirker. Flere af Hovederne naesten som Medailloner omkring omgivne. Figurerne er kortere og mindre steenagtige end de byzantinske. Under Halvkuppelen er der Compositioner i Midten mellem Vinduerne, der er der baade Livlighed og Skjønhed i Figurerne.

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

S. Luigi dei Francesi.

Freskerne af Domenichino forekom mig at beridde mere Liv i Virkelighed end de øvrige Malerier i Rom. Kun synes jeg at Caritas [illegible] over dem. Ikke Mere kun er svunk i enkelte Ansigter. Øjeblikket der bærer Heade er en dirlig Figur. Englene musikler er temmelig jordiske. Kun selv er der noget ung Billedet, hvor kun nøgler Gaver Lijer være et Genrebillede.

Compositionen i disse Billeder synes mig at være ualmindelig svunk

Pal. Sciarra.

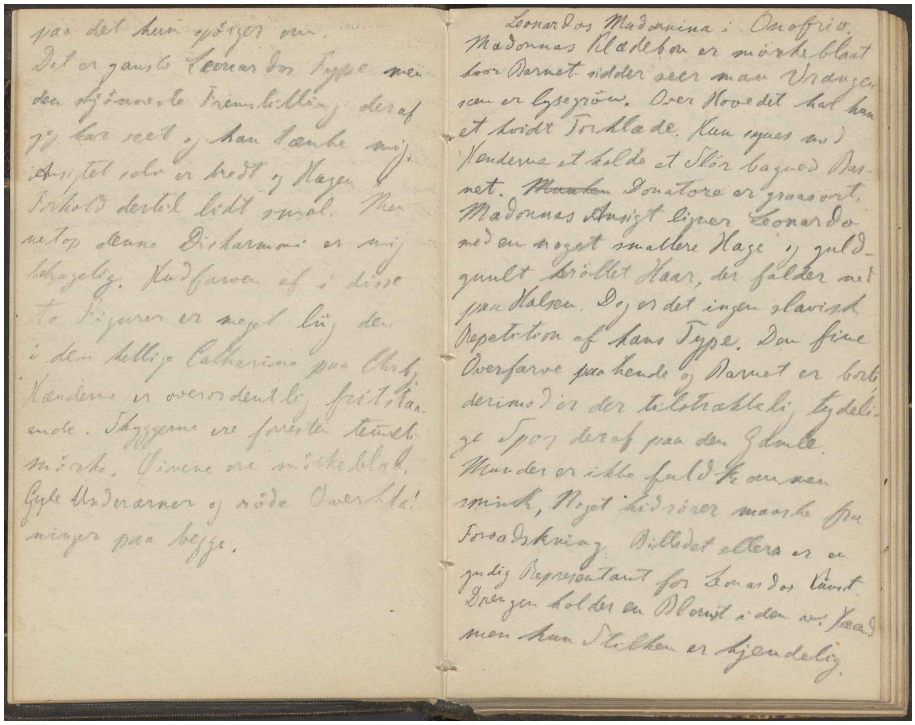
Violinspilleren gjør aldeles det samme Indtryk som Copien for Thorvaldsen af Leonardo: Det er mig ikke klart om den fortryllende Forsænkelse i correspondancer med Betragteren eller om hendes Blik er tankefulde eller drømmende. Jeg antager snarest det Første.

Tilfældet er det ianstedt at man i disse to Hoveder har Forsænkelsen og dens Modsætning. Forsænkelsen er saa indtrængende at kun viser Øen ved sig, og bringen En paa lignende Vorte. Kun er varm og følelsesfuld, synes Lige saa godt at repræsentere Gloden. Der synes mig at ligge megen Sjælsgode i hendes Blik: „For Du ikke af min Mening"?

Jo jeg er.

Dog kunne Vaandtlesgyde er dog ulden, synes kun paa Nogel,

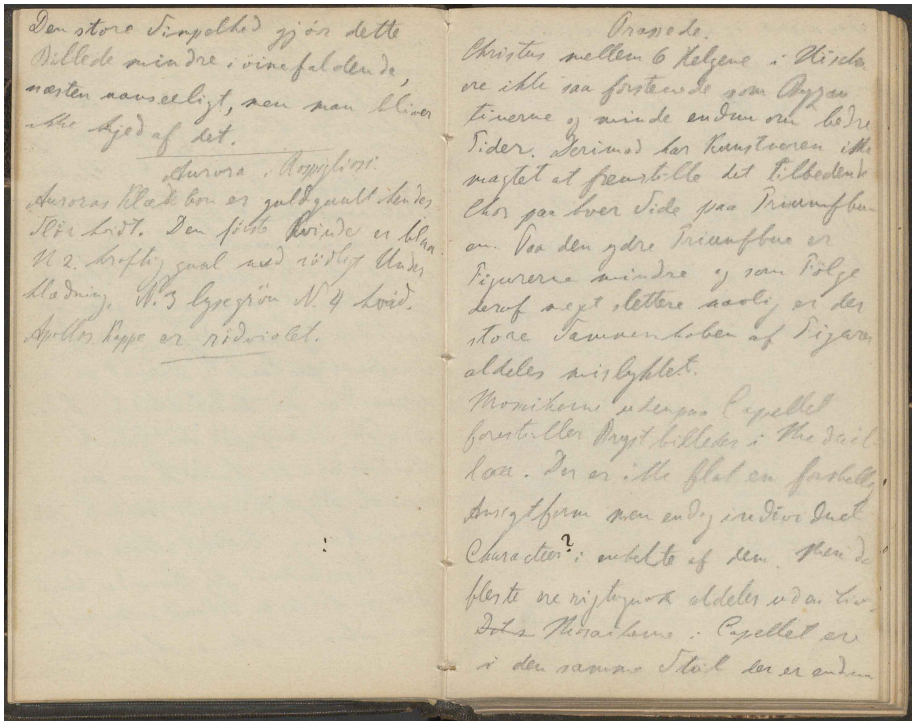
J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

paa det hun ypperer over.
Det er ganske Leonardos Type med den yderste Fremstilling deraf jo kan ses, og kan tænke mig Arbejdet selv er bedst i Hagen i Forhold derhen lidt svagt. Men netop denne Disharmoni er mig behagelig. Kuldfarven af i disse to Figurer er noget lig den i den hellige Catharina paa Chr. Vendens er overordentlig feintonende. Skyggerne ere fineste tænkelige mørke, Øinene ere mørkeblaa, Øjne Underkanter og røde Overlæ[b]ninger paa begge.

Leonardos Madonnina i Amsterdam.
Madonnas Kladedragt er mørkeblaat over Barmet sidder seer man Underkjolen er lysegrøn. Over Hovedet har hun et hvidt Forklæde. Kun synes som i Venderne at holde et Slør bagved Barnet. Draperierne Omridsene er grasserende. Madonnas Ansigt ligner Leonardos med en noget smallere Hage i guldgrønt krøllet Haar, der falder ned paa Halsen. Dog er det ingen slavisk Gjentagelse af hans Type. Den fine Overfarve paa hende og Barnet er borte derimod er der tiltrækkelig Lysdelige Spor deraf paa den Glatte. Munden er ikke fuldt saa smuk som i Hagen, Noget kjedsommelig maaske paa Forældrekrinsen. Billedet ellers er en ypperlig Repræsentant for Leonardos Kunst. Dragten Kolorit og Behandling er saa meget den Skikkelse er hjemmelig.

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

Den store Simpelhed gjör dette Billede mindre i øine faldende, saaten aandeligt, men man kiender ikke Kjød af det.

Aurora. Apollini.

Auroras klædebon er guldgrønt. Hendes Hår brødt. Den siddende Kvinde er blaa. N 2. skiftet med rødligt klædebon. N 3 Lysegrøn N 4 Lovbær. Apollos Kappe er ridderblat.

Musserde.

Christus mellem 6 Helgene i Kirken ere ikke saa forstemte som Apostlene og minde endnu om ældre Tider. Derimod har Kunstneren ikke magtet at fremstille det tilbedende Kor paa Side paa Prædikestolen. Paa den ydre Prædikestol er Figurerne mindre og som Følge deraf noget slettere saaledes at der store Sammenhæng af Figurer aldeles mistydet.

Monikerne udenpaa Capellet forestiller Bryst billeder i Rhe Dail dan. Der er ikke Plat en forskellig Dragt form men endog individuel Character? i enhver af dem. Rhe de fleste ere rigtigvis aldeles ved de tre Dele Nationale. Capellet er i den samme Stiil som er anden

